

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет

В. В. Степанов, С. В. Баранова, А. С. Близнюк

**АДЕКВАТНИЙ
ПЕРЕКЛАД
АНГЛІЙСЬКИХ
ПРИСЛІВ'ІВ**

Навчальний посібник

Рекомендовано вченою радою Сумського державного університету

Суми
Сумський державний університет
2018

УДК 811.111'25:398.91

C79

Рецензенти:

С. О. Швачко – доктор філологічних наук, професор кафедри германської філології Сумського державного університету;
Ю. А. Зацний – доктор філологічних наук, професор кафедри теорії та практики перекладу з англійської мови Запорізького національного університету

*Рекомендовано до видання
вченою радою Сумського державного університету
як навчальний посібник
(протокол № 8 від 21 червня 2018 року)*

Степанов В. В.

C79 Адекватний переклад англійських прислів'їв : навчальний посібник / В. В. Степанов, С. В. Баранова, А. С. Близнюк. – Суми : Сумський державний університет, 2018. – 156 с.
ISBN 978-966-657-736-1

Навчальний посібник – авторська інтегрована навчально-методична розробка для вивчення та засвоєння особливостей адекватного відтворення англійських прислів'їв іншими мовами (зокрема, українською і російською) на базі корпусних технологій. Наведені теоретичні та практичні аспекти реалізації пропонованої методики.

Призначений для студентів, аспірантів і викладачів філологічних спеціальностей закладів вищої освіти.

УДК 811.111'25:398.91

© Степанов В. В., Баранова С. В.,
Близнюк А. С., 2018

ISBN 978-966-657-736-1 © Сумський державний університет, 2018

ЗМІСТ

Передмова	C. 4
Розділ 1 Засоби адекватного відтворення прислів'їв у перекладацькій практиці	6
1.1 Адекватний переклад прислів'їв: сутність і різновиди.....	6
1.2 Визначення доміантних способів адекватного відтворення прислів'їв із залученням корпусних технологій.....	10
Розділ 2 Практичне застосування ресурсів паремійного корпусу для навчання перекладу	20
2.1 Лінгводидактичний потенціал корпусів у викладанні адекватного перекладу прислів'їв.....	20
2.2 Викладання адекватного перекладу прислів'їв на базі корпусних ресурсів.....	23
Розділ 3 Вправи до розробленої методики	36
3.1 Перелік практичних вправ.....	36
3.2 Ключі до вправ.....	66
Список використаної літератури	104
Додатки	108

ПЕРЕДМОВА

Невід'ємним елементом повсякденного спілкування загалом і об'єктом вивчення лінгвістичних наук зокрема є автоматично відтворювані стислі вирази з вербалізованим повчальним змістом – прислів'я, що часто викликають труднощі в процесі їх відтворювання іноземною мовою. Філологічні факультети вітчизняних закладів вищої освіти мають міцну теоретико-практичну базу для викладання перекладу, що постійно реформують. Це зумовлюють тенденції до оновлення законодавчої бази вищої освіти за європейським зразком. Отже, актуалізується потреба нової методики викладання адекватного перекладу прислів'їв для поглиблення фахової підготовки студентів та аспірантів і покращання їх конкурентоспроможності на ринку праці, що ми й розглядаємо як **актуальність** у цьому посібнику.

Для досягнення **мети** авторський колектив поставив таке **завдання**: запропонувати й видати власну інтегровану навчально-методичну розробку з адекватного перекладу прислів'їв, що є результатом комбінованого залучення попередніх надбань лінгвістів (зокрема, В. Н. Комісарова та В. С. Виноградова), а також власних ідей і доробків (зокрема, опрацьованих корпусних ресурсів). **Наукова новизна** розробки – інтегративний підхід: пропонуємо розуміти адекватний переклад прислів'їв як єдність їх вихідного змісту й прагматичних функцій (рівні еквівалентності В. Н. Комісарова), а також образної структури (прийоми В. С. Виноградова). Таке поєднання формує теоретичну складову посібника – виклад механізмів адекватного перекладу прислів'їв, а також

практичну складову – розроблення на базі корпусних технологій вправ на закріплення вивченого матеріалу.

Перший розділ посібника розкриває сутність адекватного перекладу паремій і доцільність використання корпусних технологій для їх аналізування. Ми розглянули корпусний аналіз прислів'їв для визначення домінантних засобів їх адекватного відтворення та зробили висновок про тенденції їх іншомовного адекватного репродукування. Одержані результати ілюструють розрахункові таблиці й додатки з переліком досліджуваних прислів'їв.

Другий і третій розділи присвячені реалізуванню розробленої навчальної методики: ми подаємо теоретичний матеріал, а також висвітлюємо лінгводидактичний потенціал використання корпусних технологій для розроблення тренувальних вправ на закріплення теорії. Додатково наводимо приклади вправ із зазначенням можливих мотиваційних засобів.

Практична цінність посібника:

1) створення нових навчальних програм дисциплін для студентів та аспірантів спеціальності «Переклад» і використання цього видання як складової їх методичного забезпечення;

2) посібник – потенційне джерело для написання студентами й аспірантами конкурсних і кваліфікаційних робіт;

3) комерціалізація опублікованих надбань: книга може надійти в продаж.

Серед очікуваних результатів – створення електронної версії посібника для безкоштовних переглядання й завантажування з репозитарія Сумського державного університету.

РОЗДІЛ 1

ЗАСОБИ АДЕКВАТНОГО ВІДТВОРЕННЯ ПРИСЛІВ'ІВ У ПЕРЕКЛАДАЦЬКІЙ ПРАКТИЦІ

1.1 Адекватний переклад прислів'їв: сутність і різновиди

Спілкування невіддільно пов'язане з людським життям. Соціум природно прагне до комунікації, тому що в іншому разі його не існувало б.

Люди часто зустрічають співрозмовників з іншою мовно-культурною компетенцією, тобто виникає лінгвоетнічний бар'єр, що порушує взаєморозуміння сторін [18, с. 12]. Отже, потрібно його подолати, і для цього звертаються до особи, яка оперує обома мовами й культурами, – мовного посередника.

Мовний посередник долає лінгвоетнічний бар'єр двома шляхами: адаптивним транскодуванням (переказуванням, рефератом, анотацією тощо) або перекладом. Перший відтворює вихідний зміст спрощено, лише для досягнення мети комунікації; другий зберігає функції, структуру та зміст оригіналу, є його цілісною заміною [16, с. 43–48]. Саме тому переклад – основна форма мовного посередництва.

Згадане трикомпонентне відтворення оригіналу зумовлене суспільним призначенням перекладу: уподібнювати двомовну комунікацію одномовній [18, с. 50]. Відповідно до нього виникли детермінанти перекладу: 1) рівноцінний комунікативний вплив; 2) семантико-структурна ідентичність із адаптацією до іншомовної комунікативної компетенції. Їх досягають

за допомогою перекладацьких категорій – еквівалентності й адекватності.

Еквівалентність – змістова ідентичність оригіналу й перекладу [15, с. 415]. Обсяг еквівалентності варіюється, а тому його класифікують. Так, В. Н. Комісаров виділяє п'ять рівнів [16, с. 51–79], зазначених у таблиці 1.1.

Таблиця 1.1 – Типологія рівнів еквівалентності В. Н. Комісарова

Рівень	Обсяг вихідного змісту в перекладі
1-й	Мета комунікації
2-й	Мета комунікації, опис ситуації
3-й	Мета комунікації, опис ситуації, спосіб опису ситуації
4-й	Мета комунікації, опис ситуації, спосіб опису ситуації, подібні синтаксичні структури
5-й	Мета комунікації, опис ситуації, спосіб опису ситуації, подібні синтаксичні структури, паралельна спільність окремих слів

Еквівалентність залежить від мови та засобів відтворення змісту. Як наслідок, упродовж перекладу фрагменти тексту зберігають або вилучають, що актуалізує іншу категорію – адекватність.

Адекватність – повноцінна функціонально-стилістична репродукція вихідного змісту [2, с. 16]. Тобто еквівалентність генерує лише зміст, а адекватність – зміст, комунікативний ефект і стилістичну структуру, інтегруючи цілісний переклад оригіналу.

Виникає запитання: що таке адекватний переклад? За В. Н. Комісаровим, **адекватний переклад** – переклад із комунікативним ефектом на максимально можливному рівні еквівалентності без порушення норм, узусу й жанрово-стилістичних вимог [15, с. 407]. Це найбільш якісний переклад, еталон перекладацьких дій.

Адекватне відтворення тексту з його складовими (когезією, когерентністю, комунікативним налаштуванням, інтенціональністю, інформативністю, інтертекстуальністю, прив'язаністю до ситуації [12, с. 7–9]) не обмежене лише перекладацькими відповідниками: у мові перекладу їх завжди бракує. Тому застосовують прийоми перетворення вихідних форм змісту на подібні цільові форми – перекладацькі трансформації (лексичні: транскодування, конкретизацію, генералізацію, модуляцію, калькування; граматичні: уподібнення, членування та об'єднання речень, замінення; лексико-граматичні: антонімічний та описовий переклад, компенсування; стилістичні: логізацію, експресивацію, модернізацію, архаїзацію) [16, с. 172–173; 20, с. 32–35; 24, с. 40, с. 96–97]. Їх кількість залежить від інформативності й емоційного фону вихідного тексту.

Репродукування змісту, структури та функцій, навіть із трансформаціями, – проблема під час перекладу виразів, що співрозмовники не формують у мовленні, а використовують як готові блоки. Такі одиниці фразеологічні. За прагматичністю їх поділяють на лексичні, предикативні й компаративні [6, с. 180–181].

Лексичні фразеологізми семантично прирівнюють до слів (*цап-відбувайло, робити з мухи слона*). Цілісним значенням вони еквівалентні іменнику й дієслову.

Предикативні фразеологізми – стійкі речення-судження (*не лізь поперед батька в пекло; а після мене хоч вовк траву їж*). До них належать прислів'я, приказки, афоризми тощо.

Компаративні фразеологізми – стійкі порівняння за формулами «прикметник – сполучник – іменник» (*хоробрий, як лев*) або «дієслово – сполучник – іменник» (*орати, як трактор*).

Кожен фразеологізм передбачає свої прийоми перекладу, але їх об'єднує потреба передати смисловий,

експресивний і функціональний змісти [6, с. 181]. Це особливо важливо для предикативних фразеологізмів, зокрема прислів'їв.

За В. С. Виноградовим, є **п'ять прийомів перекладу прислів'їв** [6, с. 190–193]: повний, частковий, калькований, псевдоприслівний, описовий відповідники.

Перший прийом – повний відповідник (П). Застосовують, якщо в мові перекладу є прислів'я, аналогічне оригіналу за змістом, функцією, стилістичними рисами й образністю (англ. *Forewarned, forearmed* – укр. *Попереджений – озброєний*).

Другий прийом – частковий відповідник (Ч). Прислів'я аналогічне оригіналу за змістом, функціями та стилістичним забарвленням, але відрізняється образністю (англ. *Never offer to teach fish to swim* – укр. *Яйця курку не вчать*).

Третій прийом – калькування (К). Прислів'я відтворюють дослівно чи майже дослівно (англ. *Kings have long arms* – укр. *У королів довгі руки*).

Четвертий прийом – псевдоприслівний відповідник (ПС). Утворення звуко-ритмічними засобами прислів'я без або з модифікацією образності та збереженням змісту (англ. *Do in Rome as Romans do* – укр. *У кожному подвір'ї своє повір'я*).

П'ятий прийом – описовий переклад (О). Описове розкриття настанови прислів'я з повною втратою образності (рос. *Всяк сверчок знай свой шесток* – англ. *Know your place*).

Таким чином, адекватний переклад прислів'їв реалізують п'ятьма прийомами, що актуалізує потребу з'ясувати, який із них домінуючий. Доцільний засіб у такому разі – корпусне аналізування прислів'їв, механізм якого розглянули в наступному підрозділі.

1.2 Визначення домінантних способів адекватного відтворення прислів'їв із залученням корпусних технологій

Невід'ємна риса народу – його досвід, вербалізований у стислих повчальних висловах – пареміях. Потенційно ними є прислів'я та приказки.

Згідно з джерелами [1, с. 240–251; 14, с. 7–31], прислів'я – синтаксично членоване змістово завершене комунікативне судження, а приказка – синтаксично нечленоване змістово незавершене номінативне словосполучення. Отже, прислів'я – об'єкт пареміології, а приказка – фразеології, тому паремією є лише прислів'я.

Прислів'я – тексти малого жанру, тому їх досліджують не окремо, а цілісними групами – корпусами, що вивчає корпусна лінгвістика.

Корпусна лінгвістика – наука про формування й використання корпусу, тобто електронного текстового банку, укладеного з дослідницькою метою [33, с. 197; 27, с. 48–49].

Базові ознаки корпусу: а) репрезентативність (укладання корпусу за визначеним критерієм – жанром текстів, періодом мови, діалектом тощо); б) електронний формат та обробка даних; в) розмітка й понадтисячна кількість слів [8, с. 26].

Корпуси класифікують за критеріями:

- 1) призначенням (дослідницький, ілюстративний);
- 2) метою створення (багатоцільовий, спеціалізований);
- 3) типом мовних даних (письмовий, усний, змішаний);
- 4) доступністю (вільно доступний, комерційний, закритий);
- 5) розміткою (анотований, неанотований);
- 6) паралельністю (одномовний, двомовний, багатомовний);

7) об'ємом текстів (повнотекстовий, фрагментарний) [13, с. 16–22]. Цей перелік умовний, тому існують інші типи корпусів.

Прислів'я не мають прямих перекладацьких відповідників, що призводить до проблем упродовж укладання й застосування корпусу. Утім, їх можна вирішити залученням двомовних лексикографічних джерел з оригіналами прислів'їв та їх іноземними варіантами. Із них паремії вилучають парами «оригінал – переклад», генеруючи паралельний зіставний корпус.

Паралельний корпус – банк вихідних і відповідних перекладених текстів [32, с. 276–277]. Йому властива «вирівняність» – зв'язок відповідності між зіставними одиницями оригіналу й перекладу (реченнями, абзацами, текстами) двох або більше мов. Приклади паралельних корпусів: *The Oslo Multilingual Corpus*, база *Acquis Communautaire*, система *Linguee*.

Перевага паралельного корпусу – наочне порівняння оригіналу з перекладом для зручного аналізування зіставлених одиниць. Недолік – людський фактор: кожен по-своєму відтворює оригінал (зокрема, із можливими помилками), що ставить під сумнів правильність перекладу.

Джерела [4, с. 70–74; 5, с. 20; 9, с. 58–60; 13, с. 20–22; 17, с. 368–373; 21, с. 127–129; 22; 25, с. 213–228; 31, с. 122–124; 34, с. 18–21; 35, с. 16–23] розкривають прикладний потенціал паралельних корпусів: розроблення словників і програм машинного перекладу; вивчення іноземних мов; проведення лінгвістичних досліджень. Останнє актуальне для статистичних розрахувань на основі репрезентативності – виявлення в корпусі домінантних ознак із подальшим статистичним обліковуванням.

Наразі потрібно визначити домінуючий спосіб адекватного відтворення паремій, що обумовлює вибір провідних прийому й рівня еквівалентності перекладу. Їх поєднання статистично репрезентуватиме найчастіше застосовуваний на практиці спосіб перекладу паремій.

Визначення провідного способу адекватного відтворення паремій актуалізує запитання, як статистично розрахувати домінуючість? Пропонуємо такий алгоритм:

а) укласти паралельний корпус паремій;

б) установити для кожної паремії прийом перекладу та рівень еквівалентності;

в) за допомогою таблиць зобразити підрахунки прийомів і рівнів еквівалентності, визначивши за найбільшим відсотком домінуючий спосіб адекватного відтворення паремій;

г) укласти додатковий паралельний корпус із іншомовними відповідниками й повторити дослідження для порівняння показників домінуючість.

Укладаємо паралельний корпус паремій: у додатку А (таблиця А.1) наводимо 171 прислів'я зі словника К. Т. Баранцева [3]. Для визначення прийомів застосовуємо повний (П), частковий (Ч), калькований (К), псевдоприслівний (ПС) та описовий (О) відповідники В. С. Виноградова [6, с. 190–193].

Водночас визначення еквівалентності проблемне: невідомо, як установити її рівні саме для прислів'їв. Тому пропонуємо власний алгоритм відповідно до ознак еквівалентності В. Н. Комісарова [16, с. 51–79] – мети комунікації, опису ситуації, способу опису ситуації, подібних синтаксичних структур, паралельної спільності

слів, що обумовлюють рівні еквівалентності адекватного відтворення паремій:

а) **перший рівень еквівалентності** – відтворення настанови із втраченою образністю: англ. *Between the cup and the lip a morsel may slip* – укр. *Не радій передчасно*;

б) **другий рівень еквівалентності** – відтворення настанови й змісту іншими образами: англ. *A black hen lays a white egg* – укр. *Чорна корова, та молоко біле*;

в) **третій рівень еквівалентності** – відтворення настанови й змісту подібними образами: англ. *Adversity overcome is the greatest glory* – укр. *Герой, хто здолав біду*;

г) **четвертий рівень еквівалентності** – відтворення настанови й змісту подібними образами та синтаксичними конструкціями: англ. *Be swift to hear, slow to speak* – укр. *Більше слухай, а менше говори*;

г) **п'ятий рівень еквівалентності** – відтворення настанови й змісту подібними образами, синтаксичними конструкціями та словниковими еквівалентами: англ. *Better be stung by a nettle than pricked by a rose* – укр. *Краще, щоб ужалила кропива, ніж уколола троянда*.

Аналізуємо паремії (таблиця А.1 додатка А) і заносимо результати до таблиці 1.2.

Таблиця 1.2 – Аналіз адекватного перекладу англійських прислів'їв українською мовою в паралельному корпусі

Прийом	Заг. кільк.	Рівень еквівалентності				
		1-й	2-й	3-й	4-й	5-й
1	2	3	4	5	6	7
П (22 %)	38 (100 %)	0 (0 %)	0 (0 %)	4 (10 %)	6 (16 %)	28 (74 %)
Ч (44 %)	76 (100 %)	0 (0 %)	44 (58 %)	24 (32 %)	7 (9 %)	1 (1 %)

Продовження таблиці 1.2

1	2	3	4	5	6	7
К (8 %)	13 (100 %)	0 (0 %)	0 (0 %)	1 (8 %)	0 (0 %)	12 (92 %)
ПС (15 %)	26 (100 %)	0 (0 %)	13 (50 %)	10 (38 %)	0 (0 %)	3 (12 %)
О (11 %)	18 (100 %)	4 (22 %)	8 (44 %)	6 (34 %)	0 (0 %)	0 (0 %)
Загалом м (100 %)	171 (100 %)	4 (2 %)	65 (38 %)	45 (26 %)	13 (8 %)	44 (26 %)

Згідно з аналізом, найбільш уживаний прийом перекладу – частковий відповідник, а серед рівнів еквівалентності домінує другий. Частковим відповідником із другим рівнем еквівалентності перекладені 44 прислів'я із 171, тобто 26 %. Це перше місце серед адекватно перекладених паремій українською мовою.

Третій рівень еквівалентності домінує в частковому відповіднику (24 прислів'я із 171, 14 %), п'ятий – у повному (28 паремій із 171, 16 %). Отже, повний відповідник із п'ятим рівнем – на другому місці, а частковий відповідник із третім рівнем – на третьому.

Перший рівень еквівалентності домінує в описовому відповіднику (4 паремії із 171, 2 %), четвертий – у повному (6 паремій із 171, 3,5 %) і частковому (7 паремій із 171, 4 %). Четвертий рівень повного й часткового відповідників – на четвертому місці, а перший рівень описового відповідника – на п'ятому.

Одержані показники в порядку спадання домінантності містить таблиця 1.3.

Таблиця 1.3 – Домінантність адекватного перекладу англійських прислів'їв українською мовою в паралельному корпусі

Місце домін.	Рів. еквів.	Перекл. прийом	Частотність уживання (цифри)	Частотність уживання (відсотки)
1	2-й	Ч	44	26 %
2	5-й	П	28	16 %
3	3-й	Ч	24	14 %
4	4-й	Ч	7	4 %
		П	6	3,5 %
5	1-й	О	4	2 %
Решта	58 із 171, тобто 34,5 %			

Таблиця 1.3 свідчить про тенденцію в українській мові передавати настанову (мету комунікації) та образний зміст паремії (опис і спосіб опису ситуації) домінантними рівнями еквівалентності – другим, п'ятим, третім із відповідними прийомами – частковим та повним відповідниками. Згідно з цим, робимо такий висновок: **в адекватному перекладі англійських паремій українською мовою домінує частковий відповідник із другим або третім рівнем еквівалентності, тобто відтворення вихідної настанови з подібним чи модифікованим образним змістом.**

Для порівняння проводимо нове дослідження: укладаємо паралельний корпус (аналогічні оригінали зі словника К. Т. Баранцева [3], проте з російськими відповідниками мережі Інтернет, занесені до таблиць А.2.1–А.2.5 додатка А). Аналізуємо прийоми перекладу й рівні еквівалентності. Одержані дані записуємо в таблицю 1.4. Далі визначаємо домінантність

рівнів еквівалентності, зазначаємо в таблиці 1.5 із провідними прийомами.

Таблиця 1.4 – Аналіз адекватного перекладу англійських прислів'їв російською мовою в паралельному корпусі

	Заг. кільк.	Рівень еквівалентності				
		1-й	2-й	3-й	4-й	5-й
П (11 %)	19 (100 %)	0 (0 %)	0 (0 %)	4 (21 %)	2 (11 %)	13 (68 %)
Ч (54 %)	93 (100 %)	0 (0 %)	66 (71 %)	21 (23 %)	5 (5 %)	1 (1 %)
К (8 %)	14 (100 %)	0 (0 %)	0 (0 %)	2 (14 %)	0 (0 %)	12 (86 %)
ПС (22 %)	37 (100 %)	0 (0 %)	21 (57 %)	12 (32 %)	2 (5,5 %)	2 (5,5 %)
О (5 %)	8 (100 %)	2 (25 %)	6 (75 %)	0 (0 %)	0 (0 %)	0 (0 %)
Загалом (100 %)	171 (100 %)	2 (1 %)	93 (54 %)	39 (23 %)	9 (5 %)	28 (17 %)

Таблиця 1.5 – Домінантність адекватного перекладу англійських прислів'їв російською мовою в паралельному корпусі

Місце домін.	Рів. еквів.	Перекл. прийом	Частотність уживання (цифри)	Частотність уживання (відсотки)
1	2-й	Ч	66	39 %
2	3-й	Ч	21	12 %
3	5-й	П	13	7,6 %
		К	12	7 %
4	4-й	Ч	5	3 %
5	1-й	О	2	1 %
Решта	52 із 171, тобто 30,4 %			

Згідно з таблицею 1.5, у російській мові простежується тенденція передавати настанову й образний зміст паремії домінантними рівнями еквівалентності – другим, третім, п'ятим із частковим або повним відповідниками. Тому робимо висновок: **в адекватному перекладі англійських паремій російською мовою домінує частковий відповідник із другим або третім рівнем еквівалентності, тобто відтворення настанови з подібним чи модифікованим образним змістом.**

Прислів'я перекладають і римовано. З'ясуємо домінантність за псевдоприслівним відповідником. Укладаємо корпус (додаток Б: оригінали словника К. Т. Баранцева [3] із власними українськими й російськими римованими варіантами). Аналізуємо еквівалентність. Підрахунки заносимо до таблиці 1.6, рівні за спаданням домінантності – до таблиці 1.7.

Таблиця 1.6 – Аналіз рівнів еквівалентності псевдоприслівних відповідників паремій у паралельному корпусі

	Заг. кільк.	Рівень еквівалентності				
		1-й	2-й	3-й	4-й	5-й
Укр. варіант	171 (100 %)	1 (1 %)	100 (58 %)	54 (32 %)	16 (9 %)	0 (0 %)
Рос. варіант	171 (100 %)	1 (1 %)	104 (61 %)	47 (27 %)	17 (10 %)	2 (1 %)

Таблиця 1.7 – Домінантність рівнів еквівалентності у псевдоприслівних відповідниках паралельного корпусу

Укр. відповідники (загальна кількість – 171 паремія)		
Місце домін.	Рів. еквів.	Частотність уживання (цифри й відсотки)
1	2	3
1	2-й	100 (58 %)

Продовження таблиці 1.7

1	2	3
2	3-й	54 (32 %)
3	4-й	16 (9 %)
4	1-й	1 (1 %)
5	5-й	0 (0 %)
Рос. відповідники (загальна кількість – 171 паремія)		
1	2-й	104 (61 %)
2	3-й	47 (27 %)
3	4-й	17 (10 %)
4	5-й	2 (1 %)
5	1-й	1 (1 %)

Відповідно до таблиці 1.7, домінантні рівні еквівалентності українських і російських римованих відповідників – другий та третій. Робимо відповідний висновок: **в адекватному перекладі англійських паремій українськими й російськими псевдоприслівними відповідниками домінує другий або третій рівень еквівалентності, тобто відтворення вихідної настанови з подібним чи модифікованим образним змістом.**

Таким чином, корпусний аналіз адекватного відтворення прислів'їв свідчить про незмінну тенденцію до збереження вихідної настанови й образного змісту, що імплементується як домінантне використання часткового відповідника з другим або третім рівнем еквівалентності. Адекватний переклад паремій актуалізує запитання: як його викладати студентам? Про це йде мова в наступному розділі.

Запитання для самоконтролю

1. Хто такий мовний посередник та які його завдання?
2. Що таке лінгвоетнічний бар'єр? Які способи його подолання та чим вони відрізняються?
3. Яке суспільне призначення перекладу?
4. Що таке еквівалентність перекладу? Наведіть типологію рівнів еквівалентності В. Н. Комісарова та поясніть різницю між ними.
5. Що таке адекватність? Як співвідносяться еквівалентність та адекватність?
6. Дайте визначення поняттю «адекватний переклад».
7. Що таке перекладацькі трансформації? Наведіть їх типологію.
8. Чим фразеологізми відрізняються від інших мовленнєвих одиниць? Наведіть типологію фразеологізмів за прагматичністю.
9. До якої групи фразеологічних одиниць належать прислів'я? Наведіть типологію прийомів перекладу прислів'їв В. С. Виноградова та поясніть різницю між ними.
10. Що таке паремія або прислів'я? Чим вона відрізняється від приказки на структурному й змістовому рівнях?
11. Наведіть способи визначення рівнів еквівалентності під час адекватного перекладу прислів'їв, базуючись на ідеях В. Н. Комісарова.
12. Який спосіб адекватного перекладу прислів'їв за формулою «витриманий рівень еквівалентності – залучений перекладацький прийом» домінує в англо-українському й англо-російському контекстах?

РОЗДІЛ 2 ПРАКТИЧНЕ ЗАСТОСУВАННЯ РЕСУРСІВ ПАРЕМІЙНОГО КОРПУСУ ДЛЯ НАВЧАННЯ ПЕРЕКЛАДУ

2.1 Лінгводидактичний потенціал корпусів у викладанні адекватного перекладу прислів'їв

У лінгводидактиці на сьогодні простежується перехід від пояснювального викладання до підходу «навчання через дослідження»: передбачене активне самостійне опрацювання матеріалу студентом для опанування навчальних навичок. Викладач переважно координує навчання, а не імпортує знання, тому його роль відходить на другий план [28, с. 28–44]. Така зміна відбулася завдяки залученню до навчання корпусних технологій.

Виділяють три напрямки викладацького застосування корпусів: загальномовні, паралельні, учнівські корпуси [4, с. 70]. Також фасилітують навчальний ефект конкорданси й віртуальний корпус.

Корпуси бувають вирівняними та неvirівняними. «Вирівняність» – відповідність між зіставними одиницями перекладу й оригіналу. Вирівняні корпуси називають паралельними, неvirівняні – порівняльними.

Паралельний корпус – комплект оригіналів і відповідних перекладів. Джерела [4, с. 70–74; 5, с. 20; 9, с. 58–60; 13, с. 20–22; 17, с. 368–373; 21, с. 127–129; 22; 25, с. 213–228; 31, с. 122–124; 34, с. 18–21; 35, с. 16–23] підтверджують, що навчальне залучення паралельних корпусів корисне для зіставного аналізування текстів, граматичних конструкцій, перекладацьких трансформацій.

Лексико-граматичний матеріал студенти аналізують у реальному стані з мовними змінами [30, с. 36], а наочне зіставлення оригіналу й перекладу допомагає краще зрозуміти формальні та змістові модифікації тексту, націлені на виконання прагматичних функцій.

У вивченні перекладу паремій паралельний корпус має потенціал для розроблення перекладацько-аналітичних вправ із тренувальним ефектом, що покращають практичне засвоєння теорії та оволодіння фаховими навичками.

Загальномовний (референтний) корпус – банк стандартної лексики національної мови з текстами різних жанрів – від телебачення до художньої літератури [31, с. 118]. Наприклад, *The British National Corpus*.

Перевага референтного корпусу – дистанційне онлайн-використання автентичних ресурсів, недоліки – повільний темп оновлення ресурсів, плата за користування, нерівномірна репрезентація текстових жанрів.

Джерела [5, с. 20; 7, с. 48–54; 9, с. 58–60; 11, с. 108–109; 31, с. 118–120] містять інформацію про навчальний потенціал референтного корпусу: репрезентування лексико-граматичної сполучуваності слів, уточнення значень полісемантичного слова за стилем мовлення, корегування літературної мови на базі автентичних текстів.

У навчанні перекладу паремій референтний корпус корисний для перевіряння прислів'їв на автентичність під час розроблення й виконання вправ. Утім, пошук може бути неефективним, тому що ресурси оновлюють нечасто.

Працюючи з корпусами, використовують конкордансер – програму для генерування конкордансу або прикладів уживання пошукової одиниці в корпусі [19, с. 214–215; 27, с. 42–44]. Популярний конкордансер – програма *AntConc*.

Джерела [19, с. 214–218; 22; 23, с. 104–111] підтверджують лінгводидактичний потенціал конкордансера: знайдення потрібних мовних одиниць для розроблення вправ і встановлення частотності їх уживання. Утім, конкордансер має недолік – кодування файлів: його недотримання погіршує опрацювання ресурсів. Отже, для якісної роботи потрібно правильно закодувати корпус і налаштувати програму, що потребує навичок та вмінь.

Навчаючи перекладу паремій, конкордансер використовують для розроблення вправ із ресурсів паралельного корпусу: відбирають конкорданси, поєднуючи їх у завдання. Крім того, конкордансери знаходять відповідники впродовж виконання вправ (словник *ABBY Lingvo x5*, віртуальний корпус тощо).

Корпус розуміють не лише як банк текстів. Інтернет – також глобальний репрезентативний набір цифрових ресурсів, віртуальний корпус [31, с. 124], індексований пошуковими системами (*Google*) і сайтами-конкордансерами (*WebCorp*) для знайдення конкордансів веб-сторінок, на яких зустрічається пошуковий ресурс. Зазначені інструменти – глобальні конкордансери Інтернету для виявлення потрібних матеріалів.

У джерелах [29, с. 7–21, с. 27; 31, с. 124–125] зазначені лінгводидактичні переваги віртуального корпусу: регулярне оновлення, онлайн-переглядання й завантаження ресурсів, фіксування мовних змін, налаштування пошуку. Недолік – відсіювання застарілих матеріалів і наведення результатів за популярністю перегляду, що потребує додаткового шукання й сортування ресурсів.

Розглядаючи паремії, у віртуальному корпусі знаходять відповідники для виконання перекладацьких вправ та укладання паралельного корпусу. Тому залучення віртуального корпусу має неабиякий сенс.

Отже, паралельний корпус прислів'їв, укладений із лексикографічних, референтних і віртуальних еквівалентів, – підґрунтя для розроблення конкордансерами перекладацьких вправ, механізми конструювання та приклади застосування яких розглядаємо в наступному підрозділі.

2.2 Викладання адекватного перекладу прислів'їв на базі корпусних ресурсів

Як предикативні фразеологізми без прямих еквівалентів прислів'я викликають перекладацькі труднощі, що породжує запитання: як навчити студентів адекватно відтворювати паремії? Доцільний засіб – залучення корпусних технологій: конкордансера, паралельного, референтного й віртуального корпусів, про практичне використання яких іде мова далі.

Працюючи з однією паремією, неможливо засвоїти всі способи відтворення. Тому для вивчення перекладу потрібно зібрати корпус. Укладаємо паралельний корпус 171 паремії словника К. Т. Баранцева [3] з українськими й російськими відповідниками (додатки А та Б).

Обрані паремії можна перевірити на автентичність референтним корпусом, проте цей крок необов'язковий: оригінали вилучили з лексикографічного джерела, тобто вони вже зареєстровані та їх вільно вживають в іноземній мові. Тому референтний корпус не залучаємо.

Зібраний корпус аналізуємо конкордансером *AntConc*. Потрібні конкорданси знаходимо, вилучаємо, редагуємо, компонуємо у вправи й роздруковуємо для практичних занять із перекладу.

Розроблення вправ варіативне, але базується на перекладі паремії за умовою або аналізі перекладеної паремії. Далі розглядаємо конструювання конкретних вправ.

Виконувати вправи недоцільно без ознайомлення із засобами адекватного перекладу паремій – поєднанням перекладацьких прийомів В. С. Виноградова [6, с. 190–193] і рівнів еквівалентності В. Н. Комісарова [16, с. 51–79], зазначених у таблицях 2.1 і 2.2:

Таблиця 2.1 – Прийоми відтворення паремій

Прийом	Сутність
П	Відтворення змісту ідентичною оригіналу образністю: <i>A baited cat may grow as fierce as a lion.</i> – <i>Зацькована кішка може битися, як розлючений лев</i>
Ч	Відтворення змісту відмінною від оригіналу образністю: <i>A black hen lays a white egg.</i> – <i>Чорна корова, та молоко біле</i>
К	Відтворення прислів'я майже дослівно: <i>A bully is always a coward.</i> – <i>Забіяка – завжди боягуз</i>
ПС	Відтворення прислів'я римо-ритмічними засобами зі збереженням або зміною образності: <i>A bad wound is cured, not a bad name.</i> – <i>Чесць не рана: гоїтися не стане</i>
О	Відтворення прислів'я розтлумаченням його настанови: <i>First think then speak.</i> – <i>Думай, що говориш</i>

Таблиця 2.2 – Рівні еквівалентності паремій

Рівень	Ознака
1-й	Відтворення настанови прислів'я із повною втратою образності: <i>Better ask than go astray. – Не соромся спитати</i>
2-й	Відтворення настанови та змісту прислів'я відмінними від оригіналу образами: <i>A black hen lays a white egg. – Чорна корова, та молоко біле</i>
3-й	Відтворення настанови та змісту прислів'я подібними до оригіналу образами: <i>Do not count your chickens before they are hatched. – Курчат восени лічать</i>
4-й	Відтворення настанови та змісту прислів'я подібними до оригіналу образами й синтаксичними структурами: <i>Be swift to hear, slow to speak. – Більше слухай, менше говори</i>
5-й	Відтворення настанови та змісту прислів'я подібними до оригіналу образами, синтаксичними структурами й словниковими відповідниками слів: <i>Advice when most needed is least heeded. – Пораду не слухають тоді, коли вона найбільше потрібна</i>

Зазначений теоретичний матеріал закріплюють виконанням розроблених вправ. Перший тип – вправи на тренування перекладу із застосуванням визначеного прийому або рівня еквівалентності. Зразок – таблиці 2.3 і 2.4.

Таблиця 2.3 – Перекладіть прислів'я зазначеними мовою та рівнем еквівалентності

Оригінал	Переклад
<i>Catching fish is not the whole of fishing (1, рос.)</i>	<i>Всему нужно учиться</i>
<i>A fool always rushes to the fore (2, укр.)</i>	<i>Не лізь поперед батька в пекло</i>
<i>Be slow to promise and quick to perform (3, укр.)</i>	<i>Краще не обіцяти, як слова не тримати</i>
<i>Actions speak louder than words (4, укр.)</i>	<i>Не за словами судять, а за ділами</i>
<i>The fool doth think he is wise, but the wise man knows to be a fool (5, рос.)</i>	<i>Дурак считает себя умным, а умный считает себя глупцом</i>

Таблиця 2.4 – Перекладіть прислів'я зазначеними мовою та перекладацьким прийомом

Прислів'я: <i>Better be envied than pitied (рос.)</i>	
П	<i>Лучше вызвать к себе зависть, чем жалость</i>

Прислів'я: <i>A dog will not cry if you beat him with bone (укр.)</i>	
Ч	<i>Не страши kota салом</i>

Прислів'я: <i>Confession is the first step to repentance (укр.)</i>	
К	<i>Визнання провини – перший крок до розкаяння</i>

Прислів'я: <i>A clean fast is better than a dirty breakfast (рос.)</i>	
ПС	<i>Пятак в кармане, да не рубль в обмане</i>

Прислів'я: <i>Be slow to promise and quick to perform (укр.)</i>	
О	<i>Думай, що обіцяєш</i>

Крім таких завдань, можна розробити вправи підвищеної складності, зокрема на переклад паремій із одночасним застосуванням конкретних прийому й рівня

еквівалентності. Такі вправи мотивують до творчості: якщо не вдається знайти відповідник у віртуальному корпусі чи конкордансері електронного словника, можна запропонувати власний варіант відповідно до умови завдання. Зразок – таблиця 2.5.

Таблиця 2.5 – Перекладіть прислів'я зазначеними мовою, перекладацьким прийомом і рівнем еквівалентності

Прислів'я: <i>Be swift to hear, slow to speak</i> (4, рос.)	
П	<i>Побольше слушай, поменьше говори</i>

Прислів'я: <i>All bread is not baked in one oven</i> (2, укр.)	
Ч	<i>Не можна всіх стригти під один гребінець</i>

Прислів'я: <i>Creditors have better memories than debtors</i> (5, укр.)	
К	<i>У позикодавців краща пам'ять, ніж у боржників</i>

Прислів'я: <i>Every country has its customs</i> (2, рос.)	
ПС	<i>Каждая хата уставом чревата</i>

Прислів'я: <i>Between the cup and the lip a morsel may slip</i> (1, укр.)	
О	<i>Не радій передчасно</i>

Другий тип вправ – завдання на аналізування перекладеної паремії. Такі вправи мають чималий сенс: студенти не лише засвоюють механізми відтворення прислів'їв, а й удосконалюють аналітичні навички. Зразок – вправа на визначення використаних рівня еквівалентності й прийому перекладу (таблиця 2.6).

Таблиця 2.6 – **Визначте рівень еквівалентності й перекладацький прийом у наведених прислів'ях**

Прислів'я: <i>A drowning man catches at a straw</i>		
Переклад	Рівень еквів.	Перекл. прийом
<i>Ніколи не здавайся</i>	1-й	О
Прислів'я: <i>A clean fast is better than a dirty breakfast</i>		
Переклад	Рівень еквів.	Перекл. прийом
<i>Хлеб с водою, да не пирог с лихвою</i>	4-й	ПС
Прислів'я: <i>As you sow, you shall mow</i>		
Переклад	Рівень еквів.	Перекл. прийом
<i>Що посіси, те й пожнеш</i>	5-й	П

Ця вправа належить до перекладацько-аналітичного типу, коли паремію відтворюють згідно з умовою (наприклад, рівнем еквівалентності), а далі аналізують (скажімо, визначають прийом перекладу). Крім того, завдання можна ускладнити перекладом прислів'я різними умовами (як-от, кожним рівнем еквівалентності). Зразок – таблиця 2.7.

Таблиця 2.7 – **Перекладіть прислів'я зазначеною мовою та кожним рівнем еквівалентності. Визначте прийом перекладу**

Прислів'я: <i>Actions speak louder than words</i> (укр.)		
Рівень еквів.	Переклад	Пер. прийом
1	2	3
1-й	<i>Думай, що обіцяєш</i>	О
2-й	<i>На словах прудкіший куль, а насправді – повний нуль</i>	ПС
3-й	<i>За справу взявся – не кажи, що зламався</i>	ПС

Продовження таблиці 2.7

1	2	3
4-й	<i>Не словом, а ділом</i>	П
5-й	<i>Учинки говорять краще за слова</i>	К

Такі вправи можна обумовити додатковими вимогами до відтворення паремій для потужного мотиваційно-креативного ефекту завдяки шуканню у віртуальному корпусі та конкордансах електронного словника вже існуючих, а також генеруванню власних відповідників паремій. Приклад такого стимулу – використання в перекладах власних назв із визначенням рівня еквівалентності й прийому відтворення. Зразок – таблиця 2.8.

Таблиця 2.8 – Перекладіть прислів'я, використовуючи власні назви. Зазначте рівень еквівалентності й перекладацький прийом

Прислів'я	Український (російський) варіант
<i>Actions speak louder than words</i>	<i>На словах так Лев Толстой, а на деле – никакой (2, ПС)</i>
<i>Better ask than go astray</i>	<i>Язик до Києва доведе (2, Ч)</i>
<i>Curiosity killed a cat</i>	<i>Любопытной Варваре нос оторвали (2, ПС)</i>
<i>Every man has his faults</i>	<i>В каждом Иване плюсы да изъяны (3, ПС)</i>
<i>Like carpenter, like chips.</i>	<i>Який Сава, така й слава (2, ПС)</i>

Мотивація до відтворення паремій посилиться, якщо поставити завдання знайти варіант перекладу конкретного автора. У такому разі доцільно розробити перекладацько-аналітичні вправи з умовою надати варіант

перекладу фразою відомого діяча або автора чи дійової особи твору мистецтва (кінофільму, книги, пісні тощо). Зразок – таблиці 2.9 і 2.10.

Таблиця 2.9 – Перекладіть прислів'я фразами відомих діячів. Зазначте рівень еквівалентності й перекладацький прийом

Прислів'я	Український (російський) варіант
<i>A constant guest is never welcome</i>	<i>Говори коротко, проси мало, уходи борзо (Петро I)</i> (2, Ч)
<i>A drowning man catches at a straw</i>	<i>Если твоя верёвка закончилась, завяжи узел и держись (Теодор Рузвельт)</i> (2, Ч)
<i>Better a glorious death than a shameful life</i>	<i>Лучше умереть стоя, чем жить на коленях (Долорес Ибаррури)</i> (4, Ч)
<i>Perseverance performs greater works than strength</i>	<i>В мире есть две силы – меч и дух. Дух побеждает (Наполеон Бонапарт)</i> (2, Ч)

Таблиця 2.10 – Перекладіть прислів'я фразою дійової особи або автора твору мистецтва. Зазначте рівень еквівалентності та перекладацький прийом

Прислів'я	Український (російський) варіант
1	2
<i>Accusing is proving where malice and force sit judges</i>	<i>Попал в яму к волку – не пытайся его укусить (Микита Голощокін, серіал «Таёжный роман»)</i> (2, Ч)

Продовження таблиці 2.10

1	2
<i>Business first, pleasure afterwards</i>	<i>Первым делом самолёты, ну а девушки потом (Леонід Утьосов, пісня «Первым делом самолёты») (2, Ч)</i>
<i>Delays are dangerous</i>	<i>Куй железо, не отходя от кассы (Льолік, фільм «Бриллиантовая рука») (2, Ч)</i>
<i>Do not wait for dead men's shoes</i>	<i>На чужой корешок не разевай роток (Ведмідь, мультфільм «Вершки и корешки») (2, ПС)</i>
<i>Like carpenter, like chips</i>	<i>Какой народ, такие и бояре (Трофим, пісня «Аристократия помойки») (2, Ч)</i>

Крім власних назв, мотивують й інші засоби, зокрема відмінна від оригіналу образність (другий рівень еквівалентності) і віршований стиль відтворення (псевдоприслівний відповідник). Такі вправи можуть передбачати надання як усіх можливих варіантів відтворення з відмінною образністю (римованих і неримованих), так і лише віршованих еквівалентів. Зразок – таблиці 2.11 і 2.12.

Таблиця 2.11 – Перекладіть прислів'я відмінною від оригіналу образністю

Прислів'я	Український (російський) варіант
1	2
<i>Catching fish is not the whole of fishing</i>	<i>Танцювати – не лише в різні боки стрибати. Співати – не лише рот відкривати. Полювати – не лише з рушниці стріляти. Грати</i>

Продовження таблиці 2.11

1	2
	<i>на флейті – не лише натискати й дути щосили. Літати – не лише штурвал повертати</i>
<i>Never offer to teach fish to swim</i>	<i>Не учи ученого. Не учи отца. Яйця курицу не учат. Не учи коту ловить мышей. Не учи лису, как охотиться на кур. Крестьянина не учи, как разжечь огонь в печи. Строителя ты не учи, как кладутся кирпичи.</i>

Таблиця 2.12 – Перекладіть прислів'я віршованими відповідниками із відмінною від оригіналу образністю

Прислів'я	Український (російський) варіант
<i>Business first, pleasure afterwards</i>	<i>Спершу цегла і бетон, потім гра у бадмінтон. Первым делом кирпичи, а потом уж циркачи</i>
<i>Geese with geese, and women with women</i>	<i>Звіру та птиці дружити не годиться. Слон и муха не сойдутся по духу</i>
<i>There is more than one way to kill a cat</i>	<i>До мети вершини не одна драбина. К пику цели несут не одни качели</i>

Віршовані вправи можна ускладнити введенням умови перекласти паремію за віршовим розміром (хоресем, ямбом, дактилем, амфібрахієм, анапестом). Приклад – таблиця 2.13.

Таблиця 2.13 – Перекладіть прислів'я псевдоприслівним відповідником за схемою віршового розміру

Прислів'я: <i>Actions speak louder than words</i>	
– 7 – 7 – 7 – – 7 – 7 – 7 –	На словах могут, как троль, а на деле – полный ноль. Розмір: хорей
Прислів'я: <i>Confession is the first step to repentance</i>	
7 –7 –7 –7 – 7 –7 –7 –7 –	Провину ти не визнаєш – ніде прощення не знайдеш. Розмір: ямб
Прислів'я: <i>Devil may get in by the keyhole, but the door won't let him out</i>	
77–7 777–7 7 77–7 777–7 7	На спокусу поведися – і в безодню провалися. Розмір: анапест
Прислів'я: <i>The cobbler must stick to his last</i>	
– 77 – 77 – 77 –	Всяк воробей чересчур не наглей. Розмір: дактиль
Прислів'я: <i>Wit bought is better than wit taught</i>	
– 77 77– 7 7 – 77 77– 7 7	В опыте учение лучше наставления. Досвіду набратися – краще, ніж повчатися. Розмір: поєднання дактиля й амфібрахія

Разом із пропонованими вправами на тренування й аналізування адекватності перекладу паремій корисно розробити завдання на базі стилістичних засобів для відтворення прислів'їв, що передбачають переклад прислів'я зі збереженням конкретного стилістичного засобу та його виділенням у перекладеному відповіднику. Зразок вправи – таблиця 2.14.

Таблиця 2.14 – Перекладіть прислів'я зазначеним стилістичним засобом

Стилістичний засіб: гіпербола	
<i>A fool may throw a stone into a well which a hundred wise men cannot pull out</i>	<i>Дурак глупость совершит – сотня умных не решит</i>
Стилістичний засіб: антономазія	
<i>Actions speak louder than words</i>	<i>На словах так Лев Толстой, а на деле – никакой</i>
Стилістичний засіб: порівняння	
<i>An Englishman's house is his castle</i>	<i>Рідна хата неначе зі золота.</i>
Стилістичний засіб: антитеза	
<i>A bully is always a coward</i>	<i>Молодець среди овец, а против молодца – и сам овца</i>

Вправу можна ускладнити, якщо, крім дотримання стилістичних засобів, передбачити відтворення прислів'я різними рівнями еквівалентності. Зразок вправи – таблиця 2.15.

Таблиця 2.15 – Перекладіть прислів'я зазначеними рівнем еквівалентності та стилістичним засобом. Визначте перекладацькі прийоми для кожного відповідника

Прислів'я: <i>Actions speak louder than words</i>			
Стил. засіб	Рів. еквів.	Переклад	Перекл. прийом
Гіпербола	1-й	<i>Сто разів подумай, перш ніж обіцяти</i>	О
Антономазія, антитеза	2-й	<i>На словах так Лев Толстой, а на деле – никакой</i>	ПС
Антитеза	4-й	<i>Не словом, а ділом</i>	П

Інший вид завдань – вправи на модифікування та зворотний переклад паремій, що в поєднанні з рівнями еквівалентності й прийомами відтворення посилює креативність перекладу. За потреби умову можна поглибити зворотним перекладом модифікації п'ятьма рівнями еквівалентності з визначенням прийомів відтворення. Зразок – таблиця 2.16.

Таблиця 2.16 – Перекладіть прислів'я з його модифікуванням і зворотним відтворенням кожним рівнем еквівалентності. Визначте рівень еквівалентності та прийом відтворення до модифікування й після

Прислів'я: <i>Delays are dangerous</i>	
Умова	Переклад
Переклад оригіналу, його рівень еквівалентності та перекладацький прийом	<i>Куй железо, пока горячо (2, Ч)</i>
Модифікування перекладу	<i>Куй железо, не отходя от кассы</i>
Зворотний переклад, рівень еквівалентності та перекладацький прийом	<i>Be quick or you will lose your profit (1, O).</i> <i>Lose no lash at the cash (2, ПС).</i> <i>Forge your bill at the till (3, ПС).</i> <i>Forge your money without leaving the cash desk (4, К).</i> <i>Forge your iron without leaving the cash desk (5, К)</i>

Отже, залучення водночас із конкордансером паралельного корпусу прислів'їв у навчання перекладу має потужний потенціал розроблення перекладацько-аналітичних вправ, націлених на тренування відпрацьованого теоретичного матеріалу про адекватне відтворення іноземних паремій.

РОЗДІЛ 3 ВПРАВИ ДО РОЗРОБЛЕНОЇ МЕТОДИКИ

3.1 Перелік практичних вправ

Рівні еквівалентності

Таблиця 3.1.1 – Перекладіть прислів'я першим рівнем еквівалентності

Оригінал	Переклад
1	2
<i>A bad wound is cured, not a bad name</i>	
<i>A baited cat may grow as fierce as a lion</i>	
<i>A chain is no stronger than its weakest link</i>	
<i>A clean fast is better than a dirty breakfast</i>	
<i>A clean hand wants no washing</i>	
<i>A clear conscience is a coat of mail</i>	
<i>A close mouth catches no flies</i>	
<i>A constant guest is never welcome</i>	
<i>A covetous man is good to none but worst to himself</i>	
<i>Actions speak louder than words</i>	
<i>A dog smells his own first</i>	
<i>A dog will not cry if you beat him with bone</i>	

Продовження таблиці 3.1.1

1	2
<i>A drowning man catches at a straw</i>	
<i>Advice when most needed is least heeded</i>	
<i>A fine cage does not fill a bird's belly</i>	
<i>A fool always rushes to the fore</i>	
<i>A fool and his money are soon parted</i>	
<i>A friend in court is better than a penny in purse</i>	
<i>A friend in need is a friend indeed</i>	
<i>A friend's frown is better than a fool's smile</i>	
<i>After a storm comes a calm</i>	
<i>A good name is better than riches</i>	
<i>All are not hunters that blow the horn</i>	
<i>All is not lost that is in peril</i>	
<i>An angry man opens his mouth and shuts his eyes</i>	
<i>An enemy's mouth seldom speaks well</i>	
<i>An ounce of practice is worth a ton of theory</i>	
<i>As you sow, you shall mow</i>	
<i>A treacherous friend is the most dangerous enemy</i>	

Продовження таблиці 3.1.1

1	2
<i>A wise man changes his mind; a fool never will</i>	
<i>Be slow to promise and quick to perform</i>	
<i>Be swift to hear, slow to speak</i>	
<i>Better a glorious death than a shameful life</i>	
<i>Better an open enemy than a false friend</i>	
<i>Better ask than go astray</i>	
<i>Better be envied than pitied</i>	
<i>Better be stung by a nettle than pricked by a rose</i>	
<i>Better never begin than never make an end</i>	
<i>Better speak truth rudely than lie covertly</i>	
<i>Better to die on one's feet than to live on one's knees</i>	
<i>Betting is the fool's argument</i>	
<i>Between the cup and the lip a morsel may slip</i>	
<i>Do not make fish of one and flesh of another</i>	
<i>Do not put all your eggs in one basket</i>	
<i>Fortune is good to him who knows how to make good use of her</i>	

Таблиця 3.1.2 – Перекладіть прислів'я другим рівнем еквівалентності

Оригінал	Переклад
1	2
<i>A bad wound is cured, not a bad name</i>	
<i>A black hen lays a white egg</i>	
<i>A cat in gloves catches no mice</i>	
<i>A clean fast is better than a dirty breakfast</i>	
<i>A clear conscience is a coat of mail</i>	
<i>A contented mind is a continual feast</i>	
<i>A dog will not cry if you beat him with bone</i>	
<i>A fine cage does not fill a bird's belly</i>	
<i>A fool always rushes to the fore</i>	
<i>After a storm comes a calm</i>	
<i>All are not hunters that blow the horn</i>	
<i>All bread is not baked in one oven</i>	
<i>As the fool thinks, so the bell clinks</i>	
<i>Bad beginning makes a bad ending</i>	
<i>Between friends all is common</i>	
<i>Beware of a silent dog and still water</i>	

Продовження таблиці 3.1.2

1	2
<i>Catching fish is not the whole of fishing</i>	
<i>Catch the bear before you sell his skin</i>	
<i>Company in distress makes sorrow less</i>	
<i>Constant dropping wears the stone</i>	
<i>Cooks are not to be taught in their own kitchen</i>	
<i>Curiosity killed a cat</i>	
<i>Desperate diseases must have desperate cures</i>	
<i>Do in Rome as Romans do</i>	
<i>Do not have thy cloak to make when it begins to rain</i>	
<i>Do not wait for dead men's shoes</i>	
<i>Drunken days have all their tomorrows</i>	
<i>Envy has no holiday</i>	
<i>Everybody's business is nobody's business</i>	
<i>Every man has his faults</i>	
<i>Fine feathers make fine friends</i>	
<i>First catch your hare</i>	
<i>First come, first served</i>	
<i>First think then speak</i>	
<i>Fools make feasts and wise men eat them</i>	

Продовження таблиці 3.1.2

1	2
<i>Geese with geese, and women with women</i>	
<i>He who pays the piper calls the tune</i>	
<i>Like carpenter, like chips</i>	
<i>People throw stones only at trees with fruit on them</i>	
<i>Pride comes before a fall</i>	
<i>The cat shuts its eyes when stealing cream</i>	
<i>The cobbler must stick to his last</i>	
<i>The devil knows many things because he is old</i>	
<i>The fox may grow grey, but never good</i>	
<i>The king's cheese goes half away in parings</i>	
<i>There is more than one way to kill a cat</i>	
<i>There is safety in numbers</i>	
<i>We never know the value of water till the well is dry</i>	
<i>Wisdom is the better part of valour</i>	

Таблиця 3.1.3 – Перекладіть прислів'я третім рівнем еквівалентності

Оригінал	Переклад
1	2
<i>Absence makes the heart grow fonder</i>	
<i>A chain is no stronger than its weakest link</i>	
<i>A constant guest is never welcome</i>	
<i>Adversity is a good discipline</i>	
<i>Adversity overcome is the greatest glory</i>	
<i>A fool and his money are soon parted</i>	
<i>A friend in need is a friend indeed</i>	
<i>All is not lost that is in peril</i>	
<i>An angry man opens his mouth and shuts his eyes</i>	
<i>An enemy's mouth seldom speaks well</i>	
<i>Art is long, life is short</i>	
<i>A word is enough to the wise</i>	
<i>Beggars cannot be choosers</i>	
<i>Be slow to promise and quick to perform</i>	
<i>Better ask than go astray</i>	
<i>Better never begin than never make an end</i>	
<i>Calamity is man's true touchstone</i>	

Продовження таблиці 3.1.3

1	2
<i>Careless shepherds make many a feast for the wolf</i>	
<i>Cast no dirt into the well that gives you water</i>	
<i>Cheek brings success</i>	
<i>Coming events cast their shadows before them</i>	
<i>Conversation makes one what he is</i>	
<i>Death is the grand leveler</i>	
<i>Death pays all debts</i>	
<i>Do not count your chickens before they are hatched</i>	
<i>Do not trouble trouble until trouble troubles you</i>	
<i>Early start makes easy stages</i>	
<i>Every bird likes its own nest</i>	
<i>Every country has its customs</i>	
<i>Every heart knows its own bitterness</i>	
<i>Every man to his taste</i>	
<i>Everything comes to him who waits</i>	
<i>Everything is good in its season</i>	
<i>Fair and softly go far in a day</i>	
<i>Fear breeds terror</i>	
<i>Fine words dress ill deeds</i>	
<i>Fools never know when they are well</i>	

Продовження таблиці 3.1.3

1	2
<i>Idleness is the mother of all evil</i>	
<i>Love will creep where it may not go</i>	
<i>Out of debt, out of danger</i>	
<i>Pride goes before and shame follows after</i>	
<i>Promise is debt</i>	
<i>The furthest way about is the nearest way home</i>	
<i>There is a crook in the lot of everyone</i>	
<i>There is one good wife in the country, and every man thinks he has her</i>	

Таблиця 3.1.4 – Перекладіть прислів'я четвертим рівнем еквівалентності

Оригінал	Переклад
1	2
<i>A baited cat may grow as fierce as a lion</i>	
<i>A covetous man is good to none but worst to himself</i>	
<i>Actions speak louder than words</i>	
<i>A fault once denied is twice committed</i>	
<i>A fool may throw a stone into a well which a hundred wise men cannot pull out</i>	

Продовження таблиці 3.1.4

1	2
<i>A friend in court is better than a penny in purse</i>	
<i>A good name is better than riches</i>	
<i>An Englishman's house is his castle</i>	
<i>As you sow, you shall mow</i>	
<i>A wise man changes his mind; a fool never will</i>	
<i>Be swift to hear, slow to speak</i>	
<i>Better a glorious death than a shameful life</i>	
<i>Better an open enemy than a false friend</i>	
<i>Better be envied than pitied</i>	
<i>Better speak truth rudely than lie covertly</i>	
<i>Every why has a wherefore</i>	
<i>Four eyes see more than two</i>	
<i>Laws are like cobwebs which may catch small flies, but let wasps and hornets break through</i>	
<i>The devil is not so black as he is painted</i>	
<i>The wise man enjoys his little whilst the fool seeks more</i>	
<i>Wit bought is better than wit taught</i>	

Таблиця 3.1.5 – Перекладіть прислів'я п'ятим рівнем еквівалентності

Оригінал	Переклад
1	2
<i>A bully is always a coward</i>	
<i>A drowning man catches at a straw</i>	
<i>Advice when most needed is least heeded</i>	
<i>All are not thieves that dogs bark at</i>	
<i>Anger is a sworn enemy</i>	
<i>An ounce of practice is worth a ton of theory</i>	
<i>As you sow, you shall mow</i>	
<i>A treacherous friend is the most dangerous enemy</i>	
<i>A wise man changes his mind; a fool never will</i>	
<i>Better a glorious death than a shameful life</i>	
<i>Better an open enemy than a false friend</i>	
<i>Better be envied than pitied</i>	
<i>Better be stung by a nettle than pricked by a rose</i>	
<i>Better cut the shoe than pinch the foot</i>	
<i>Better to die on one's feet than to live on one's knees</i>	
<i>Betting is the fool's argument</i>	
<i>Burn not your house to frighten the mouse</i>	

Продовження таблиці 3.1.5

1	2
<i>Business first, pleasure afterwards</i>	
<i>Caution is the parent of safety</i>	
<i>Clothes make the man</i>	
<i>Confession is the first step to repentance</i>	
<i>Creditors have better memories than debtors</i>	
<i>Crows do not pick crow's eye</i>	
<i>Delays are dangerous</i>	
<i>End crowns the work</i>	
<i>Experience is the mother of wisdom</i>	
<i>Fools should not have chapping sticks</i>	
<i>Forewarned, forearmed</i>	
<i>Fortune is good to him who knows how to make good use of her</i>	
<i>Kings have long arms</i>	
<i>Love is neither bought nor sold</i>	
<i>Never offer to teach fish to swim</i>	
<i>One rotten apple decays the bushel</i>	
<i>Patience is a plaster for all sores</i>	
<i>Perseverance performs greater works than strength</i>	
<i>Promise little, but do much</i>	

Продовження таблиці 3.1.5

1	2
<i>The course of true love never did run smooth</i>	
<i>The devil is not so black as he is painted</i>	
<i>The first step is the only difficulty</i>	
<i>The fool doth think he is wise, but the wise man knows to be a fool</i>	
<i>The voice of the people is the voice of God</i>	
<i>The wise man enjoys his little whilst the fool seeks more</i>	
<i>They must hunger in winter that will not work in summer</i>	

Прийоми відтворення

Таблиця 3.2.1 – Перекладіть прислів'я повним відповідником. Зазначте використаний рівень еквівалентності

Оригінал	Переклад
1	2
<i>A baited cat may grow as fierce as a lion</i>	
<i>A covetous man is good to none but worst to himself</i>	
<i>Actions speak louder than words</i>	
<i>Advice when most needed is least heeded</i>	

Продовження таблиці 3.2.1

1	2
<i>A fault once denied is twice committed</i>	
<i>All are not thieves that dogs bark at</i>	
<i>All is not lost that is in peril</i>	
<i>Anger is a sworn enemy</i>	
<i>As you sow, you shall mow</i>	
<i>A treacherous friend is the most dangerous enemy</i>	
<i>A wise man changes his mind; a fool never will</i>	
<i>Beggars cannot be choosers</i>	
<i>Be swift to hear, slow to speak</i>	
<i>Better a glorious death than a shameful life</i>	
<i>Better an open enemy than a false friend</i>	
<i>Better be envied than pitied</i>	
<i>Better be stung by a nettle than pricked by a rose</i>	
<i>Better cut the shoe than pinch the foot</i>	
<i>Better speak truth rudely than lie covertly</i>	
<i>Better to die on one's feet than to live on one's knees</i>	
<i>Betting is the fool's argument</i>	
<i>Business first, pleasure afterwards</i>	
<i>Caution is the parent of safety</i>	

Продовження таблиці 3.2.1

1	2
<i>End crowns the work</i>	
<i>Everything is good in its season</i>	
<i>Experience is the mother of wisdom</i>	
<i>Forewarned, forearmed</i>	
<i>Fortune is good to him who knows how to make good use of her</i>	
<i>Love is neither bought nor sold</i>	
<i>Never offer to teach fish to swim</i>	
<i>Patience is a plaster for all sores</i>	
<i>Pride goes before and shame follows after</i>	
<i>The course of true love never did run smooth</i>	
<i>The devil is not so black as he is painted</i>	
<i>The fool doth think he is wise, but the wise man knows to be a fool</i>	
<i>The first step is the only difficulty</i>	
<i>The wise man enjoys his little whilst the fool seeks more</i>	

Таблиця 3.2.2 – Перекладіть прислів'я частковим відповідником. Зазначте використаний рівень еквівалентності

Оригінал	Переклад
1	2
<i>A bad wound is cured, not a bad name</i>	
<i>A black hen lays a white egg</i>	
<i>Accusing is proving where malice and force sit judges</i>	
<i>A clean hand wants no washing</i>	
<i>A close mouth catches no flies</i>	
<i>A dog will not cry if you beat him with bone</i>	
<i>Adversity is a good discipline</i>	
<i>Adversity overcome is the greatest glory</i>	
<i>A fool always rushes to the fore</i>	
<i>A fool and his money are soon parted</i>	
<i>A friend in court is better than a penny in purse</i>	
<i>A friend's frown is better than a fool's smile</i>	
<i>After a storm comes a calm</i>	
<i>A good name is better than riches</i>	
<i>All are not hunters that blow the horn</i>	
<i>All bread is not baked in one oven</i>	

Продовження таблиці 3.2.2

1	2
<i>An Englishman's house is his castle</i>	
<i>Art is long, life is short</i>	
<i>As the fool thinks, so the bell clinks</i>	
<i>A word is enough to the wise</i>	
<i>Bad beginning makes a bad ending</i>	
<i>Beware of a silent dog and still water</i>	
<i>Calamity is man's true touchstone</i>	
<i>Careless shepherds make many a feast for the wolf</i>	
<i>Catching fish is not the whole of fishing</i>	
<i>Catch the bear before you sell his skin</i>	
<i>Cheek brings success</i>	
<i>Coming events cast their shadows before them</i>	
<i>Company in distress makes sorrow less</i>	
<i>Constant dropping wears the stone</i>	
<i>Conversation makes one what he is</i>	
<i>Cooks are not to be taught in their own kitchen</i>	
<i>Curiosity killed a cat</i>	
<i>Death is the grand leveler</i>	

Продовження таблиці 3.2.2

Оригінал	Переклад
1	2
<i>Deliver your words not by number but by weight</i>	
<i>Desperate diseases must have desperate cures</i>	
<i>Devil may get in by the keyhole, but the door won't let him out</i>	
<i>Do not count your chickens before they are hatched</i>	
<i>Do not have thy cloak to make when it begins to rain</i>	
<i>Do not trouble trouble until trouble troubles you</i>	
<i>Early start makes easy stages</i>	
<i>Envy has no holiday</i>	
<i>Every bird likes its own nest</i>	
<i>Everybody's business is nobody's business</i>	
<i>Every man has his faults</i>	
<i>Fear breeds terror</i>	
<i>Fine feathers make fine friends</i>	
<i>First catch your hare</i>	
<i>First think then speak</i>	
<i>Fools make feasts and wise men eat them</i>	
<i>Four eyes see more than two</i>	
<i>Geese with geese, and women with women</i>	

Таблиця 3.2.3 – Перекладіть прислів'я калькованим відповідником. Зазначте використаний рівень еквівалентності

Оригінал	Переклад
1	2
<i>A bully is always a coward</i>	
<i>An ounce of practice is worth a ton of theory</i>	
<i>Burn not your house to frighten the mouse</i>	
<i>Clothes make the man</i>	
<i>Confession is the first step to repentance</i>	
<i>Creditors have better memories than debtors</i>	
<i>Delays are dangerous</i>	
<i>Everything comes to him who waits</i>	
<i>Fools should not have chapping sticks</i>	
<i>Kings have long arms</i>	
<i>Laws are like cobwebs which may catch small flies, but let wasps and hornets break through</i>	
<i>Perseverance performs greater works than strength</i>	
<i>The voice of the people is the voice of God</i>	

Таблиця 3.2.4 – Перекладіть прислів'я псевдоприслівним відповідником. Зазначте використаний рівень еквівалентності

Оригінал	Переклад
1	2
<i>A bad wound is cured, not a bad name</i>	
<i>A baited cat may grow as fierce as a lion</i>	
<i>A black hen lays a white egg</i>	
<i>Absence makes the heart grow fonder</i>	
<i>A bully is always a coward</i>	
<i>A cat in gloves catches no mice</i>	
<i>Accusing is proving where malice and force sit judges</i>	
<i>A chain is no stronger than its weakest link</i>	
<i>A clean fast is better than a dirty breakfast</i>	
<i>A clean hand wants no washing</i>	
<i>A clear conscience is a coat of mail</i>	
<i>A close mouth catches no flies</i>	
<i>A constant guest is never welcome</i>	
<i>A contented mind is a continual feast</i>	
<i>A covetous man is good to none but worst to himself</i>	

Продовження таблиці 3.2.4

1	2
<i>Actions speak louder than words</i>	
<i>A dog smells his own first</i>	
<i>A dog will not cry if you beat him with bone</i>	
<i>A drowning man catches at a straw</i>	
<i>A fine cage does not fill a bird's belly</i>	
<i>A fool and his money are soon parted</i>	
<i>A fool may throw a stone into a well which a hundred wise men cannot pull out</i>	
<i>A friend in court is better than a penny in purse</i>	
<i>A friend's frown is better than a fool's smile</i>	
<i>After a storm comes a calm</i>	
<i>A good name is better than riches</i>	
<i>Alike every day makes a clout on Sunday</i>	
<i>All are not hunters that blow the horn</i>	
<i>All are not thieves that dogs bark at</i>	
<i>All bread is not baked in one oven</i>	
<i>All is not lost that is in peril</i>	

Продовження таблиці 3.2.4

1	2
<i>An angry man opens his mouth and shuts his eyes</i>	
<i>An enemy's mouth seldom speaks well</i>	
<i>An Englishman's house is his castle</i>	
<i>An ounce of practice is worth a ton of theory</i>	
<i>Art is long, life is short</i>	
<i>As the fool thinks, so the bell clinks</i>	
<i>As you sow, you shall mow</i>	
<i>A treacherous friend is the most dangerous enemy</i>	
<i>Burn not your house to frighten the mouse</i>	
<i>Business first, pleasure afterwards</i>	
<i>Catch the bear before you sell his skin</i>	
<i>Caution is the parent of safety</i>	

Таблиця 3.2.5 – Перекладіть прислів'я описовим відповідником. Зазначте використаний рівень еквівалентності

Оригінал	Переклад
1	2
<i>A bad wound is cured, not a bad name</i>	
<i>A baited cat may grow as fierce as a lion</i>	
<i>A chain is no stronger than its weakest link</i>	
<i>A clean fast is better than a dirty breakfast</i>	
<i>A clean hand wants no washing</i>	
<i>A clear conscience is a coat of mail</i>	
<i>A close mouth catches no flies</i>	
<i>A constant guest is never welcome</i>	
<i>A covetous man is good to none but worst to himself</i>	
<i>Actions speak louder than words</i>	
<i>A dog smells his own first</i>	
<i>A dog will not cry if you beat him with bone</i>	
<i>A drowning man catches at a straw</i>	
<i>Advice when most needed is least heeded</i>	
<i>A fine cage does not fill a bird's belly</i>	

Продовження таблиці 3.2.5

1	2
<i>A fool always rushes to the fore</i>	
<i>A fool and his money are soon parted</i>	
<i>A friend in court is better than a penny in purse</i>	
<i>A friend in need is a friend indeed</i>	
<i>A friend's frown is better than a fool's smile</i>	
<i>After a storm comes a calm</i>	
<i>A good name is better than riches</i>	
<i>All are not hunters that blow the horn</i>	
<i>All is not lost that is in peril</i>	
<i>An angry man opens his mouth and shuts his eyes</i>	
<i>An enemy's mouth seldom speaks well</i>	
<i>An ounce of practice is worth a ton of theory</i>	
<i>As you sow, you shall mow</i>	
<i>A treacherous friend is the most dangerous enemy</i>	
<i>A wise man changes his mind; a fool never will</i>	
<i>Be slow to promise and quick to perform</i>	
<i>Be swift to hear, slow to speak</i>	

Продовження таблиці 3.2.5

1	2
<i>Better a glorious death than a shameful life</i>	
<i>Better an open enemy than a false friend</i>	
<i>Better ask than go astray</i>	
<i>Better be envied than pitied</i>	
<i>Better be stung by a nettle than pricked by a rose</i>	
<i>Better never begin than never make an end</i>	
<i>Better speak truth rudely than lie covertly</i>	
<i>Better to die on one's feet than to live on one's knees</i>	
<i>Betting is the fool's argument</i>	
<i>Between the cup and the lip a morsel may slip</i>	
<i>Do not make fish of one and flesh of another</i>	
<i>Do not put all your eggs in one basket</i>	
<i>Fortune is good to him who knows how to make good use of her</i>	
<i>Four eyes see more than two</i>	
<i>One rotten apple decays the bushel</i>	

Таблиця 3.3 – Перекладіть прислів'я, використовуючи власні назви або фразу відомого діяча чи дійової особи твору. Зазначте рівень еквівалентності й перекладацький прийом

Прислів'я	Укр. (рос.) варіант
<i>Absence makes the heart grow fonder</i>	
<i>A constant guest is never welcome</i>	
<i>Actions speak louder than words</i>	
<i>A drowning man catches at a straw</i>	
<i>An ounce of practice is worth a ton of theory</i>	
<i>Better a glorious death than a shameful life</i>	
<i>Better ask than go astray</i>	
<i>Business first, pleasure afterwards</i>	
<i>Curiosity killed a cat</i>	
<i>Delays are dangerous</i>	
<i>Do not put all your eggs in one basket</i>	
<i>Do not wait for dead men's shoes</i>	
<i>Every man has his faults</i>	
<i>Like carpenter, like chips</i>	
<i>Never offer to teach fish to swim</i>	
<i>Perseverance performs greater works than strength</i>	

Таблиця 3.4 – Перекладіть прислів'я кожним рівнем еквівалентності. Визначте прийом перекладу

Прислів'я: <i>Actions speak louder than words</i> (укр.)		
Рівень еквів.	Переклад	Пер. прийом
1-й		
2-й		
3-й		
4-й		
5-й		

Прислів'я: <i>First come, first served</i> (рос.)		
Рівень еквів.	Переклад	Пер. прийом
1-й		
2-й		
3-й		
4-й		
5-й		

Прислів'я: <i>Like carpenter, like chips</i> (рос.)		
Рівень еквів.	Переклад	Пер. прийом
1-й		
2-й		
3-й		
4-й		
5-й		

Прислів'я: <i>A constant guest is never welcome</i> (рос.)		
Рівень еквів.	Переклад	Пер. прийом
1-й		
2-й		
3-й		
4-й		
5-й		

Продовження таблиці 3.4

Прислів'я: A drowning man catches at a straw (укр.)		
Рівень еквів.	Переклад	Пер. прийом
1-й		
2-й		
3-й		
4-й		
5-й		

Прислів'я: A fool always rushes to the fore (укр.)		
Рівень еквів.	Переклад	Пер. прийом
1-й		
2-й		
3-й		
4-й		
5-й		

Прислів'я: Be swift to hear, slow to speak (укр.)		
Рівень еквів.	Переклад	Пер. прийом
1-й		
2-й		
3-й		
4-й		
5-й		

Прислів'я: All is not lost that is in peril (укр.)		
Рівень еквів.	Переклад	Пер. прийом
1-й		
2-й		
3-й		
4-й		
5-й		

Таблиця 3.5 – Перекладіть прислів'я відмінною від оригіналу образністю

Прислів'я	Укр. (рос.) варіант
<i>A black hen lays a white egg</i>	
<i>Actions speak louder than words</i>	
<i>A dog will not cry if you beat him with bone</i>	
<i>All are not hunters that blow the horn</i>	
<i>As you sow, you shall mow</i>	
<i>Better ask than go astray</i>	
<i>Better cut the shoe than pinch the foot</i>	
<i>Business first, pleasure afterwards</i>	
<i>Catching fish is not the whole of fishing</i>	
<i>Catch the bear before you sell his skin</i>	
<i>Do not have thy cloak to make when it begins to rain</i>	
<i>Geese with geese, and women with women</i>	
<i>Like carpenter, like chips</i>	
<i>Never offer to teach fish to swim</i>	
<i>Scratch my back and I will scratch yours</i>	

Таблиця 3.6 – Перекладіть прислів'я псевдоприслівним відповідником за схемою віршового розміру

Прислів'я: <i>Actions speak louder than words</i>	
- ґ - ґ - ґ -	
- ґ - ґ - ґ -	
Прислів'я: <i>Confession is the first step to repentance</i>	
ґ- ґ- ґ- ґ-	
ґ- ґ- ґ- ґ-	
Прислів'я: <i>Devil may get in by the keyhole, but the door won't let him out</i>	
ґ ґ- ґ ґ ґ- ґ	
ґ ґ- ґ ґ ґ- ґ	
Прислів'я: <i>Wit bought is better than wit taught</i>	
- ґ ґ ґ- ґ-ґ ґ	
- ґ ґ ґ- ґ-ґ ґ	
Прислів'я: <i>An enemy's mouth seldom speaks well</i>	
- ґ ґ ґ- ґ-ґ ґ	
- ґ ґ ґ- ґ-ґ ґ	
Прислів'я: <i>An ounce of practice is worth a ton of theory</i>	
- ґ ґ ґ- ґ-ґ ґ	
- ґ ґ ґ- ґ-ґ ґ	
Прислів'я: <i>Better speak truth rudely than lie covertly</i>	
- ґ - ґ- ґ- ґ ґ ґ	
- ґ - ґ- ґ- ґ ґ ґ	
Прислів'я: <i>Better to die on one's feet than to live on one's knees</i>	
- ґ - ґ- ґ - ґ ґ ґ	
- ґ - ґ- ґ - ґ ґ ґ	
Прислів'я: <i>Crows do not pick crow's eye</i>	
- ґ - ґ- ґ - ґ- ґ	
- ґ - ґ- ґ - ґ- ґ	

3.2 Ключі до вправ

Рівні еквівалентності

Таблиця 3.1.1 – Перекладіть прислів'я першим рівнем еквівалентності

Оригінал	Переклад
1	2
<i>A bad wound is cured, not a bad name</i>	<i>Цінуй свою честь</i>
<i>A baited cat may grow as fierce as a lion</i>	<i>Не варто недооцінювати ворога</i>
<i>A chain is no stronger than its weakest link</i>	<i>Працюй старанно</i>
<i>A clean fast is better than a dirty breakfast</i>	<i>Завжди живи чесно</i>
<i>A clean hand wants no washing</i>	<i>Чесному завжди повірять</i>
<i>A clear conscience is a coat of mail</i>	<i>Чесному завжди повірять</i>
<i>A close mouth catches no flies</i>	<i>Краще зайвий раз промовчати</i>
<i>A constant guest is never welcome</i>	<i>Не дошкуляй людям</i>
<i>A covetous man is good to none but worst to himself</i>	<i>Не будь жадібним</i>
<i>Actions speak louder than words</i>	<i>Думай, що обіцяєш</i>
<i>A dog smells his own first</i>	<i>Спочатку уяви ситуацію зі своєї позиції</i>
<i>A dog will not cry if you beat him with bone</i>	<i>Знай підхід до ворога</i>

Продовження таблиці 3.1.1

1	2
<i>A drowning man catches at a straw</i>	<i>Ніколи не втрачай надію</i>
<i>Advice when most needed is least heeded</i>	<i>Дослухайся до порад</i>
<i>A fine cage does not fill a bird's belly</i>	<i>Турбуйся краще про характер, а не про зовнішність</i>
<i>A fool always rushes to the fore</i>	<i>Не поспішай передчасно</i>
<i>A fool and his money are soon parted</i>	<i>Розумно витрачай гроші</i>
<i>A friend in court is better than a penny in purse</i>	<i>Цінуй своїх друзів понад усе</i>
<i>A friend in need is a friend indeed</i>	<i>Обирай правильних друзів</i>
<i>A friend's frown is better than a fool's smile</i>	<i>Дослухайся до критики</i>
<i>After a storm comes a calm</i>	<i>Не втрачай надію на краще</i>
<i>A good name is better than riches</i>	<i>Цінуй свою честь</i>
<i>All are not hunters that blow the horn</i>	<i>Аналізуй вчинки людини, а не її зовнішність</i>
<i>All is not lost that is in peril</i>	<i>Не втрачай надію</i>
<i>An angry man opens his mouth and shuts his eyes</i>	<i>Уміє стримувати емоції</i>
<i>An enemy's mouth seldom speaks well</i>	<i>Не варто недооцінювати ворога</i>
<i>An ounce of practice is worth a ton of theory</i>	<i>Набирайся досвіду</i>
<i>As you sow, you shall mow</i>	<i>Думай, що вчиняєш</i>

Продовження таблиці 3.1.1

1	2
<i>A treacherous friend is the most dangerous enemy</i>	<i>Умій обирати правильних друзів</i>
<i>A wise man changes his mind; a fool never will</i>	<i>Роби висновки зі своїх учинків</i>
<i>Be slow to promise and quick to perform</i>	<i>Думай, що обіцяєш</i>
<i>Be swift to hear, slow to speak</i>	<i>Думай, що говориш</i>
<i>Better a glorious death than a shameful life</i>	<i>Цінуй свою честь понад усе</i>
<i>Better an open enemy than a false friend</i>	<i>Умій обирати правильних друзів</i>
<i>Better ask than go astray</i>	<i>Не соромся спитати</i>
<i>Better be envied than pitied</i>	<i>Зневажай жалість</i>
<i>Better be stung by a nettle than pricked by a rose</i>	<i>Умій обирати правильних друзів</i>
<i>Better never begin than never make an end</i>	<i>Думай, що обіцяєш</i>
<i>Better speak truth rudely than lie covertly</i>	<i>Ніколи не кажи неправду</i>
<i>Better to die on one's feet than to live on one's knees</i>	<i>Цінуй свою честь понад усе</i>
<i>Betting is the fool's argument</i>	<i>Ніколи не бийся об заклад</i>
<i>Between the cup and the lip a morsel may slip</i>	<i>Не радій передчасно</i>
<i>Do not make fish of one and flesh of another</i>	<i>Стався до всіх справедливо</i>
<i>Do not put all your eggs in one basket</i>	<i>Не ризикуй усім, будь обачним</i>
<i>Fortune is good to him who knows how to make good use of her</i>	<i>Не втрачай свій шанс</i>

Таблиця 3.1.2 – Перекладіть прислів'я другим рівнем еквівалентності

Оригінал	Переклад
1	2
<i>A bad wound is cured, not a bad name</i>	<i>Краще втратити життя, ніж добре ім'я</i>
<i>A black hen lays a white egg</i>	<i>Чорна корова, та молоко біле</i>
<i>A cat in gloves catches no mice</i>	<i>Без труда немає плода</i>
<i>A clean fast is better than a dirty breakfast</i>	<i>Краще бідніше, але чесніше</i>
<i>A clear conscience is a coat of mail</i>	<i>Хто чисте сумління має, спокійно спати лягає</i>
<i>A contented mind is a continual feast</i>	<i>Кому легко на серці, тому весь світ усміхається</i>
<i>A dog will not cry if you beat him with bone</i>	<i>Не страши kota салом</i>
<i>A fine cage does not fill a bird's belly</i>	<i>Гарна хата не кутами, а пирогами</i>
<i>A fool always rushes to the fore</i>	<i>Не лізь поперед батька в пекло</i>
<i>After a storm comes a calm</i>	<i>Після горя радість</i>
<i>All are not hunters that blow the horn</i>	<i>Не все то золото, що блищить</i>
<i>All bread is not baked in one oven</i>	<i>Не можна всіх стригти під один гребінець</i>
<i>As the fool thinks, so the bell clinks</i>	<i>Дурням закон не писаний</i>
<i>Bad beginning makes a bad ending</i>	<i>Що посієш, те й пожнеш</i>
<i>Between friends all is common</i>	<i>Для милого друга і вола з плуга</i>

Продовження таблиці 3.1.2

1	2
<i>Beware of a silent dog and still water</i>	<i>У тихому болоті чорти водяться</i>
<i>Catching fish is not the whole of fishing</i>	<i>Танцювати – не лише в різні боки стрибати</i>
<i>Catch the bear before you sell his skin</i>	<i>Не продавай вовка, поки не вбив</i>
<i>Company in distress makes sorrow less</i>	<i>У гурті й смерть не страшна</i>
<i>Constant dropping wears the stone</i>	<i>Настирливість усе здолає</i>
<i>Cooks are not to be taught in their own kitchen</i>	<i>Яйця курку не вчать</i>
<i>Curiosity killed a cat</i>	<i>Багато будеш знати – скоро постарієш</i>
<i>Desperate diseases must have desperate cures</i>	<i>Клин клином виганяють</i>
<i>Do in Rome as Romans do</i>	<i>Із вовками жити – по-вовчому вити</i>
<i>Do not have thy cloak to make when it begins to rain</i>	<i>Не тоді собак годувати, як на полювання їхати</i>
<i>Do not wait for dead men's shoes</i>	<i>На чужий коровай очей не поривай</i>
<i>Drunken days have all their tomorrows</i>	<i>П'яний скаче, а проспиться – плаче</i>
<i>Envy has no holiday</i>	<i>Заздрісний від чужого щастя сохне</i>
<i>Everybody's business is nobody's business</i>	<i>У семи няньок дитина без носа</i>
<i>Every man has his faults</i>	<i>І на сонці є плями</i>
<i>Fine feathers make fine friends</i>	<i>Одяг прикрашає людину</i>

Продовження таблиці 3.1.2

1	2
<i>First catch your hare</i>	<i>Не кажи «гоп», поки не перескочиш</i>
<i>First come, first served</i>	<i>Ранні пташки росу п'ють, а пізні слізки ллють</i>
<i>First think then speak</i>	<i>Слово не горобець: вилетить – не ввіймаєш</i>
<i>Fools make feasts and wise men eat them</i>	<i>Розумні використовують дурнів</i>
<i>Geese with geese, and women with women</i>	<i>Знайся кінь із конем, а віл – із волом</i>
<i>He who pays the piper calls the tune</i>	<i>Хто платить гроші, той і командує</i>
<i>Like carpenter, like chips</i>	<i>Який Сава, така й слава</i>
<i>People throw stones only at trees with fruit on them</i>	<i>Даремно нікого не осуджують</i>
<i>Pride comes before a fall</i>	<i>Гордість до добра не доведе</i>
<i>The cat shuts its eyes when stealing cream</i>	<i>Людині притаманне закривання очей на свої грішки</i>
<i>The cobbler must stick to his last</i>	<i>Як не коваль, то й рук не погань</i>
<i>The devil knows many things because he is old</i>	<i>Старий віл борозни не псує</i>
<i>The fox may grow grey, but never good</i>	<i>Горбатого могила виправить</i>
<i>The king's cheese goes half away in parings</i>	<i>Є багато ласих на «казенний» пиріг</i>
<i>There is more than one way to kill a cat</i>	<i>Є кілька шляхів для досягнення мети</i>

Продовження таблиці 3.1.2

1	2
<i>There is safety in numbers</i>	<i>Гуртом можна й море загатити</i>
<i>We never know the value of water till the well is dry</i>	<i>Маємо – не дбаємо, а втративши – плачемо</i>
<i>Wisdom is the better part of valour</i>	<i>Мудрість – найкраща політика</i>

Таблиця 3.1.3 – Перекладіть прислів'я третім рівнем еквівалентності

Оригінал	Переклад
1	2
<i>Absence makes the heart grow fonder</i>	<i>Розлука зміцнює любов</i>
<i>A chain is no stronger than its weakest link</i>	<i>Міцність ланцюга визначають міцністю його найслабшої ланки</i>
<i>A constant guest is never welcome</i>	<i>Якщо часто заглядати, почнеш набридати</i>
<i>Adversity is a good discipline</i>	<i>Біда всього навчить</i>
<i>Adversity overcome is the greatest glory</i>	<i>Той герой, хто здолав біду</i>
<i>A fool and his money are soon parted</i>	<i>У дурня гроші недовго лежать у кишені</i>
<i>A friend in need is a friend indeed</i>	<i>Друзі пізнаються в біді</i>
<i>All is not lost that is in peril</i>	<i>Загроза – ще не загибель</i>
<i>An angry man opens his mouth and shuts his eyes</i>	<i>Розлючена людина втрачає розум і дає волю язика</i>
<i>An enemy's mouth seldom speaks well</i>	<i>Від ворога лихого не сподівайся на добре слово</i>
<i>Art is long, life is short</i>	<i>Вік живи – вік учися</i>

Продовження таблиці 3.1.3

1	2
<i>A word is enough to the wise</i>	<i>Мудрому лише кивни – він і здогадається</i>
<i>Beggars cannot be choosers</i>	<i>Бідним не доводиться перебирати</i>
<i>Be slow to promise and quick to perform</i>	<i>Краще не обіцяти, як слова не тримати</i>
<i>Better ask than go astray</i>	<i>Хто питає, той не блукає</i>
<i>Better never begin than never make an end</i>	<i>Узявся за гуж – не кажи, що не дуж</i>
<i>Calamity is man's true touchstone</i>	<i>Друзі пізнаються в біді</i>
<i>Careless shepherds make many a feast for the wolf</i>	<i>У недбайливого чабана вовки завжди ситі</i>
<i>Cast no dirt into the well that gives you water</i>	<i>Не плюй у колодязь: знадобиться води напиться</i>
<i>Cheek brings success</i>	<i>Чия відвага, того й перемога</i>
<i>Coming events cast their shadows before them</i>	<i>Майбутні події передчуваєш заздалегідь</i>
<i>Conversation makes one what he is</i>	<i>Видно з розмови, хто якої голови</i>
<i>Death is the grand leveler</i>	<i>Усі рівні перед лицем смерті</i>
<i>Death pays all debts</i>	<i>Із мертвого боргів не питають</i>
<i>Do not count your chickens before they are hatched</i>	<i>Курчат восени лічать</i>
<i>Do not trouble trouble until trouble troubles you</i>	<i>Не чіпай лихо, поки воно спить</i>
<i>Early start makes easy stages</i>	<i>Раніше почнеш – раніше закінчиш</i>

Продовження таблиці 3.1.3

1	2
<i>Every bird likes its own nest</i>	<i>Кожен кулик своє болото хвалить</i>
<i>Every country has its customs</i>	<i>У всякому подвір'ї своє повір'я</i>
<i>Every heart knows its own bitterness</i>	<i>У кожного своє горе</i>
<i>Every man to his taste</i>	<i>На колір і смак товариш не всяк</i>
<i>Everything comes to him who waits</i>	<i>Хто чекає вміє, свого дочекається</i>
<i>Everything is good in its season</i>	<i>Усьому свій час</i>
<i>Fair and softly go far in a day</i>	<i>Увічливістю й лагідністю можна досягти багато</i>
<i>Fear breeds terror</i>	<i>У страху великі очі</i>
<i>Fine words dress ill deeds</i>	<i>Слова ласкаві, та думки лукаві</i>
<i>Fools never know when they are well</i>	<i>Дурням усього мало</i>
<i>Idleness is the mother of all evil</i>	<i>Без діла псується сила</i>
<i>Love will creep where it may not go</i>	<i>Для кохання немає перешкод</i>
<i>Out of debt, out of danger</i>	<i>Хто сплатив борги, у того камінь із плечей</i>
<i>Pride goes before and shame follows after</i>	<i>Не гордуй, щоб соромитися не довелося</i>
<i>Promise is debt</i>	<i>Дав слово – тримай</i>
<i>The furthest way about is the nearest way home</i>	<i>Тихіше їдеши – далі будеш</i>
<i>There is a crook in the lot of everyone</i>	<i>Вік прожити – не поле перейти</i>

Продовження таблиці 3.1.3

1	2
<i>There is one good wife in the country, and every man thinks he has her</i>	<i>Кожний чоловік вважає, що його дружина найкраща</i>

Таблиця 3.1.4 – Перекладіть прислів'я четвертим рівнем еквівалентності

Оригінал	Переклад
1	2
<i>A baited cat may grow as fierce as a lion</i>	<i>Зацькована кішка може битися, як розлючений лев</i>
<i>A covetous man is good to none but worst to himself</i>	<i>Зажерливий – усім ворог, а собі – найбільший</i>
<i>Actions speak louder than words</i>	<i>Не за словами судять, а за ділами</i>
<i>A fault once denied is twice committed</i>	<i>Хто не визнає своєї провини, той винен двічі</i>
<i>A fool may throw a stone into a well which a hundred wise men cannot pull out</i>	<i>Дурень у воду камінь кине, а десятеро розумних його не витягнуть</i>
<i>A friend in court is better than a penny in purse</i>	<i>Впливовий друг дорожчий за гроші</i>
<i>A good name is better than riches</i>	<i>Добра слава краща за багатство</i>
<i>An Englishman's house is his castle</i>	<i>Мій дім – моя фортеця</i>
<i>As you sow, you shall mow</i>	<i>Як посіяли зерно, так і вродиться воно</i>
<i>A wise man changes his mind; a fool never will</i>	<i>Розумний урок вивчає у строк, а дурня ніколи не вчить чуже слово</i>
<i>Be swift to hear, slow to speak</i>	<i>Більше слухай, а менше говори</i>

Продовження таблиці 3.1.4

1	2
<i>Better a glorious death than a shameful life</i>	<i>Краще славно вцієнт померти, ніж об сором життя стерти</i>
<i>Better an open enemy than a false friend</i>	<i>Краще ворог честлюбний, ніж зрадливий друг підступний</i>
<i>Better be envied than pitied</i>	<i>Краще заздрість спонукай, ніж під жалість розкисай</i>
<i>Better speak truth rudely than lie covertly</i>	<i>Краще відверто сказати правду, ніж позаочі гудити</i>
<i>Every why has a wherefore</i>	<i>Усе має свою причину</i>
<i>Four eyes see more than two</i>	<i>Одна голова добре, а дві – краще</i>
<i>Laws are like cobwebs which may catch small flies, but let wasps and hornets break through</i>	<i>Закон, як павутина: джміль проскоче, а муха застрягне</i>
<i>The devil is not so black as he is painted</i>	<i>Не такі страшні чорти, як їх малюєш ти</i>
<i>The wise man enjoys his little whilst the fool seeks more</i>	<i>Розумний міру знає, а дурень більшого жадає</i>
<i>Wit bought is better than wit taught</i>	<i>Досвід учить краще, ніж повчання</i>

Таблиця 3.1.5 – Перекладіть прислів'я п'ятим рівнем еквівалентності

Оригінал	Переклад
1	2
<i>A bully is always a coward</i>	<i>Забіяка завжди боягуз</i>
<i>A drowning man catches at a straw</i>	<i>І за соломинку вхопиться, хто топиться</i>
<i>Advice when most needed is least heeded</i>	<i>Пораду не слухають тоді, коли вона найбільше потрібна</i>
<i>All are not thieves that dogs bark at</i>	<i>Не все то злодії, на кого собаки гавкають</i>
<i>Anger is a sworn enemy</i>	<i>Злість – це найгірший ворог</i>
<i>An ounce of practice is worth a ton of theory</i>	<i>Один грам практики вартий тонни пустих теоретичних міркувань</i>
<i>As you sow, you shall mow</i>	<i>Що посієш, те й пожнеш</i>
<i>A treacherous friend is the most dangerous enemy</i>	<i>Віроломний друг – найнебезпечніший ворог</i>
<i>A wise man changes his mind; a fool never will</i>	<i>Мудрий змінює свою думку, а дурень – ніколи</i>
<i>Better a glorious death than a shameful life</i>	<i>Краще славна смерть, ніж безславне життя</i>
<i>Better an open enemy than a false friend</i>	<i>Краще відвертий ворог, ніж зрадливий друг</i>
<i>Better be envied than pitied</i>	<i>Краще викликати до себе заздрість, ніж жалість</i>
<i>Better be stung by a nettle than pricked by a rose</i>	<i>Краще, щоб тебе ужалила кропива, ніж уколола троянда</i>
<i>Better cut the shoe than pinch the foot</i>	<i>Краще розрізати черевик, ніж утратити ногу</i>

Продовження таблиці 3.1.5

1	2
<i>Better to die on one's feet than to live on one's knees</i>	Краще вмерти стоячи, ніж жити на колінах
<i>Betting is the fool's argument</i>	Биття об заклад – доказ дурня
<i>Burn not your house to frighten the mouse</i>	Не пали свій будинок, щоб позбутися мишею
<i>Business first, pleasure afterwards</i>	Спочатку справи – потім розваги
<i>Caution is the parent of safety</i>	Обережність – супутниця безпеки
<i>Clothes make the man</i>	Одяг прикрашає людину
<i>Confession is the first step to repentance</i>	Визнання провини – перший крок до розкаяння
<i>Creditors have better memories than debtors</i>	У позикодавців краща пам'ять, ніж у боржників
<i>Crows do not pick crow's eye</i>	Ворон воронові око не виклює
<i>Delays are dangerous</i>	Зволікання небезпечні
<i>End crowns the work</i>	Кінець – ділу вінець
<i>Experience is the mother of wisdom</i>	Життєвий досвід – основа мудрості
<i>Fools should not have chapping sticks</i>	Дурням не можна давати гострі інструменти
<i>Forewarned, forearmed</i>	Заздалегідь попереджений – заздалегідь озброєний
<i>Fortune is good to him who knows how to make good use of her</i>	Щастя усміхається тому, хто вміє його добре використовувати
<i>Kings have long arms</i>	У королів довгі руки
<i>Love is neither bought nor sold</i>	Любов не купиш і не продаси

Продовження таблиці 3.1.5

1	2
<i>Never offer to teach fish to swim</i>	<i>Не вчи рибу плавати</i>
<i>One rotten apple decays the bushel</i>	<i>Від одного гнилого яблука весь віз згниє</i>
<i>Patience is a plaster for all sores</i>	<i>Терпіння все лікує</i>
<i>Perseverance performs greater works than strength</i>	<i>Наполегливістю можна зробити більше, ніж силою</i>
<i>Promise little, but do much</i>	<i>Менше говори – більше діла роби</i>
<i>The course of true love never did run smooth</i>	<i>Шлях щирого кохання ніколи не буває рівним</i>
<i>The devil is not so black as he is painted</i>	<i>Не такий страшний чорт, як його малюють</i>
<i>The first step is the only difficulty</i>	<i>Важкий лише перший крок</i>
<i>The fool doth think he is wise, but the wise man knows to be a fool</i>	<i>Дурень вважає себе розумним, а розумний визнає себе дурнем</i>
<i>The voice of the people is the voice of God</i>	<i>Голос народу – голос Божий</i>
<i>The wise man enjoys his little whilst the fool seeks more</i>	<i>Розумний задовольняється тим, що має, а дурень хоче більшого</i>
<i>They must hunger in winter that will not work in summer</i>	<i>Хто літом гайнує, той зимою голодує</i>

Прийоми відтворення

Таблиця 3.2.1 – Перекладіть прислів'я повним відповідником. Зазначте використаний рівень еквівалентності

Оригінал	Переклад
1	2
<i>A baited cat may grow as fierce as a lion</i>	Зацькована кішка може битися, як розлючений лев (4)
<i>A covetous man is good to none but worst to himself</i>	Зажерливий – усім ворог, а собі – найбільший (4)
<i>Actions speak louder than words</i>	Не за словами судять, а за ділами (4)
<i>Advice when most needed is least heeded</i>	Пораду не слухають тоді, коли вона найбільше потрібна (5)
<i>A fault once denied is twice committed</i>	Хто не визнає своєї провини, той винен двічі (4)
<i>All are not thieves that dogs bark at</i>	Не все то злодії, на кого собаки гавкають (5)
<i>All is not lost that is in peril</i>	Загроза – це не загибель (3)
<i>Anger is a sworn enemy</i>	Злість – це найгірший ворог (5)
<i>As you sow, you shall mow</i>	Що посієш, те й пожнеш (5)
<i>A treacherous friend is the most dangerous enemy</i>	Віроломний друг – найнебезпечніший ворог (5)
<i>A wise man changes his mind; a fool never will</i>	Мудра людина змінює свою думку, дурень – ніколи (5)
<i>Beggars cannot be choosers</i>	Бідним не доводиться перебирати (3)

Продовження таблиці 3.2.1

1	2
<i>Be swift to hear, slow to speak</i>	Більше слухай, а менше говори (4)
<i>Better a glorious death than a shameful life</i>	Краще славна смерть, ніж безславне життя (5)
<i>Better an open enemy than a false friend</i>	Краще відвертий ворог, ніж зрадливий друг (5)
<i>Better be envied than pitied</i>	Краще викликати до себе заздрість, ніж жалість (5)
<i>Better be stung by a nettle than pricked by a rose</i>	Краще, щоб тебе ужалила кропива, ніж уколола троянда (5)
<i>Better cut the shoe than pinch the foot</i>	Краще розрізати черевик, ніж утратити ногу (5)
<i>Better speak truth rudely than lie covertly</i>	Краще відверто сказати правду, ніж позаочі гудити (4)
<i>Better to die on one's feet than to live on one's knees</i>	Краще вмерти стоячи, ніж жити на колінах (5)
<i>Betting is the fool's argument</i>	Биття об заклад – доказ дурня (5)
<i>Business first, pleasure afterwards</i>	Спочатку справи, потім – розваги (5)
<i>Caution is the parent of safety</i>	Обережність – супутниця безпеки (5)
<i>End crowns the work</i>	Кінець – ділу вінець (5)
<i>Everything is good in its season</i>	Усьому свій час (3)
<i>Experience is the mother of wisdom</i>	Життєвий досвід – основа мудрості (5)
<i>Forewarned, forearmed</i>	Заздалегідь попереджений – заздалегідь озброєний (5)

Продовження таблиці 3.2.1

1	2
<i>Fortune is good to him who knows how to make good use of her</i>	<i>Щастя усміхається тому, хто вміє його добре використовувати (5)</i>
<i>Love is neither bought nor sold</i>	<i>Любов не купиш і не продаси (5)</i>
<i>Never offer to teach fish to swim</i>	<i>Не вчи рибу плавати (5)</i>
<i>Patience is a plaster for all sores</i>	<i>Терпіння все лікує (5)</i>
<i>Pride goes before and shame follows after</i>	<i>Не гордуй, щоб соромитися не довелося (3)</i>
<i>The course of true love never did run smooth</i>	<i>Шлях щирого кохання ніколи не буває рівним (5)</i>
<i>The devil is not so black as he is painted</i>	<i>Не такий страшний чорт, як його малюють (5)</i>
<i>The fool doth think he is wise, but the wise man knows to be a fool</i>	<i>Дурень вважає себе розумним, а розумний визнає себе дурнем (5)</i>
<i>The first step is the only difficulty</i>	<i>Важкий лише перший крок (5)</i>
<i>The wise man enjoys his little whilst the fool seeks more</i>	<i>Розумний задовольняється тим, що має, а дурень хоче більшого (5)</i>

Таблиця 3.2.2 – Перекладіть прислів'я частковим відповідником. Зазначте використаний рівень еквівалентності

Оригінал	Переклад
1	2
<i>A bad wound is cured, not a bad name</i>	<i>Краще втратити життя, ніж добре ім'я (2)</i>
<i>A black hen lays a white egg</i>	<i>Чорна корова, та молоко біле (2)</i>
<i>Accusing is proving where malice and force sit judges</i>	<i>У сильного завжди безсилий винен (2)</i>
<i>A clean hand wants no washing</i>	<i>Чесному не потрібно виправдовуватися (2)</i>
<i>A close mouth catches no flies</i>	<i>Слово – срібло, мовчання – золото (2)</i>
<i>A dog will not cry if you beat him with bone</i>	<i>Не страши kota салом (2)</i>
<i>Adversity is a good discipline</i>	<i>Біда всього навчить (3)</i>
<i>Adversity overcome is the greatest glory</i>	<i>Той герой, хто здолав біду (3)</i>
<i>A fool always rushes to the fore</i>	<i>Не лізь поперед батька в пекло (2)</i>
<i>A fool and his money are soon parted</i>	<i>У дурня гроші недовго лежать у кишені (3)</i>
<i>A friend in court is better than a penny in purse</i>	<i>Впливовий друг дорожчий за гроші (4)</i>
<i>A friend's frown is better than a fool's smile</i>	<i>Не шануй підтакувача, шануй суперечника (2)</i>
<i>After a storm comes a calm</i>	<i>Після горя радість (2)</i>
<i>A good name is better than riches</i>	<i>Добра слава краща за багатство (4)</i>
<i>All are not hunters that blow the horn</i>	<i>Не все то золото, що блищить (2)</i>

Продовження таблиці 3.2.2

1	2
<i>All bread is not baked in one oven</i>	<i>Не можна всіх стригти під один гребінець (2)</i>
<i>An Englishman's house is his castle</i>	<i>Мій дім – моя фортеця (4)</i>
<i>Art is long, life is short</i>	<i>Вік живи – вік учися (3)</i>
<i>As the fool thinks, so the bell clinks</i>	<i>Дурням закон не писаний (2)</i>
<i>A word is enough to the wise</i>	<i>Мудрому лише кивни – він і здогадається (3)</i>
<i>Bad beginning makes a bad ending</i>	<i>Що посієш, те й пожнеш (2)</i>
<i>Beware of a silent dog and still water</i>	<i>У тихому болоті чорти водяться (2)</i>
<i>Calamity is man's true touchstone</i>	<i>Друзі пізнаються в біді (3)</i>
<i>Careless shepherds make many a feast for the wolf</i>	<i>У недбайливого чабана вовки завжди ситі (3)</i>
<i>Catching fish is not the whole of fishing</i>	<i>Танцювати – не лише в різні боки стрибати (2)</i>
<i>Catch the bear before you sell his skin</i>	<i>Не продавай вовка, поки не вбив (2)</i>
<i>Cheek brings success</i>	<i>Чия відвага, того й перемога (3)</i>
<i>Coming events cast their shadows before them</i>	<i>Майбутні події передчуваєш заздалегідь (3)</i>
<i>Company in distress makes sorrow less</i>	<i>У гурті й смерть не страшна (2)</i>
<i>Constant dropping wears the stone</i>	<i>Настирливість усе здолає (2)</i>

Продовження таблиці 3.2.2

1	2
<i>Conversation makes one what he is</i>	<i>Видно з розмови, хто якої голови (3)</i>
<i>Cooks are not to be taught in their own kitchen</i>	<i>Яйця курку не вчать (2)</i>
<i>Curiosity killed a cat</i>	<i>Багато будеш знати – скоро постарієш (2)</i>
<i>Death is the grand leveler</i>	<i>Усі рівні перед лицем смерті (3)</i>
<i>Deliver your words not by number but by weight</i>	<i>Не кидай слів на вітер (2)</i>
<i>Desperate diseases must have desperate cures</i>	<i>Клин клином виганяють (2)</i>
<i>Devil may get in by the keyhole, but the door won't let him out</i>	<i>Лише піддайся спокусі – потім ладу їй не даси (2)</i>
<i>Do not count your chickens before they are hatched</i>	<i>Курчат восени лічать (3)</i>
<i>Do not have thy cloak to make when it begins to rain</i>	<i>Не тоді собак годувати, як на полювання їхати (2)</i>
<i>Do not trouble trouble until trouble troubles you</i>	<i>Не чіпай лиха, поки воно спить (3)</i>
<i>Early start makes easy stages</i>	<i>Раніше почнеш – раніше закінчиш (3)</i>
<i>Envy has no holiday</i>	<i>Заздрісний від чужого щастя сохне (2)</i>
<i>Every bird likes its own nest</i>	<i>Кожен кулик своє болото хвалить (3)</i>
<i>Everybody's business is nobody's business</i>	<i>У семи няньок дитина без носа (2)</i>
<i>Every man has his faults</i>	<i>І на сонці є плями (2)</i>
<i>Fear breeds terror</i>	<i>У страху великі очі (3)</i>

Продовження таблиці 3.2.2

1	2
<i>Fine feathers make fine friends</i>	Одяг прикрашає людину (2)
<i>First catch your hare</i>	Не кажи «гоп», поки не перескочиш (2)
<i>First think then speak</i>	Слово не горобець: вилетить – не ввіймаєш (2)
<i>Fools make feasts and wise men eat them</i>	Розумні використовують дурнів (2)
<i>Four eyes see more than two</i>	Одна голова добре, а дві – краще (4)
<i>Geese with geese, and women with women</i>	Знайся кінь із конем, а віл – із волон (2)

Таблиця 3.2.3 – Перекладіть прислів'я калькованим відповідником. Зазначте використаний рівень еквівалентності

Оригінал	Переклад
1	2
<i>A bully is always a coward</i>	Забіяка – завжди боягуз (5)
<i>An ounce of practice is worth a ton of theory</i>	Один грам практики вартий тонни пустих теоретичних міркувань (5)
<i>Burn not your house to frighten the mouse</i>	Не пали свій будинок, щоб позбутися мишею (5)
<i>Clothes make the man</i>	Одяг прикрашає людину (5)
<i>Confession is the first step to repentance</i>	Визнання провини – перший крок до розкаяння (5)
<i>Creditors have better memories than debtors</i>	У позикодавців краща пам'ять, ніж у боржників (5)
<i>Delays are dangerous</i>	Зволікання небезпечні (5)

Продовження таблиці 3.2.3

1	2
<i>Everything comes to him who waits</i>	<i>Хто чекає вміє, свого дочекається (3)</i>
<i>Fools should not have chapping sticks</i>	<i>Дурням не можна давати гострі інструменти (5)</i>
<i>Kings have long arms</i>	<i>У королів довгі руки (5)</i>
<i>Laws are like cobwebs which may catch small flies, but let wasps and hornets break through</i>	<i>Закон, як павутина: джміль проскочить, а муха застрягне (5)</i>
<i>Perseverance performs greater works than strength</i>	<i>Наполегливістю можна зробити більше, ніж силою (5)</i>
<i>The voice of the people is the voice of God</i>	<i>Голос народу – голос Божий (5)</i>

Таблиця 3.2.4 – **Перекладіть прислів'я псевдоприслівним відповідником. Зазначте використаний рівень еквівалентності**

Оригінал	Переклад
1	2
<i>A bad wound is cured, not a bad name</i>	<i>Честь – не рана: гоїться не стане (3)</i>
<i>A baited cat may grow as fierce as a lion</i>	<i>Зацьковане зайченя б'ється, як чортеня (2)</i>
<i>A black hen lays a white egg</i>	<i>Чорні лікті, та золоті кігті (2)</i>
<i>Absence makes the heart grow fonder</i>	<i>Розлука – коханню запорука (3)</i>
<i>A bully is always a coward</i>	<i>На зайця скаче, а на вовка плаче (2)</i>
<i>A cat in gloves catches no mice</i>	<i>Не працювати – голодним помирати (2)</i>

Продовження таблиці 3.2.4

1	2
<i>Accusing is proving where malice and force sit judges</i>	Сила вину на слабого скотила (2)
<i>A chain is no stronger than its weakest link</i>	У вразливе місце вдар – перемога тобі в дар (2)
<i>A clean fast is better than a dirty breakfast</i>	Краще п'ятак у кишені, ніж гривня в жмені (2)
<i>A clean hand wants no washing</i>	Чесному виправдання – зайве покарання (2)
<i>A clear conscience is a coat of mail</i>	У кого сумління чисте, того спільнота не затисне (2)
<i>A close mouth catches no flies</i>	Мовчати – вигоду мати (2)
<i>A constant guest is never welcome</i>	Частий гість – господареві на злість (3)
<i>A contented mind is a continual feast</i>	Скромно живеш – щастя знайдеши (2)
<i>A covetous man is good to none but worst to himself</i>	Людину жадоба доведе до гробу (2)
<i>Actions speak louder than words</i>	На словах прудкіший куль, а насправді – повний нуль (2)
<i>A dog smells his own first</i>	Себе варто споглядати, перш ніж розуму повчати (2)
<i>A dog will not cry if you beat him with bone</i>	Рибі море не спричинить горя (2)
<i>A drowning man catches at a straw</i>	У безнадії і за нитку вхопиться людина швидко (2)
<i>A fine cage does not fill a bird's belly</i>	Дому личить не краса, а господарська душа (2)

Продовження таблиці 3.2.4

1	2
<i>A fool and his money are soon parted</i>	Гроші дурня вилітають та оцадності не знають (3)
<i>A fool may throw a stone into a well which a hundred wise men cannot pull out</i>	Дурень прикрість розпочне – сто розумних не збагне (2)
<i>A friend in court is better than a penny in purse</i>	Друга владного ти маєш – горя і проблем не знаєш (2)
<i>A friend's frown is better than a fool's smile</i>	Сперечатися – розуму набиратися (2)
<i>After a storm comes a calm</i>	Після шторму гребні хвиль заспокояться під штиль (2)
<i>A good name is better than riches</i>	Краще честь та славу мати, аніж гроші рахувати (4)
<i>Alike every day makes a clout on Sunday</i>	Монотонний ритм життя призведе до забуття (2)
<i>All are not hunters that blow the horn</i>	Чуєш мелодійний дзвін – солов'я не завжди він (2)
<i>All are not thieves that dogs bark at</i>	Чуєш мелодійний дзвін – солов'я не завжди він (2)
<i>All bread is not baked in one oven</i>	Не всяка водиця з однієї криниці (2)
<i>All is not lost that is in peril</i>	Бачиш морок, страх і тьму – не потрапив ще в тюрму (2)
<i>An angry man opens his mouth and shuts his eyes</i>	Злість, як ключ: роти відкриє, мізки миттю закриє (3)
<i>An enemy's mouth seldom speaks well</i>	Ворог, як зловісний звір: у поблажливість не вір (2)

Продовження таблиці 3.2.4

1	2
<i>An Englishman's house is his castle</i>	<i>Рідна хата неначе зі золота (2)</i>
<i>An ounce of practice is worth a ton of theory</i>	<i>Досвіду набиратися – краще, ніж повчатися (3)</i>
<i>Art is long, life is short</i>	<i>Життя кінець має – мистецтво не вмирає (3)</i>
<i>As the fool thinks, so the bell clinks</i>	<i>Дурням закон не ставить перепон (2)</i>
<i>As you sow, you shall mow</i>	<i>Як посіяли зерно, так і вродиться воно (4)</i>
<i>A treacherous friend is the most dangerous enemy</i>	<i>Хто з віроломом водиться, у того біда народиться (2)</i>
<i>Burn not your house to frighten the mouse</i>	<i>Міру завжди потрібно знати, коли час ризикувати (2)</i>
<i>Business first, pleasure afterwards</i>	<i>Спершу цегла і бетон, потім гра у бадмінтон (2)</i>
<i>Catch the bear before you sell his skin</i>	<i>Спершу зайця ти впіймай, лише потім продавай (2)</i>
<i>Caution is the parent of safety</i>	<i>Обережний – від горя незалежний (3)</i>

Таблиця 3.2.5 – Перекладіть прислів'я описовим відповідником. Зазначте використаний рівень еквівалентності

Оригінал	Переклад
1	2
<i>A bad wound is cured, not a bad name</i>	<i>Цінуй свою честь</i>
<i>A baited cat may grow as fierce as a lion</i>	<i>Не варто недооцінювати ворога</i>

Продовження таблиці 3.2.5

1	2
<i>A chain is no stronger than its weakest link</i>	<i>Працюй старанно</i>
<i>A clean fast is better than a dirty breakfast</i>	<i>Завжди живи чесно</i>
<i>A clean hand wants no washing</i>	<i>Чесному завжди повірять</i>
<i>A clear conscience is a coat of mail</i>	<i>Чесному завжди повірять</i>
<i>A close mouth catches no flies</i>	<i>Краще зайвий раз промовчати</i>
<i>A constant guest is never welcome</i>	<i>Не дошкуляй людям</i>
<i>A covetous man is good to none but worst to himself</i>	<i>Не будь жадібним</i>
<i>Actions speak louder than words</i>	<i>Думай, що обіцяєш</i>
<i>A dog smells his own first</i>	<i>Спочатку уяви ситуацію зі своєї позиції</i>
<i>A dog will not cry if you beat him with bone</i>	<i>Знай підхід до ворога</i>
<i>A drowning man catches at a straw</i>	<i>Ніколи не втрачай надію</i>
<i>Advice when most needed is least heeded</i>	<i>Дослухайся до порад</i>
<i>A fine cage does not fill a bird's belly</i>	<i>Турбуйся краще про характер, а не про зовнішність</i>
<i>A fool always rushes to the fore</i>	<i>Не поспішай передчасно</i>
<i>A fool and his money are soon parted</i>	<i>Розумно витрачай гроші</i>

Продовження таблиці 3.2.5

1	2
<i>A friend in court is better than a penny in purse</i>	<i>Цінуй своїх друзів понад усе</i>
<i>A friend in need is a friend indeed</i>	<i>Обирай правильних друзів</i>
<i>A friend's frown is better than a fool's smile</i>	<i>Дослухайся до критики</i>
<i>After a storm comes a calm</i>	<i>Не втрачай надію на краще</i>
<i>A good name is better than riches</i>	<i>Цінуй свою честь</i>
<i>All are not hunters that blow the horn</i>	<i>Аналізуй учинки людини, а не її зовнішність</i>
<i>All is not lost that is in peril</i>	<i>Не втрачай надію</i>
<i>An angry man opens his mouth and shuts his eyes</i>	<i>Умій стримувати емоції</i>
<i>An enemy's mouth seldom speaks well</i>	<i>Не варто недооцінювати ворога</i>
<i>An ounce of practice is worth a ton of theory</i>	<i>Набирайся досвіду</i>
<i>As you sow, you shall mow</i>	<i>Думай, що вчиняєш</i>
<i>A treacherous friend is the most dangerous enemy</i>	<i>Умій обирати правильних друзів</i>
<i>A wise man changes his mind; a fool never will</i>	<i>Роби висновки зі своїх учинків</i>
<i>Be slow to promise and quick to perform</i>	<i>Думай, що обіцяєш</i>
<i>Be swift to hear, slow to speak</i>	<i>Думай, що говориш</i>
<i>Better a glorious death than a shameful life</i>	<i>Цінуй свою честь понад усе</i>
<i>Better an open enemy than a false friend</i>	<i>Умій обирати правильних друзів</i>

Продовження таблиці 3.2.5

1	2
<i>Better ask than go astray</i>	<i>Не соромся спитати</i>
<i>Better be envied than pitied</i>	<i>Зневажай жалість</i>
<i>Better be stung by a nettle than pricked by a rose</i>	<i>Умій обирати правильних друзів</i>
<i>Better never begin than never make an end</i>	<i>Думай, що обіцяєш</i>
<i>Better speak truth rudely than lie covertly</i>	<i>Ніколи не кажи неправду</i>
<i>Better to die on one's feet than to live on one's knees</i>	<i>Цінуй свою честь понад усе</i>
<i>Betting is the fool's argument</i>	<i>Ніколи не бийся об заклад</i>
<i>Between the cup and the lip a morsel may slip</i>	<i>Не радій передчасно</i>
<i>Do not make fish of one and flesh of another</i>	<i>Стався до всіх справедливо</i>
<i>Do not put all your eggs in one basket</i>	<i>Не ризикуй усім, будь обачним</i>
<i>Fortune is good to him who knows how to make good use of her</i>	<i>Не втрачай свій шанс</i>
<i>Four eyes see more than two</i>	<i>Дослухайся до порад</i>
<i>One rotten apple decays the bushel</i>	<i>Працюй старанно</i>

Таблиця 3.3 – Перекладіть прислів'я, використовуючи власні назви або фразу відомого діяча чи дійової особи твору. Зазначте рівень еквівалентності й перекладацький прийом

Прислів'я	Укр. (рос.) варіант
1	2
<i>Absence makes the heart grow fonder</i>	<i>Чем меньше женщину мы любим, тем больше нравимся мы ей</i> (О. С. Пушкін) (2, Ч)
<i>A constant guest is never welcome</i>	<i>Говори кратко, проси мало, уходи борзо</i> (Петро І) (2, Ч)
<i>Actions speak louder than words</i>	<i>На словах так Лев Толстой, а на деле никакой</i> (2, ПС)
<i>A drowning man catches at a straw</i>	<i>Если твоя верёвка закончилась – завяжи узел и держись</i> (Теодор Рузвельт) (2, Ч)
<i>An ounce of practice is worth a ton of theory</i>	<i>Тяжело в учебе, легко на работе</i> (Георгій Віцин, фільм «Операція «И»») (2, ПС)
<i>Better a glorious death than a shameful life</i>	<i>Лучше умереть стоя, чем жить на коленях</i> (Долорес Ібаррурі) (4, Ч)
<i>Better ask than go astray</i>	<i>Язык до Киева доведет</i> (2, Ч)
<i>Business first, pleasure afterwards</i>	<i>Первым делом самолёты, ну а девушки потом</i> (Леонід Утьосов, пісня «Первым делом самолёты») (2, Ч)

Продовження таблиці 3.3

1	2
<i>Curiosity killed a cat</i>	Любопытной Варваре нос оторвали (2, ПС)
<i>Delays are dangerous</i>	Куй железо, не отходя от кассы (Льолік, фільм «Бриллиантовая рука») (2, Ч)
<i>Do not put all your eggs in one basket</i>	Лучше птичка в руках, чем перо в одном месте (Космос, серіал «Бригада») (2, Ч)
<i>Do not wait for dead men's shoes</i>	На чужой корешок не разевай роток (Ведмідь, мультфільм «Вершки и корешки») (2, ПС)
<i>Every man has his faults</i>	В каждом Иване плюсы да изъяны (3, ПС)
<i>Like carpenter, like chips</i>	Какой народ, такие и бояре (Трофим, пісня «Аристократия помойки») (2, Ч)
<i>Never offer to teach fish to swim</i>	Не учи отца (Саша Бєлий, серіал «Бригада») (2, Ч)
<i>Perseverance performs greater works than strength</i>	В мире есть две силы – меч и дух Дух побеждает (Наполеон Бонапарт) (2, Ч)

Таблиця 3.4 – Перекладіть прислів'я кожним рівнем еквівалентності. Визначте прийом перекладу

Прислів'я: <i>Actions speak louder than words</i> (укр.)		
Рівень еквів.	Переклад	Пер. прийом
1-й	<i>Думай, що обіцяєш</i>	О
2-й	<i>На словах прудкіший куль, а насправді – повний нуль</i>	ПС
3-й	<i>За справу взявся – не кажи, що зламався</i>	ПС
4-й	<i>Не словом, а ділом</i>	П
5-й	<i>Учинки говорять краще за слова</i>	К

Прислів'я: <i>First come, first served</i> (рос.)		
Рівень еквів.	Переклад	Пер. прийом
1-й	<i>Не упускай шанс</i>	О
2-й	<i>Кто владеет информацией, тот владеет миром</i>	Ч
3-й	<i>Приход – и принят в срок</i>	ПС
4-й	<i>Приход – и обслужен в срок</i>	ПС
5-й	<i>Кто первым пришел, того первым и обслужили</i>	К

Прислів'я: <i>Like carpenter, like chips</i> (рос.)		
Рівень еквів.	Переклад	Пер. прийом
1-й	<i>Следи за своей работой</i>	О
2-й	<i>Какой народ, такие и бояре</i>	Ч
3-й	<i>Как начали, так и закончили</i>	Ч
4-й	<i>Как сделали, такой и результат</i>	Ч
5-й	<i>Какой плотник, такая и стружка</i>	К

Продовження таблиці 3.4

Прислів'я: <i>A constant guest is never welcome (рос.)</i>		
Рівень еквів.	Переклад	Пер. прийом
1-й	<i>Не надоедай людям</i>	О
2-й	<i>Говори кратко, проси мало, уходи быстро</i>	Ч
3-й	<i>Зачастишь – надоешь</i>	Ч
4-й	<i>Лучше никогда не наносит частые визиты</i>	О
5-й	<i>Частому гостю никогда не рады</i>	К

Прислів'я: <i>A drowning man catches at a straw (укр.)</i>		
Рівень еквів.	Переклад	Пер. прийом
1-й	<i>Ніколи не втрачай надію</i>	О
2-й	<i>Загнане зайчєня б'ється, як чортєня</i>	ПС
3-й	<i>У безнадії і за нитку вхопиться людина швидко</i>	ПС
4-й	<i>Потопельник хапається за будь-що</i>	П
5-й	<i>Потопельник вхопиться і за соломинку</i>	К

Прислів'я: <i>A fool always rushes to the fore (укр.)</i>		
Рівень еквів.	Переклад	Пер. прийом
1-й	<i>Ніколи не поспішай</i>	О
2-й	<i>Не лїзь поперед батька в пекло</i>	Ч
3-й	<i>Дурєнь ніколи не зволікає</i>	П
4-й	<i>Дурєвї завжди кортить</i>	П
5-й	<i>Дурєнь завжди лїзе вперед</i>	П

Продовження таблиці 3.4

Прислів'я: <i>Be swift to hear, slow to speak (укр.)</i>		
Рівень еквів.	Переклад	Пер. прийом
1-й	<i>Думай, що говориш</i>	О
2-й	<i>Мовчання – золото</i>	Ч
3-й	<i>Нагостри вуха й притупи язик</i>	П
4-й	<i>Слухай і мовчи</i>	П
5-й	<i>Швидко слухай, повільно говори</i>	К

Прислів'я: <i>All is not lost that is in peril (укр.)</i>		
Рівень еквів.	Переклад	Пер. прийом
1-й	<i>Ніколи не втрачай надію</i>	О
2-й	<i>Програний лише бій, а не війна</i>	Ч
3-й	<i>Програти – це не загибель</i>	П
4-й	<i>Нічого ще не втрачено, якщо потрапили в скруту</i>	П
5-й	<i>Загроза – не значить, що все втрачено</i>	К

Таблиця 3.5 – **Перекладіть прислів'я відмінною від оригіналу образністю**

Прислів'я	Укр. (рос.) варіант
1	2
<i>A black hen lays a white egg</i>	<i>Чорна корова, та молоко біле. Чорні нігті, та золоті кігті. Свиняча голова, але золоте серце. Малий, та спритний. Старий рубанок, але стругає на совість. Старий кінь, але зорав не одне поле</i>

Продовження таблиці 3.5

1	2
<i>Actions speak louder than words</i>	За дело взялся – не говори, что сломался. На словах могуч, как тролль, а на деле – полный ноль. На словах так Лев Толстой, а на деле – никакой. На словах ты парень смелый, а на деле – неумелый. Взялся за работу смело – не скажи «я не умею!»
<i>A dog will not cry if you beat him with bone</i>	Не страши kota салом. Не лякай пса кісткою. Не лякай ведмедя медом і малиною. Не лякай kota рибою. Не лякай дитину цукеркою. Не лякай лисицю куркою. Не лякай вовка зайцем і бараном. Не лякай зайця морквою. Не лякай козу капустою
<i>All are not hunters that blow the horn</i>	Не все то золото, що блищить. Чуєш мелодійний дзвін – солов'я не завжди він. Блищить прозора, як криштал, – може бути просто сталь. Не все то діамант, що блищить. Не все то хірург, хто скальпель тримає. Не все то поет, хто рядки римує. Не все то солдат, хто автомат у руках тримає. Не все то гравець у волейбол, хто м'яч у руках тримає
<i>As you sow, you shall mow</i>	Як посадиш, так і вродить. Як крикнеш, так і луною відізветься. Як поцілиш, так і влучить. Як наточиш косу, так і трава коситиметься. Як наточиш ніж, так і різатиме він. Як ти ставишся до людей, так і вони ставитимуться до тебе. Яку

Продовження таблиці 3.5

1	2
	<i>наживку закинеш, так і клюватиме</i>
<i>Better ask than go astray</i>	<i>Язик до Києва доведе. Хто володіє інформацією, той володіє світом</i>
<i>Better cut the shoe than pinch the foot</i>	<i>Краще втратити палець, ніж руку. Краще загубити одну гривню, ніж тисячу. Краще синиця в руках, ніж журавель у небі. Краще пташка в руках, ніж перо в одному місці. Краще наступити на камінь, ніж на міну. Краще втратити гроші, ніж друга</i>
<i>Business first, pleasure afterwards</i>	<i>Первым делом кирпичи, а потом уж циркачи. Первым делом самолеты, ну а девушки потом. Сперва глина и бетон, а потом уж бадминтон. Сперва дело одолей, а потом гуляй смелей</i>
<i>Catching fish is not the whole of fishing</i>	<i>Танцювати – не лише в різні боки стрибати. Співати – не лише рот відкривати. Полювати – не лише з рушниці стріляти. Воювати – не лише гранати кидати. Грати на флейті – не лише натискати й дути щосили. Літати – не лише штурвал повертати</i>
<i>Catch the bear before you sell his skin</i>	<i>Не продавай вовка, поки не вбив. Не ший хутряну шапку, доки не спіймав зайця. Не хизуйся голом, перш ніж не влучив у ворота. Не кажи «гоп», поки не перескочиш. Не збирай урожай, перш ніж не вродило. Не зводь будинок, доки не заклав фундамент</i>

Продовження таблиці 3.5

1	2
<i>Do not have thy cloak to make when it begins to rain</i>	<i>Не тоді собак годувати, як на полювання їхати. На переправі коней не міняють. Не тоді точити косу, як час траву косити. Не тоді зводити барикади, як ворог напав на місто. Не тоді заправляти автомобіль, як час вирушати в путь</i>
<i>Geese with geese, and women with women</i>	<i>Гусь свиньє не товарищ. Слон и муха не сойдутся по духу. Зверь птице в дружья не годится. Ты не из нашей песочницы. Нам в детстве разные книжки читали. Вор никогда не будет сидеть в одной камере с козлом</i>
<i>Like carpenter, like chips</i>	<i>Какой народ, такие и бояре. Какая работа, такая и плата. Какой охотник, такая и дичь. Какая коса, такое и сено. Какой топор, такие и дрова. Какая страна, такие и теракты. Какой фундамент, такой и дом. Какие дрова, такой и костер</i>
<i>Never offer to teach fish to swim</i>	<i>Не учи учёного. Не учи отца. Яйца курицу не учат. Не учи коту ловить мышей. Не учи лису, как охотиться на кур. Крестьянина не учи, как разжечь огонь в печи. Строителя ты не учи, как кладутся кирпичи</i>
<i>Scratch my back and I will scratch yours</i>	<i>Підсади спершу мене, а потім я підсаджу тебе. Допоможи мені – і я допоможу тобі. Прикрий мене – і я прикрию тебе. Підміни мене – і я підміню тебе. Послуга за послугу</i>

Таблиця 3.6 – Перекладіть прислів'я псевдоприслівним відповідником за схемою віршового розміру

Прислів'я: <i>Actions speak louder than words</i>	
– ґ – ґ – ґ – – ґ – ґ – ґ –	На словах прудкіший куль, а насправді – повний нуль. Розмір: хорей
Прислів'я: <i>Confession is the first step to repentance</i>	
ґ –ґ –ґ –ґ – ґ –ґ –ґ –ґ –	Провину ти не визнаєш – ніде прощення не знайдеш. Розмір: ямб
Прислів'я: <i>Devil may get in by the keyhole, but the door won't let him out</i>	
ґґ– ґ ґґ– ґ – ґґ– ґ ґґ– ґ –	На спокусу поведися – і в безодню провалися. Розмір: анапест
Прислів'я: <i>Wit bought is better than wit taught</i>	
– ґґ ґ – ґґ ґ – – ґґ ґ – ґґ ґ –	В опыте учение лучше наставления. Досвіду набратися – краще, ніж повчатися. Розмір: поєднання дактиля й амфібрахія
Прислів'я: <i>An enemy's mouth seldom speaks well</i>	
– ґґ ґ – ґґ ґ – – ґґ ґ – ґґ ґ –	Ворог, як зловісний звір: у поблажливість не вір. Розмір: поєднання дактиля та амфібрахія
Прислів'я: <i>An ounce of practice is worth a ton of theory</i>	
– ґґ ґ – ґґ ґ – – ґґ ґ – ґґ ґ –	Досвіду набратися – краще, ніж повчатися. Розмір: поєднання дактиля й амфібрахія

Продовження таблиці 3.6

Прислів'я: <i>Better speak truth rudely than lie covertly</i>	
– 7 – 7 – 7 7 7 – 7 – 7 – 7 7 7	<i>Краще правду розказати, аніж солодко брехати.</i> Розмір: хорей
Прислів'я: <i>Better to die on one's feet than to live on one's knees</i>	
– 7 – 7 – 7 7 7 – 7 – 7 – 7 7 7	<i>Краще славно вицент померти, ніж об сором життя стерти.</i> Розмір: хорей
Прислів'я: <i>Crows do not pick crow's eye</i>	
– 7 – 7 – 7 7 7 – 7 – 7 – 7 7 7	<i>Вовк свого кривного брата не зачепить для відплати.</i> Розмір: хорей

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Алефиренко Н. Ф. Фразеология и паремиология : учебное пособие для бакалаврского уровня филологического образования / Н. Ф. Алефиренко, Н. Н. Семененко. – Москва : Флинта, Наука, 2009. – 344 с.
2. Алимов В. В. Теория перевода. Перевод в сфере профессиональной коммуникации : учебное пособие / В. В. Алимов. – 4-е изд., испр. – Москва : КомКнига, 2006. – 160 с.
3. Англо-український фразеологічний словник / [уклад. К. Т. Баранцев]. – 2-ге вид., випр. – Київ : Товариство «Знання», 2005. – 1056 с.
4. Бук С. Лінгводидактичний потенціал корпусу текстів Івана Франка у викладанні української мови як іноземної / С. Бук // Теорія і практика викладання української мови як іноземної. – 2010. – №5. – С. 70–74.
5. Бук С. Учнівські корпуси в методиці викладання іноземної мови / С. Бук // Теорія і практика викладання української мови як іноземної. – 2007. – №2. – С. 19–23.
6. Виноградов В. С. Введение в переводоведение (общие и лексические вопросы) / В. С. Виноградов. – Москва : Издательство института общего среднего образования РАО, 2001. – 224 с.
7. Грабовий П. Використання ресурсів корпусної лінгвістики в процесі підготовки фахівця з англійської мови / П. Грабовий // Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету ім. Павла Тичини. – 2013. – Ч. 1. – С. 48–54.
8. Грудева Е. В. Корпусная лингвистика / Е. В. Грудева. – Москва : Флинта, 2012. – 165 с.

9. Данчевська Ю. Корпуси текстів у лінгводидактиці: здобутки та перспективи / Ю. Данчевська // Нова педагогічна думка. – 2014. – №1 (77). – С. 58–60.
10. Дикарева С. С. Корпусные технологии в режиме диалога «преподаватель – студент-исследователь» / С. С. Дикарева // Труды международной конференции «Корпусная лингвистика – 2011» 27–29 июня 2011 г. – Санкт-Петербург : СПбГУ, 2011. – С. 157–163.
11. Дідук-Ступ'як Г. І. Лінгводидактичні можливості корпусної лінгвістики / Г. І. Дідук-Ступ'як // Наукові записки ТНПУ ім. В. Гнатюка. – 2010. – №1. – С. 105–109.
12. Егорова М. А. Дискурс и текст в аспекте перевода / М. А. Егорова. – Воронеж : Воронежский государственный университет, 2003. – 51 с.
13. Захаров В. П. Корпусная лингвистика : учебник для студентов направления «Лингвистика» / В. П. Захаров, С. Ю. Богданова. – Санкт-Петербург : СПбГУ. РИО. Филологический факультет, 2013. – 148 с.
14. Колоїз Ж. В. Українська пареміологія : навчальний посібник для студентів філологічних спеціальностей вищих навчальних закладів / Ж. В. Колоїз, Н. М. Малюга, Н. М. Шарманова. – Кривий Ріг : КП ДВНЗ «КНУ», 2014. – 349 с.
15. Комиссаров В. Н. Современное переводоведение : учебное пособие / В. Н. Комиссаров. – Москва : ЭТС, 2002. – 424 с.
16. Комиссаров В. Н. Теория перевода (лингвистические аспекты) / В. Н. Комиссаров. – Москва : Высшая школа, 1990. – 253 с.
17. Кутузов А. Б. Корпусные методики в переводоведении и преподавании перевода / А. Б. Кутузов // Материалы международного научно-методического colloquium «Проблемы билингвизма в современном

- межкультурном дискурсе». – Пермь : ПГТУ, 2011. – С. 368–373.
18. Латышев Л. К. Технология перевода : учебное пособие по подготовке переводчиков (с немецким языком) / Л. К. Латышев. – Москва : НВИ – Тезаурус, 2000. – 280 с.
  19. Мальцева М. С. Корпусные технологии в методике преподавания иностранных языков / М. С. Мальцева // Социально-экономические явления и процессы. – 2011. – №8. – С. 214–218.
  20. Науменко Л. Practical Course of Translation from English into Ukrainian : навч. посібник / Л. Науменко, А. Гордеева. – Вінниця : Нова Книга, 2011. – 136 с.
  21. Пизина Є. В. Використання Е-корпусів для формування професійних компетенцій перекладачів технічної літератури / Є. В. Пизина // Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти . – 2013. – №7 (50). – С. 127–129.
  22. Соснина Е. П. Корпусная лингвистика и корпусный подход в обучении иностранному языку / Е. П. Соснина // Прикладная лингвистика [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://ling.ulstu.ru/linguistics/resources/literature/articles/corpus_linguistics_language_teaching. – (15.12.2016).
  23. Сысоев П. В. Лингвистический корпус в методике обучения иностранным языкам / П. В. Сысоев // Язык и культура. – 2010. – №1. – С. 99–111.
  24. Толковый переводческий словарь / [сост. Л. Л. Нелюбин]. – 3-е изд., перераб. – Москва : Флинта, Наука, 2003. – 320 с.
  25. Aston G. Corpora and Language Learners / G. Aston, S. Bernardini, D. Stewart. – Amsterdam : John Benjamins Publishing Company, 2004. – 311 p.

26. Baker M. Corpora in Translation Studies: An Overview and Some Suggestions for Future Research / M. Baker // Target. – 1995. – №7 (2). – P. 223–243.
27. Baker P. A Glossary of Corpus Linguistics / P. Baker, A. Hardie, T. McEnery. – Edinburgh : Edinburgh University Press, 2006. – 187 p.
28. Claire K. Corpus-Assisted Creative Writing: Introducing Intermediate Italian Learners to a Corpus as a Reference Resource / K. Claire, M. Tiziana // Language Learning and Technology. – 2010. – Volume 14. – №1. – P. 28–44.
29. Hundt M. Corpus Linguistics and the Web / M. Hundt, N. Nesselhauf, C. Biewer. – New York : Rodopi, 2007. – 305 p.
30. Krajka J. Corpora and Language Teachers: from Ready-Made to Teacher-Made Collections / J. Krajka // Computer Resources for Language Learning. – 2007. – №1. – P. 36–55.
31. Lexicology and Corpus Linguistics. An Introduction / [M. A. K. Halliday, W. Teubert, C. Yallop, A. Čermáková]. – London : Continuum, 2004. – 184 p.
32. Lüdeling A. Corpus Linguistics. An International Handbook / A. Lüdeling, M. Kytö. – Berlin : Walter de Gruyter, 2008. – 1353 p.
33. McEnery T. Corpus Linguistics. An Introduction / T. McEnery, A. Wilson. – Edinburgh : Edinburgh University Press, 2001. – 235 p.
34. McEnery T. Corpus Linguistics: Method, Theory, Practice / T. McEnery, A. Hardie. – Cambridge : Cambridge University Press, 2012. – 294 p.
35. Zanettin F. Corpora in Translator Education / F. Zanettin, S. Bernardini, D. Stewart. – Manchester : St. Jerome Publishing, 2003. – 153 p.

Додаток А

Таблиця А.1 – Аналіз прийомів адекватного перекладу прислів'їв паралельного корпусу, укладеного згідно з матеріалами *Англо-українського фразеологічного словника К. Т. Баранцева* [3]

Примітка:

а) у дужках зазначений рівень еквівалентності перекладеного прислів'я;

б) умовні позначення для 4-ї колонки: П – повний відповідник; Ч – частковий відповідник; К – калькування; ПС – псевдоприслівний відповідник; О – описовий переклад

№ ст.	Прислів'я	Переклад	Пер. прийом
1	2	3	4
59	<i>A bad custom is like a good cake, better broken than kept</i>	<i>Бійся поганої звички як ворога (1)</i>	О
61	<i>A bad wound is cured, not a bad name</i>	<i>Краще втратити життя, ніж добре ім'я (2)</i>	Ч
61	<i>A baited cat may grow as fierce as a lion</i>	<i>Зацькована кішка може битися, як розлючений лев (4)</i>	П
140	<i>A black hen lays a white egg</i>	<i>Чорна корова, та молоко біле (2)</i>	Ч
15	<i>Absence makes the heart grow fonder</i>	<i>Розлука зміцнює любов (3)</i>	Ч
173	<i>A bully is always a coward</i>	<i>Забіяка – завжди боягуз (5)</i>	К
205	<i>A cat in gloves catches no mice</i>	<i>Без труда немає плода (2)</i>	ПС

Продовження таблиці А.1

1	2	3	4
16	<i>Accusing is proving where malice and force sit judges</i>	У сильного завжди безсилий винен (2)	Ч
207	<i>A chain is no stronger than its weakest link</i>	Міцність ланцюга визначають міцністю його найслабшої ланки (3)	О
216	<i>A clean fast is better than a dirty breakfast</i>	Краще бідніше, але чесніше (2)	ПС
216	<i>A clean hand wants no washing</i>	Чесному не потрібно виправдовуватися (2)	Ч
217	<i>A clear conscience is a coat of mail</i>	Хто чисте сумління має, спокійно спати лягає (2)	ПС
219	<i>A close mouth catches no flies</i>	Слово – срібло, мовчання – золото (2)	Ч
239	<i>A constant guest is never welcome</i>	Якщо часто заглядати, почнеш набридати (3)	ПС
239	<i>A contented mind is a continual feast</i>	Кому легко на серці, тому весь світ усміхається (2)	ПС
244	<i>A covetous man is good to none but worst to himself</i>	Зажерливий – усім ворог, а собі – найбільший (4)	П
17	<i>Actions speak louder than words</i>	Не за словами судять, а за ділами (4)	П
278	<i>A dog smells his own first</i>	Подивися спочатку на себе (2)	О
279	<i>A dog will not cry if you beat him with bone</i>	Не страши kota салом (2)	Ч

Продовження таблиці А.1

1	2	3	4
293	<i>A drowning man catches at a straw</i>	<i>І за соломинку вхопиться, хто топиться (5)</i>	ПС
20	<i>Adversity is a good discipline</i>	<i>Біда всього навчить (3)</i>	Ч
20	<i>Adversity overcome is the greatest glory</i>	<i>Той герой, хто здолав біду (3)</i>	Ч
20	<i>Advice when most needed is least heeded</i>	<i>Пораду не слухають тоді, коли вона найбільше потрібна (5)</i>	П
325	<i>A fault once denied is twice committed</i>	<i>Хто не визнає своєї провини, винен двічі (4)</i>	П
334	<i>A fine cage does not fill a bird's belly</i>	<i>Гарна хата не кутами, а пирогами (2)</i>	ПС
347	<i>A fool always rushes to the fore</i>	<i>Не лізь поперед батька в пекло (2)</i>	Ч
347	<i>A fool and his money are soon parted</i>	<i>У дурня гроші недовго лежать у кишені (3)</i>	Ч
347	<i>A fool may throw a stone into a well which a hundred wise men cannot pull out</i>	<i>Дурень у воду камінь кине, а десятеро розумних його не витягнуть (4)</i>	Ч
359	<i>A friend in court is better than a penny in purse</i>	<i>Впливовий друг дорожчий за гроші (4)</i>	Ч
360	<i>A friend in need is a friend indeed</i>	<i>Друзі пізнаються в біді (3)</i>	Ч
360	<i>A friend's frown is better than a fool's smile</i>	<i>Не шануй підтакувача, шануй суперечника (2)</i>	Ч

Продовження таблиці А.1

1	2	3	4
21	<i>After a storm comes a calm</i>	<i>Після горя радість (2)</i>	Ч
424	<i>A good name is better than riches</i>	<i>Добра слава краща за багатство (4)</i>	Ч
23	<i>Alike every day makes a clout on Sunday</i>	<i>Одноманітність набридає (2)</i>	О
24	<i>All are not hunters that blow the horn</i>	<i>Не все то золото, що блищить (2)</i>	Ч
24	<i>All are not thieves that dogs bark at</i>	<i>Не все то злодії, на кого собаки гавкають (5)</i>	П
24	<i>All bread is not baked in one oven</i>	<i>Не можна всіх стригти під один гребінець (2)</i>	Ч
26	<i>All is not lost that is in peril</i>	<i>Загроза – ще не загибель (3)</i>	П
32	<i>An angry man opens his mouth and shuts his eyes</i>	<i>Розлючена людина втрачає розум і дає волю язика (3)</i>	О
303	<i>An enemy's mouth seldom speaks well</i>	<i>Від ворога лихого не сподівайся на добре слово (3)</i>	ПС
304	<i>An Englishman's house is his castle</i>	<i>Мій дім – моя фортеця (4)</i>	Ч
32	<i>Anger is a sworn enemy</i>	<i>Злість – це найгірший ворог (5)</i>	П
736	<i>An ounce of practice is worth a ton of theory</i>	<i>Один грам практики вартий тонни теорії (5)</i>	К
37	<i>Art is long, life is short</i>	<i>Вік живи – вік учися (3)</i>	Ч

Продовження таблиці А.1

1	2	3	4
43	<i>As the fool thinks, so the bell clinks</i>	<i>Дурням закон не писаний (2)</i>	Ч
43	<i>As you sow, you shall mow</i>	<i>Що посієш, те й пожнеш (5)</i>	П
964	<i>A treacherous friend is the most dangerous enemy</i>	<i>Віроломний друг – найнебезпечніший ворог (5)</i>	П
1013	<i>A wise man changes his mind; a fool never will</i>	<i>Мудрий змінює свою думку, дурень – ніколи (5)</i>	П
1024	<i>A word is enough to the wise</i>	<i>Мудрому лише кивни – він і здогадається (3)</i>	Ч
59	<i>Bad beginning makes a bad ending</i>	<i>Що посієш, те й пожнеш (2)</i>	Ч
88	<i>Beggars cannot be choosers</i>	<i>Бідним не доводиться перебирати (3)</i>	П
120	<i>Be slow to promise and quick to perform</i>	<i>Краще не обіцяти, як слово не тримати (3)</i>	ПС
121	<i>Be swift to hear, slow to speak</i>	<i>Більше слухай, а менше говори (4)</i>	П
123	<i>Better a glorious death than a shameful life</i>	<i>Краще славна смерть, ніж безславне життя (5)</i>	П
124	<i>Better an open enemy than a false friend</i>	<i>Краще відвертий ворог, ніж зрадливий друг (5)</i>	П
124	<i>Better ask than go astray</i>	<i>Хто питає, той не блукає (3)</i>	ПС
124	<i>Better be envied than pitied</i>	<i>Краще викликати до себе заздрість, ніж жалість (5)</i>	П

Продовження таблиці А.1

1	2	3	4
124	<i>Better be stung by a nettle than pricked by a rose</i>	Краще, щоб тебе ужалила кропива, ніж уколола троянда (5)	П
124	<i>Better cut the shoe than pinch the foot</i>	Краще розрізати черевик, ніж утратити ногу (5)	П
124	<i>Better never begin than never make an end</i>	Узявся за гуж – не кажи, що не дуж (3)	ПС
125	<i>Better speak truth rudely than lie covertly</i>	Краще відверто сказати правду, ніж позаочі гудити (4)	П
125	<i>Better to die on one's feet than to live on one's knees</i>	Краще вмерти стоячи, ніж жити на колінах (5)	П
125	<i>Betting is the fool's argument</i>	Биття об заклад – доказ дурня (5)	П
125	<i>Between friends all is common</i>	Для милого друга і вола з плуга (2)	ПС
126	<i>Between the cup and the lip a morsel may slip</i>	Не радій передчасно (1)	О
128	<i>Beware of a silent dog and still water</i>	У тихому болоті чорти водяться (2)	Ч
174	<i>Burn not your house to frighten the mouse</i>	Не пали свій будинок, щоб позбутися мишею (5)	К
176	<i>Business first, pleasure afterwards</i>	Спочатку справи, потім розваги (5)	П
187	<i>Calamity is man's true touchstone</i>	Друзі пізнаються в біді (3)	Ч

Продовження таблиці А.1

1	2	3	4
192	<i>Cards are the devil's books</i>	<i>Карти до добра не доводять (2)</i>	Ч
193	<i>Careless shepherds make many a feast for the wolf</i>	<i>У недбайливого чабана вовки завжди ситі (3)</i>	Ч
200	<i>Cast no dirt into the well that gives you water</i>	<i>Не плюй у колодязь: знадобиться води напитися (3)</i>	Ч
203	<i>Catching fish is not the whole of fishing</i>	<i>Танцювати – не лише в різні боки стрибати (2)</i>	Ч
205	<i>Catch the bear before you sell his skin</i>	<i>Не продавай вовка, поки не вбив (2)</i>	Ч
206	<i>Caution is the parent of safety</i>	<i>Обережність – супутниця безпеки (5)</i>	П
211	<i>Cheek brings success</i>	<i>Чия відвага, того й перемога (3)</i>	Ч
220	<i>Clothes make the man</i>	<i>Одяг прикрашає людину (5)</i>	К
234	<i>Coming events cast their shadows before them</i>	<i>Майбутні події передчуваєш заздалегідь (3)</i>	Ч
237	<i>Company in distress makes sorrow less</i>	<i>У гурті й смерть не страшна (2)</i>	Ч
238	<i>Confession is the first step to repentance</i>	<i>Визнання провини – перший крок до розкаяння (5)</i>	К
239	<i>Constant dropping wears the stone</i>	<i>Настирливість усе здолає (2)</i>	Ч
240	<i>Conversation makes one what he is</i>	<i>Видно з розмови, хто якої голови (3)</i>	Ч

Продовження таблиці А.1

1	2	3	4
240	<i>Cooks are not to be taught in their own kitchen</i>	Яйця курку не вчать (2)	Ч
246	<i>Creditors have better memories than debtors</i>	У позикодавців краща пам'ять, ніж у боржників (5)	К
248	<i>Crows do not pick crow's eye</i>	Ворон воронові око не виклює (5)	П
251	<i>Curiosity killed a cat</i>	Багато будеш знати – скоро постарієш (2)	Ч
266	<i>Death is the grand leveler</i>	Усі рівні перед лицем смерті (3)	Ч
266	<i>Death pays all debts</i>	Із мертвого боргів не питають (3)	Ч
267	<i>Delays are dangerous</i>	Зволікання небезпечні (5)	К
268	<i>Deliver your words not by number but by weight</i>	Не кидай слів на вітер (2)	Ч
268	<i>Desperate diseases must have desperate cures</i>	Клин клином виганяють (2)	Ч
270	<i>Devil may get in by the keyhole, but the door won't let him out</i>	Лише піддайся спокусі – потім їй ладу не даси (2)	Ч
276	<i>Do in Rome as Romans do</i>	Із вовками жити – по-вовчому вити (2)	ПС
280	<i>Do not change horses in midstream</i>	Не варто робити докорінних змін у неслухний час (2)	О

Продовження таблиці А.1

1	2	3	4
280	<i>Do not count your chickens before they are hatched</i>	<i>Курчат восени лічать (3)</i>	Ч
280	<i>Do not cross the bridges before you come to them</i>	<i>Не ускладнюйте справу передчасно (2)</i>	О
280	<i>Do not have thy cloak to make when it begins to rain</i>	<i>Не тоді собак годувати, як на полювання їхати (2)</i>	Ч
280	<i>Do not make fish of one and flesh of another</i>	<i>Стався до всіх справедливо (1)</i>	О
280	<i>Do not put all your eggs in one basket</i>	<i>Не ризикуй усім, будь обачним (1)</i>	О
281	<i>Do not trouble trouble until trouble troubles you</i>	<i>Не чіпай лихо, поки воно спить (3)</i>	Ч
281	<i>Do not wait for dead men's shoes</i>	<i>На чужий коровай очей не поривай (2)</i>	ПС
294	<i>Drunken days have all their tomorrows</i>	<i>П'яний скаче, а проспиться – плаче (2)</i>	ПС
297	<i>Early start makes easy stages</i>	<i>Раніше почнеш – раніше закінчиш (3)</i>	Ч
303	<i>End crowns the work</i>	<i>Кінець – ділу вінець (5)</i>	П
306	<i>Envy has no holiday</i>	<i>Заздрісний від чужого щастя сохне (2)</i>	Ч
307	<i>Every bird likes its own nest</i>	<i>Кожен кулик своє болото хвалить (3)</i>	Ч
307	<i>Everybody's business is nobody's business</i>	<i>У семи няньок дитина без носа (2)</i>	Ч

Продовження таблиці А.1

1	2	3	4
308	<i>Every country has its customs</i>	<i>У всякому подвір'ї своє повір'я (3)</i>	ПС
308	<i>Every heart knows its own bitterness</i>	<i>У кожного своє горе (3)</i>	О
308	<i>Every man has his faults</i>	<i>І на сонці є плями (2)</i>	Ч
309	<i>Every man to his taste</i>	<i>На колір і смак товариш не всяк (3)</i>	ПС
309	<i>Everything comes to him who waits</i>	<i>Хто чекає вміє, свого дочекається (3)</i>	К
309	<i>Everything is good in its season</i>	<i>Усьому свій час (3)</i>	П
310	<i>Every why has a wherefore</i>	<i>Усе має свою причину (4)</i>	Ч
312	<i>Experience is the mother of wisdom</i>	<i>Життєвий досвід – основа мудрості (5)</i>	П
312	<i>Experience keeps no school, she teaches her pupils singly</i>	<i>Навчаєшся лише на власному досвіді (2)</i>	О
315	<i>Fair and softly go far in a day</i>	<i>Увічливістю й лагідністю можна досягти багато (3)</i>	О
325	<i>Fear breeds terror</i>	<i>У страху великі очі (3)</i>	Ч
334	<i>Fine feathers make fine friends</i>	<i>Одяг прикрашає людину (2)</i>	Ч
334	<i>Fine words dress ill deeds</i>	<i>Слова ласкаві, та думки лукаві (3)</i>	ПС
335	<i>First catch your hare</i>	<i>Не кажи «гоп», поки не перескочиш (2)</i>	Ч

Продовження таблиці А.1

1	2	3	4
336	<i>First come, first served</i>	<i>Ранні пташки росу н'ють, а пізні слізки ллють (2)</i>	ПС
337	<i>First think then speak</i>	<i>Слово не горобець: вилетить – не впіймаєш (2)</i>	Ч
347	<i>Fools make feasts and wise men eat them</i>	<i>Розумні використовують дурнів (2)</i>	Ч
347	<i>Fools never know when they are well</i>	<i>Дурневі всього мало (3)</i>	О
347	<i>Fools should not have chapping sticks</i>	<i>Дурням не можна давати гострі інструменти (5)</i>	К
351	<i>Forewarned, forearmed</i>	<i>Заздалегідь попереджений – заздалегідь озброєний (5)</i>	П
355	<i>Fortune is good to him who knows how to make good use of her</i>	<i>Щастя усміхається тому, хто вміє його добре використовувати (5)</i>	П
356	<i>Four eyes see more than two</i>	<i>Одна голова добре, а дві – краще (4)</i>	Ч
370	<i>Geese with geese, and women with women</i>	<i>Знайся кінь із конем, а віл – із волом (2)</i>	Ч
491	<i>He who pays the piper calls the tune</i>	<i>Хто платить гроші, той і командує (2)</i>	Ч
180	<i>Idleness is the mother of all evil</i>	<i>Без діла псується сила (3)</i>	ПС

Продовження таблиці А.1

1	2	3	4
567	<i>Keep a thing seven years and you will find a use for it</i>	<i>Колись усе стане в пригоді (2)</i>	Ч
577	<i>Kings have long arms</i>	<i>У королів довгі руки (5)</i>	К
589	<i>Laws are like cobwebs which may catch small flies, but let wasps and hornets break through</i>	<i>Закон, як павутина: джміль проскоче, а муха застрягне (5)</i>	К
40	<i>Like carpenter, like chips</i>	<i>Який Сава, така й слава (2)</i>	ПС
631	<i>Love is neither bought nor sold</i>	<i>Любов не купиш і не продаси (5)</i>	П
631	<i>Love will creep where it may not go</i>	<i>Для кохання немає перешкод (3)</i>	Ч
281	<i>Never offer to teach fish to swim</i>	<i>Не вчи рибу плавати (5)</i>	П
724	<i>One rotten apple decays the bushel</i>	<i>Від одного гнилого яблука весь віз згниє (5)</i>	Ч
738	<i>Out of debt, out of danger</i>	<i>Хто сплатив борги, у того камінь із плечей (3)</i>	Ч
750	<i>Patience is a plaster for all sores</i>	<i>Терпіння все лікує (5)</i>	П
754	<i>People throw stones only at trees with fruit on them</i>	<i>Даремно нікого не осуджують (2)</i>	О
754	<i>Perseverance performs greater works than strength</i>	<i>Наполегливістю можна зробити більше, ніж силою (5)</i>	К

Продовження таблиці А.1

1	2	3	4
775	<i>Pride comes before a fall</i>	<i>Гордість до добра не доведе (2)</i>	Ч
775	<i>Pride goes before and shame follows after</i>	<i>Не гордуй, щоб соромитися не довелося (3)</i>	П
777	<i>Promise is debt</i>	<i>Дав слово – тримай (3)</i>	Ч
777	<i>Promise little, but do much</i>	<i>Менше говори – більше діла роби (5)</i>	ПС
789	<i>Put not your finger between the bark and the tree</i>	<i>Не лізть у чужі сімейні справи (2)</i>	Ч
216	<i>Scratch my back and I will scratch yours</i>	<i>Послуга за послугу (2)</i>	Ч
136	<i>The bird that can sing and will not sing must be made to sing</i>	<i>Хто вміє щось робити, але не хоче, того примушують (2)</i>	О
206	<i>The cat shuts its eyes when stealing cream</i>	<i>Людині притаманне закривання очей на свої грішки (2)</i>	Ч
221	<i>The cobbler must stick to his last</i>	<i>Як не коваль, то й рук не погань (2)</i>	ПС
243	<i>The course of true love never did run smooth</i>	<i>Шлях щирого кохання ніколи не буває рівним (5)</i>	П
269	<i>The devil is not so black as he is painted</i>	<i>Не такий страшний чорт, як його малюють (5)</i>	П
269	<i>The devil knows many things because he is old</i>	<i>Старий віл борозни не псує (2)</i>	Ч

Продовження таблиці А.1

1	2	3	4
336	<i>The first step is the only difficulty</i>	Важкий лише перший крок (5)	П
347	<i>The fool doth think he is wise, but the wise man knows to be a fool</i>	Дурень вважає себе розумним, а розумний визнає себе дурнем (5)	П
191	<i>The fox may grow grey, but never good</i>	Горбатого могила виправить (2)	Ч
366	<i>The furthest way about is the nearest way home</i>	Тихіше їдеш – далі будеш (3)	ПС
577	<i>The king's cheese goes half away in parings</i>	Є багато ласих на «казенний» пиріг (2)	Ч
937	<i>There is a crook in the lot of everyone</i>	Вік прожити – не поле перейти (3)	Ч
938	<i>There is more than one way to kill a cat</i>	Є кілька шляхів для досягнення мети (2)	О
940	<i>There is one good wife in country, and every man thinks he has her</i>	Кожен вважає, що його дружина найкраща (3)	О
940	<i>There is safety in numbers</i>	Гуртом можна й море загатити (2)	Ч
987	<i>The voice of the people is the voice of God</i>	Голос народу – голос Божий (5)	К
1013	<i>The wise man enjoys his little whilst the fool seeks more</i>	Розумний задовольняється тим, що має, а дурень хоче більшого (5)	П

Продовження таблиці А.1

1	2	3	4
941	<i>They must hunger in winter that will not work in summer</i>	<i>Літом хто гайнує, той зимою голодує (5)</i>	ПС
244	<i>We never know the value of water till the well is dry</i>	<i>Маємо – не дбаємо, а втративши – плачемо (2)</i>	ПС
1013	<i>Wisdom is the better part of valour</i>	<i>Мудрість – найкраща політика (2)</i>	Ч
1014	<i>Wit bought is better than wit taught</i>	<i>Досвід учить краще, ніж повчання (4)</i>	Ч

Таблиця А.2.1 – Прислів'я паралельного корпусу, перекладені російською мовою повними відповідниками

Примітка: у дужках зазначений рівень еквівалентності перекладеного прислів'я

Прислів'я	Переклад
1	2
<i>A black hen lays a white egg</i>	<i>От чёрной курочки да белое яичко (5)</i>
<i>A fault once denied is twice committed</i>	<i>Тот, кто отрицает свою ошибку, вдвойне виноват (4)</i>
<i>Art is long, life is short</i>	<i>Жизнь коротка – искусство вечно (5)</i>
<i>As you sow, you shall mow</i>	<i>Что посеешь, то и пожнёшь (5)</i>
<i>Beggars cannot be choosers</i>	<i>Беднякам не приходится выбирать (3)</i>
<i>Be swift to hear, slow to speak</i>	<i>Побольше слушай, поменьше говори (4)</i>

Продовження таблиці А.2.1

1	2
<i>Better an open enemy than a false friend</i>	<i>Лучше явный враг, чем лицемерный друг (5)</i>
<i>Better be envied than pitied</i>	<i>Лучше вызвать к себе зависть, чем жалость (5)</i>
<i>Better to die on one's feet than to live on one's knees</i>	<i>Лучше умереть стоя, чем жить на коленях (5)</i>
<i>Catch the bear before you sell his skin</i>	<i>Не продавай шкуру неубитого медведя (3)</i>
<i>Do not change horses in midstream</i>	<i>На переправе коней не меняют (5)</i>
<i>Everything is good in its season</i>	<i>Всё хорошо в своё время (5)</i>
<i>Fools never know when they are well</i>	<i>Дураку всё не так (3)</i>
<i>Idleness is the mother of all evil</i>	<i>Праздность – мать всех пороков (5)</i>
<i>Promise little, but do much</i>	<i>Меньше обещай, больше делай (5)</i>
<i>The course of true love never did run smooth</i>	<i>Путь истинной любви никогда не бывает гладким (5)</i>
<i>The devil is not so black as he is painted</i>	<i>Не так страшен чёрт, как его рисуют (5)</i>
<i>The first step is the only difficulty</i>	<i>Лиха беда начало (3)</i>
<i>The fool doth think he is wise, but the wise man knows to be a fool</i>	<i>Дурак считает себя умным, а умный – глупцом (5)</i>

Таблиця А.2.2 – Прислів'я паралельного корпусу, перекладені російською мовою частковими відповідниками

Примітка: у дужках зазначений рівень еквівалентності перекладеного прислів'я

Прислів'я	Переклад
1	2
<i>Absence makes the heart grow fonder</i>	<i>От разлуки любовь горячей (3)</i>
<i>Accusing is proving where malice and force sit judges</i>	<i>Сила есть – ума не надо (2)</i>
<i>A chain is no stronger than its weakest link</i>	<i>Где тонко, там и рвётся (3)</i>
<i>A clean hand wants no washing</i>	<i>Правда милости не ищет (2)</i>
<i>A clear conscience is a coat of mail</i>	<i>Чистого и огонь не обожжет (2)</i>
<i>A close mouth catches no flies</i>	<i>Молчание – золото (2)</i>
<i>A constant guest is never welcome</i>	<i>Говори кратко, проси мало, уходи быстро (2)</i>
<i>A contented mind is a continual feast</i>	<i>Довольствуйся тем, что имеешь (3)</i>
<i>A covetous man is good to none but worst to himself</i>	<i>Жадность фраера сгубила (3)</i>
<i>A dog will not cry if you beat him with bone</i>	<i>Не грози щуке морем (2)</i>
<i>A drowning man will catch at a straw</i>	<i>Надежда умирает последней (2)</i>
<i>A fool always rushes to the fore</i>	<i>Не гони лошадей (2)</i>
<i>A fool and his money are soon parted</i>	<i>У дурака деньги долго не держатся (3)</i>

Продовження таблиці А.2.2

1	2
<i>A friend in need is a friend indeed</i>	Друзья познаются в беде (3)
<i>A friend's frown is better than a fool's smile</i>	Недруг поддакивает, а друг спорит (2)
<i>After a storm comes a calm</i>	После чёрной полосы белая (2)
<i>A good name is better than riches</i>	Добрая слава лучше богатства (5)
<i>All are not hunters that blow the horn</i>	Не всё то золото, что блестит (2)
<i>All are not thieves that dogs bark at</i>	Не всё то золото, что блестит (2)
<i>All bread is not baked in one oven</i>	Не следует всех стричь под одну гребёнку (2)
<i>All is not lost that is in peril</i>	Надежда умирает последней (2)
<i>An Englishman's house is his castle</i>	Мой дом – моя крепость (4)
<i>Anger is a sworn enemy</i>	На сердитых воду возят (2)
<i>An ounce of practice is worth a ton of theory</i>	Тяжело в учении – легко в бою (2)
<i>As the fool thinks, so the bell clinks</i>	Дураку закон не писан (2)
<i>A treacherous friend is the most dangerous enemy</i>	Раздружится друг – хуже недруга (2)
<i>A wise man changes his mind; a fool never will</i>	Упрямство – порок слабого ума (2)
<i>A word is enough to the wise</i>	Умный понимает с полуслова (3)

Продовження таблиці А.2.2

1	2
<i>Bad beginning makes a bad ending</i>	Что посеешь, то и пожнёшь (2)
<i>Better a glorious death than a shameful life</i>	Лучше умереть стоя, чем жить на коленях (4)
<i>Better ask than go astray</i>	Язык до Киева доведёт (2)
<i>Better be stung by a nettle than pricked by a rose</i>	Лучше явный враг, чем лицемерный друг (2)
<i>Better cut the shoe than pinch the foot</i>	Из двух зол выбирают меньшее (2)
<i>Better speak truth rudely than lie covertly</i>	Лучше горькая правда, чем сладкая ложь (4)
<i>Betting is the fool's argument</i>	Спорь до слез, а об заклад не бейся (3)
<i>Between the cup and the lip a morsel may slip</i>	Не говори «гоп», пока не перепрыгнешь (2)
<i>Beware of a silent dog and still water</i>	В тихом омуте черти водятся (2)
<i>Burn not your house to frighten the mouse</i>	Рассердясь на блох, да и шубу в печь (2)
<i>Business first, pleasure afterwards</i>	Первым делом самолёты, ну а девушки потом (2)
<i>Calamity is man's true touchstone</i>	Друг познаётся в беде (3)
<i>Cards are the devil's books</i>	Карты до добра не доведут (2)
<i>Cast no dirt into the well that gives you water</i>	Не плюй в колодець: пригодится воды напиться (3)
<i>Caution is the parent of safety</i>	Бережёного Бог бережёт (3)

Продовження таблиці А.2.2

1	2
<i>Cheek brings success</i>	Смелость города берет (3)
<i>Clothes make the man</i>	Встречают по одежке – провожают по уму (2)
<i>Company in distress makes sorrow less</i>	На миру и смерть красна (2)
<i>Conversation makes one what he is</i>	Встречают по одежке – провожают по уму (2)
<i>Cooks are not to be taught in their own kitchen</i>	Яйца курицу не учат (2)
<i>Creditors have better memories than debtors</i>	Долг платежом красен (2)
<i>Crows do not pick crow's eye</i>	Солдат ребёнка не обидит (2)
<i>Curiosity killed a cat</i>	Любопытной Варваре нос оторвали (2)
<i>Death is the grand leveler</i>	Все равны перед лицом смерти (3)
<i>Death pays all debts</i>	Смерть всё примиряет (3)
<i>Desperate diseases must have desperate cures</i>	Клин клином вышибают (2)
<i>Do not count your chickens before they are hatched</i>	Цыплят по осени считают (3)
<i>Do not have thy cloak to make when it begins to rain</i>	На охоту ехать – собак кормить (2)
<i>Do not put all your eggs in one basket</i>	Лучше синица в руках, чем журавль в небе (2)
<i>Early start makes easy stages</i>	Чем скорее уйдёшь, тем скорее вернёшься (2)
<i>Every bird likes its own nest</i>	Всяк кулик своё болото хвалит (3)

Продовження таблиці А.2.2

1	2
<i>Everybody's business is nobody's business</i>	У семи нянек дитя без глаза (2)
<i>Every man has his faults</i>	В каждой бочке мёда есть ложка дёгтя (2)
<i>Every why has a wherefore</i>	Не бывает дыма без огня (2)
<i>Experience is the mother of wisdom</i>	Стреляного воробья на мякине не проведёшь (2)
<i>Fear breeds terror</i>	У страха глаза велики (3)
<i>Fine feathers make fine friends</i>	Встречают по одежке – провожают по уму (2)
<i>Fine words dress ill deeds</i>	В тихом омуте черти водятся (2)
<i>First catch your hare</i>	Не говори «гоп», пока не перепрыгнешь (2)
<i>First come, first served</i>	Кто владеет информацией, тот владеет миром (2)
<i>First think then speak</i>	Слово не воробей: вылетит – не поймаешь (2)
<i>Fools make feasts and wise men eat them</i>	Дураки о добыче спорят, а умные её делят (2)
<i>Forewarned, forearmed</i>	Кто владеет информацией, тот владеет миром (2)
<i>Four eyes see more than two</i>	Одна голова хорошо, а две – лучше (4)
<i>Geese with geese, and women with women</i>	Гусь свинье не товарищ (2)
<i>Like carpenter, like chips</i>	Какой народ, такие и бояре (2)
<i>Love is neither bought nor sold</i>	Сердцу не прикажешь (2)

Продовження таблиці А.2.2

1	2
<i>Love will creep where it may not go</i>	<i>Любовь побеждает смерть (2)</i>
<i>Never offer to teach fish to swim</i>	<i>Не учи учёного (2)</i>
<i>One rotten apple decays the bushel</i>	<i>Ложка дёгтя в бочке мёда (2)</i>
<i>Out of debt, out of danger</i>	<i>Кто заплатил долги, у того гора с плеч (3)</i>
<i>Patience is a plaster for all sores</i>	<i>Время лечит (3)</i>
<i>People throw stones only at trees with fruit on them</i>	<i>Не бывает дыма без огня (2)</i>
<i>Promise is debt</i>	<i>Уговор дороже денег (3)</i>
<i>Scratch my back and I will scratch yours</i>	<i>Услуга за услугу (2)</i>
<i>The bird that can sing and will not sing must be made to sing</i>	<i>Не умеешь – научим, не хочешь – заставим (2)</i>
<i>The cat shuts its eyes when stealing cream</i>	<i>Людям свойственно закрывать глаза на свои грешки (2)</i>
<i>The fox may grow grey, but never good</i>	<i>Горбатого могила исправит (2)</i>
<i>The king's cheese goes half away in parings</i>	<i>Есть много охотников на «казённый пирог» (2)</i>
<i>There is a crook in the lot of everyone</i>	<i>Жизнь прожить – не поле перейти (3)</i>
<i>There is more than one way to kill a cat</i>	<i>Свет клином не сошёлся (2)</i>

Продовження таблиці А.2.2

1	2
<i>There is one good wife in the country, and every man thinks he has her</i>	<i>Всяк кулик своё болото хвалит (2)</i>
<i>There is safety in numbers</i>	<i>Один в поле не воин (2)</i>
<i>We never know the value of water till the well is dry</i>	<i>Что имеем, не храним, а потеряли – плачем (2)</i>
<i>Wit bought is better than wit taught</i>	<i>Опыт учит лучше, чем наставление (4)</i>

Таблиця А.2.3 – Прислів'я паралельного корпусу, перекладені російською мовою калькуванням

Примітка: у дужках зазначений рівень еквівалентності перекладеного прислів'я

Прислів'я	Переклад
1	2
<i>A bad custom is like a good cake, better broken than kept</i>	<i>Плохую привычку, как и вкусный торт, лучше уничтожить, чем беречь (5)</i>
<i>Advice when most needed is least heeded</i>	<i>На советы меньше всего обращают внимание, когда они больше всего нужны (5)</i>
<i>An angry man opens his mouth and shuts his eyes</i>	<i>У человека в гневе открывается рот и закрываются глаза (5)</i>
<i>Coming events cast their shadows before them</i>	<i>Грядущие события отбрасывают перед собой тень (5)</i>
<i>Confession is the first step to repentance</i>	<i>Признание – первый шаг к раскаянию (5)</i>

Продовження таблиці А.2.3

1	2
<i>Delays are dangerous</i>	<i>Промедление опасно (5)</i>
<i>Every heart knows its own bitterness</i>	<i>Каждое сердце знает своё горе (5)</i>
<i>Experience keeps no school, she teaches her pupils singly</i>	<i>У опыта нет общей школы: своих учеников он учит порознь (5)</i>
<i>Fools should not have chapping sticks</i>	<i>Дуракам нельзя давать острые инструменты (5)</i>
<i>Kings have long arms</i>	<i>У королей длинные руки (5)</i>
<i>Laws are like cobwebs which may catch small flies, but let wasps and hornets break through</i>	<i>Закон, как паутина: имель проскочит, а муха увязнет (5)</i>
<i>The voice of the people is the voice of God</i>	<i>Глас народа – глас Божий (5)</i>
<i>The wise man enjoys his little whilst the fool seeks more</i>	<i>Мудрый довольствуется малым (3)</i>
<i>Wisdom is the better part of valour</i>	<i>Мудрость – лучшая политика (3)</i>

Таблиця А.2.4 – Прислів'я паралельного корпусу, перекладені російською мовою псевдоприслівними відповідниками

Примітка: у дужках зазначений рівень еквівалентності перекладеного прислів'я

Прислів'я	Переклад
1	2
<i>A bad wound is cured, not a bad name</i>	<i>Легко очернить – нелегко обелить (2)</i>
<i>A baited cat may grow as fierce as a lion</i>	<i>Мал, да удал (2)</i>

Продовження таблиці А.2.4

1	2
<i>A bully is always a coward</i>	Молодец среди овец, а против молодца – и сам овца (2)
<i>A cat in gloves catches no mice</i>	Без труда не вытащишь и рыбку из пруда (2)
<i>A clean fast is better than a dirty breakfast</i>	Хлеб с водою, да не пирог с лихвою (4)
<i>Actions speak louder than words</i>	Судят не по словам, а по делам (4)
<i>Adversity is a good discipline</i>	Беды мучат, да уму учат (3)
<i>Adversity overcome is the greatest glory</i>	Беды мучат, да уму учат (3)
<i>A fine cage does not fill a bird's belly</i>	Не красна изба углами, а красна пирогами (2)
<i>A fool may throw a stone into a well which a hundred wise men cannot pull out</i>	Дурак завяжет – умный не развяжет (2)
<i>A friend in court is better than a penny in purse</i>	Не имей сто рублей, а имей сто друзей (2)
<i>Be slow to promise and quick to perform</i>	Не дал слово – крепись, а дал слово – держись (3)
<i>Better never begin than never make an end</i>	Не дал слово – крепись, а дал слово – держись (3)
<i>Between friends all is common</i>	Для милого дружка и серёжка из ушка (2)
<i>Careless shepherds make many a feast for the wolf</i>	Пастуху дремать, так стада не видать (3)
<i>Constant dropping wears the stone</i>	Терпение и труд все перетрут (2)

Продовження таблиці А.2.4

1	2
<i>Deliver your words not by number but by weight</i>	Судят не по словам, а по делам (2)
<i>Do in Rome as Romans do</i>	С волками жить – по-волчьи выть (2)
<i>Do not cross the bridges before you come to them</i>	Не буди лихо, пока оно тихо (2)
<i>Do not trouble trouble until trouble troubles you</i>	Не буди лихо, пока оно тихо (3)
<i>Do not wait for dead men's shoes</i>	На чужой корешок не разевай роток (2)
<i>Drunken days have all their tomorrows</i>	Пьяный скачет, а проспался – плачет (2)
<i>End crowns the work</i>	Конец – делу венец (5)
<i>Every country has its customs</i>	Каждая страна обычаем красна (5)
<i>Every man to his taste</i>	На вкус и цвет товарища нет (3)
<i>Everything comes to him who waits</i>	Терпение и труд всё перетрут (2)
<i>Fair and softly go far in a day</i>	Тише едешь – дальше будешь (3)
<i>He who pays the piper calls the tune</i>	Хозяин – барин (2)
<i>Keep a thing seven years and you will find a use for it</i>	Всякая тряпица в три года пригодится (3)
<i>Perseverance performs greater works than strength</i>	Терпение и труд всё перетрут (3)
<i>Pride comes before a fall</i>	Дьявол гордился, да с неба свалился (3)
<i>Pride goes before and shame follows after</i>	Дьявол гордился, да с неба свалился (2)

Продовження таблиці А.2.4

1	2
<i>Put not your finger between the bark and the tree</i>	<i>Свои собаки грызутся – чужая не суйся (2)</i>
<i>The cobbler must stick to his last</i>	<i>Всяк сверчок знай свой шесток (2)</i>
<i>The devil knows many things because he is old</i>	<i>Старый волк знает толк (2)</i>
<i>The furthest way about is the nearest way home</i>	<i>Тише едешь – дальше будешь (3)</i>
<i>They must hunger in winter that will not work in summer</i>	<i>Кто ленив сохой, тому весь год плохой (2)</i>

Таблиця А.2.5 – Прислів'я паралельного корпусу, перекладені російською мовою описовим способом

Примітка: у дужках зазначений рівень еквівалентності перекладеного прислів'я

Прислів'я	Переклад
<i>A dog smells his own first</i>	<i>Посмотри сначала на себя (2)</i>
<i>Alike every day makes a clout on Sunday</i>	<i>Скучно жить по шаблону (2)</i>
<i>An enemy's mouth seldom speaks well</i>	<i>От врага милости не жди (2)</i>
<i>Catching fish is not the whole of fishing</i>	<i>Играть на трубе – не только нажимать да дуть посильнее (2)</i>
<i>Devil may get in by the keyhole, but the door won't let him out</i>	<i>Перед соблазном трудно устоять (2)</i>
<i>Do not make fish of one and flesh of another</i>	<i>Относись ко всем справедливо (1)</i>
<i>Envy has no holiday</i>	<i>Зависть не знает сна (2)</i>
<i>Fortune is good to him who knows how to make good use of her</i>	<i>Не упускай случая (1)</i>

Додаток Б

Таблиця Б.1 – Власні варіанти перекладу прислів'їв паралельного корпусу, укладеного згідно з матеріалами *Англо-українського фразеологічного словника К. Т. Баранцева [3] (псевдоприслівні відповідники)*

Примітка: у дужках зазначений рівень еквівалентності перекладеного прислів'я

Прислів'я 1	Укр. варіант 2	Рос. варіант 3
<i>A bad custom is like a good cake, better broken than kept</i>	<i>Відвикати – спокусу долати (2)</i>	<i>Отвыкать – перед соблазном устоять (2)</i>
<i>A bad wound is cured, not a bad name</i>	<i>Честь не рана: гоїтися не стане (3)</i>	<i>Честь не рана: заживать не станет (3)</i>
<i>A baited cat may grow as fierce as a lion</i>	<i>Зацьковане зайченя б'ється, як чортеня (2)</i>	<i>Загнанний зайчонок бьётся, как чертёнок (2)</i>
<i>A black hen lays a white egg</i>	<i>Чорні лікті, та золоті кігті (2)</i>	<i>Чёрные локти, да золотые когти (2)</i>
<i>Absence makes the heart grow fonder</i>	<i>Розлука – кохання запорука (3)</i>	<i>Любовь разгорается, когда разлука случается (3)</i>
<i>A bully is always a coward</i>	<i>На зайця скаче, а на вовка плаче (2)</i>	<i>На зайца скачет, а на волка плачет (2)</i>
<i>A cat in gloves catches no mice</i>	<i>Не працювати – голодним помирати (2)</i>	<i>Без труда сплошные голода (2)</i>

Продовження таблиці Б.1

1	2	3
<i>Accusing is proving where malice and force sit judges</i>	<i>Сила вину на слабого скотила (2)</i>	<i>Сила вину на слабого скатила (2)</i>
<i>A chain is no stronger than its weakest link</i>	<i>У вразливе місце удар – перемога тобі в дар (2)</i>	<i>Место слабое найдёшь – и победу обретёшь (2)</i>
<i>A clean fast is better than a dirty breakfast</i>	<i>П'ятак в кишені, та ні гривні в жмені (2)</i>	<i>Пятак в кармане, да не рубль в обмане (2)</i>
<i>A clean hand wants no washing</i>	<i>Чесному виправдання – зайве покарання (2)</i>	<i>Честному оправдание – излишнее взыскание (2)</i>
<i>A clear conscience is a coat of mail</i>	<i>У кого сумління чисте, того спільнота не затисне (2)</i>	<i>Совесть чистую иметь – и в огне Вам не сгореть (2)</i>
<i>A close mouth catches no flies</i>	<i>Мовчати – вигоду мати (2)</i>	<i>Молчать – выгоду жать (2)</i>
<i>A constant guest is never welcome</i>	<i>Частий гість господареві на злість (3)</i>	<i>Частый гость, как в горле кость (3)</i>
<i>A contented mind is a continual feast</i>	<i>Скромно живеш – щастя знайдеш (2)</i>	<i>Скромно живёшь – счастье найдёшь (2)</i>
<i>A covetous man is good to none but worst to himself</i>	<i>Людину жадоба доведе до гробу (2)</i>	<i>Суций жлоб обречён на гроб (2)</i>

Продовження таблиці Б.1

1	2	3
<i>Actions speak louder than words</i>	<i>На словах прудкіший куль, а насправді – повний нуль (2)</i>	<i>На словах могутч, как тролль, а на деле – полный ноль (2)</i>
<i>A dog smells his own first</i>	<i>Себе варто споглядати, перш ніж розуму повчати (2)</i>	<i>На себя сперва смотри, а потом морали чти (2)</i>
<i>A dog will not cry if you beat him with bone</i>	<i>Рибі море не спричинить горя (2)</i>	<i>Кость – собаке не на злость (2)</i>
<i>A drowning man catches at a straw</i>	<i>У безнадії і за нитку вхопиться людина швидко (2)</i>	<i>В безысходности и нитка – для спасения попытка (2)</i>
<i>Adversity is a good discipline</i>	<i>Бідувати – розум здобувати (3)</i>	<i>Беда научит всегда (3)</i>
<i>Adversity overcome is the greatest glory</i>	<i>Біду подолати – героєм стати (3)</i>	<i>Беду одолеть – славу иметь (3)</i>
<i>Advice when most needed is least heeded</i>	<i>У слушну годину люди пораду слухати не будуть (3)</i>	<i>В нужный час совет большой для людей совсем пустой (3)</i>
<i>A fault once denied is twice committed</i>	<i>Провину ти не визнаєш – ніде прощення не знайдеш (3)</i>	<i>Свою вину не признаешь – снисхождение не найдешь (3)</i>

Продовження таблиці Б.1

1	2	3
<i>A fine cage does not fill a bird's belly</i>	<i>Дому личить не краса, а господарська душа (2)</i>	<i>Блещет дом не красотой, а хозяйской добротой (2)</i>
<i>A fool always rushes to the fore</i>	<i>Справу ладнати – не варто поспішати (2)</i>	<i>Ладишь дела – спешка не мила (2)</i>
<i>A fool and his money are soon parted</i>	<i>Гроші дурня вилітають та ощадності не знають (3)</i>	<i>Деньги дурака летят, а не бережно лежат (3)</i>
<i>A fool may throw a stone into a well which a hundred wise men cannot pull out</i>	<i>Дурень прикрість розпочне – сто розумних не збагне (2)</i>	<i>Дурак глупость совершит – сотня умных не решит (2)</i>
<i>A friend in court is better than a penny in purse</i>	<i>Друга владного ти маєш – горя і проблем не знаєш (2)</i>	<i>Властный друг влечёт к себе двух (2)</i>
<i>A friend in need is a friend indeed</i>	<i>Нещастя мати – на вірність дружбу перевіряти (3)</i>	<i>Беда – мерило дружбы навсегда (3)</i>
<i>A friend's frown is better than a fool's smile</i>	<i>Сперечатися – розуму набиратися (2)</i>	<i>Возражать – ум наживать (2)</i>
<i>After a storm comes a calm</i>	<i>Після шторму гребні хвиль заспокояться під штиль (2)</i>	<i>После бури из-за туч засияет солнца луч (2)</i>

Продовження таблиці Б.1

1	2	3
<i>A good name is better than riches</i>	<i>Краще честь і славу мати, аніж гроші рахувати (4)</i>	<i>Почёт и честь – богатству не лезть (3)</i>
<i>Alike every day makes a clout on Sunday</i>	<i>Монотонний ритм життя призведе до забуття (2)</i>	<i>Монотонный жизни путь вселяет гнев, тоску и жуть (2)</i>
<i>All are not hunters that blow the horn</i>	<i>Чуєш мелодійний дзвін – солов'я не завжди він (2)</i>	<i>Блещет камушек на глаз – не всегда он есть алмаз (2)</i>
<i>All are not thieves that dogs bark at</i>	<i>Чуєш мелодійний дзвін – солов'я не завжди він (2)</i>	<i>Блещет камушек на глаз – не всегда он есть алмаз (2)</i>
<i>All bread is not baked in one oven</i>	<i>Не всяка водиця з однієї криниці (2)</i>	<i>Не всяк котейка под одну линейку (2)</i>
<i>All is not lost that is in peril</i>	<i>Бачиш морок, страх і тьму – не потрапив ще в тюрму (2)</i>	<i>Видишь страх, тоску и тьму – не попал ещё в тюрьму (2)</i>
<i>An angry man opens his mouth and shuts his eyes</i>	<i>Злість, як ключ: рот відкріє, мізки наглухо закріє (3)</i>	<i>Злость, как ключ: откроет рот, мозги тут же и запрет (3)</i>
<i>An enemy's mouth seldom speaks well</i>	<i>Ворог, як зловісний звір: у поблажливості не вір (2)</i>	<i>Враг – свинцовые дожди: снисхождения не жди (2)</i>

Продовження таблиці Б.1

1	2	3
<i>An Englishman's house is his castle</i>	<i>Рідна хата неначе зі злата (2)</i>	<i>Родная хата словно из злата (2)</i>
<i>Anger is a sworn enemy</i>	<i>Злість наскочить – біду пророчить (3)</i>	<i>Злость наступает – беду предвещает (3)</i>
<i>An ounce of practice is worth a ton of theory</i>	<i>Досвіду набратися – краще, ніж повчатися (3)</i>	<i>В опыте учение лучше наставления (3)</i>
<i>Art is long, life is short</i>	<i>Життя кінець має – мистецтво не вмирає (3)</i>	<i>Жизнь утихнет – искусство не погибнет (3)</i>
<i>As the fool thinks, so the bell clinks</i>	<i>Дурням закон не ставить перепон (2)</i>	<i>Дураку закон не ставит препон (2)</i>
<i>As you sow, you shall mow</i>	<i>Як посіяли зерно, так і вродиться воно (4)</i>	<i>Какие корешки, такие и вершки (4)</i>
<i>A treacherous friend is the most dangerous enemy</i>	<i>Хто з віроломом водитьсь, у того біда народиться (2)</i>	<i>С вероломным водится – несчастье родится (2)</i>
<i>A wise man changes his mind; a fool never will</i>	<i>Розумний урок вивчає у строк, а дурня ніколи не вчить чуже слово (4)</i>	<i>Умному мысля приходит опосля, а дурак всё равно попадёт в просак (4)</i>

Продовження таблиці Б.1

1	2	3
<i>A word is enough to the wise</i>	<i>Розумний чужого розкусить і зі слова (3)</i>	<i>Умный любого раскусит с полуслова (3)</i>
<i>Bad beginning makes a bad ending</i>	<i>Як посіяли зерно, так і вродиться воно (2)</i>	<i>Какие корешки, такие и вершки (2)</i>
<i>Beggars cannot be choosers</i>	<i>Бідувати – не перебирати (3)</i>	<i>Бедняк не упускает пятак (2)</i>
<i>Be slow to promise and quick to perform</i>	<i>За справу взявся – не кажи, що зламався (2)</i>	<i>За дело взялся – не говори, что сломался (2)</i>
<i>Be swift to hear, slow to speak</i>	<i>Краще вуха наостри, ніж язик об слово три (3)</i>	<i>Лучше уши наостри, чем язык об слово три (3)</i>
<i>Better a glorious death than a shameful life</i>	<i>Краще славно вицент померти, ніж об сором життя стерти (4)</i>	<i>Лучше славно умереть, чем позор всю жизнь терпеть (4)</i>
<i>Better an open enemy than a false friend</i>	<i>Краще ворог честолубний, ніж зрадливий друг підступний (4)</i>	<i>Лучше враг да с прямотой, чем дружок да с подлотой (4)</i>
<i>Better ask than go astray</i>	<i>Спитати – справу розібрати (2)</i>	<i>Спросить – дело прояснить (2)</i>
<i>Better be envied than pitied</i>	<i>Краще заздрість спонукай, ніж під жалість розкисай (4)</i>	<i>Лучше зависть вызывай, чем под жалость раскисай (4)</i>

Продовження таблиці Б.1

1	2	3
<i>Better be stung by a nettle than pricked by a rose</i>	<i>Краще кропив'яні жили, ніж троянди гострі шила (4)</i>	<i>Лучше крапивы укус, чем ядовитый розы вкус (4)</i>
<i>Better cut the shoe than pinch the foot</i>	<i>Краще втратити взуття, ніж лишитись без життя (4)</i>	<i>Лучше протереть сапог, чем лишиться своих ног (4)</i>
<i>Better never begin than never make an end</i>	<i>За справу взявся – не кажи, що зламався (3)</i>	<i>За дело взялся – не говори, что сломался (3)</i>
<i>Better speak truth rudely than lie covertly</i>	<i>Краще правду розказати, ніж солодко забрехати (4)</i>	<i>Лучше правду да в лицо, чем лгать сладко наглецом (4)</i>
<i>Better to die on one's feet than to live on one's knees</i>	<i>Краще славно вщент померти, ніж об сором життя стерти (4)</i>	<i>Лучше славно умереть, чем позор всю жизнь терпеть (4)</i>
<i>Betting is the fool's argument</i>	<i>Парі уклав – дивись, щоб дурнем не став (3)</i>	<i>Пари заключать – дураком лишь не стать (3)</i>
<i>Between friends all is common</i>	<i>Другу милому від серця і костюм новий знайдеться (2)</i>	<i>Ради преданных друзей пять сапог пар и плащей (2)</i>

Продовження таблиці Б.1

1	2	3
<i>Between the cup and the lip a morsel may slip</i>	<i>Спершу зайця ти впіймай, лише потім продавай (2)</i>	<i>Прежде чем хвалить трофей, ты сперва им завладей (2)</i>
<i>Beware of a silent dog and still water</i>	<i>У тихому озерці сто чортів знайдеться (2)</i>	<i>В тихом пруду сто чертей найду (2)</i>
<i>Burn not your house to frighten the mouse</i>	<i>Міру завжди варто знати, коли пора ризикувати (2)</i>	<i>Меру нужно соблюдать, когда решаешь рисковать (2)</i>
<i>Business first, pleasure afterwards</i>	<i>Спершу цегла і бетон, потім гра у бадмінтон (2)</i>	<i>Первым делом кирпичи, а потом уж циркачи (2)</i>
<i>Calamity is man's true touchstone</i>	<i>Нещастя мати – на вірність дружбу перевіряти (3)</i>	<i>Беда – мерило дружбы навсегда (3)</i>
<i>Cards are the devil's books</i>	<i>У карти гравець – душі кінець (2)</i>	<i>В карты играть – себя потеряют (2)</i>
<i>Careless shepherds make many a feast for the wolf</i>	<i>Вартовому спати – в'язнів не впіймати (2)</i>	<i>Часовому спать – осуждённых не поймать (2)</i>
<i>Cast no dirt into the well that gives you water</i>	<i>Яблуню ти не рубай: зовсім втрапиш урожай (2)</i>	<i>Яблоню ты не рубай: потеряешь урожай (2)</i>

Продовження таблиці Б.1

1	2	3
<i>Catching fish is not the whole of fishing</i>	<i>Стріляти – не лише на курок натискати (2)</i>	<i>Летать – не только итурвалом махать (2)</i>
<i>Catch the bear before you sell his skin</i>	<i>Спершу зайця ти ввіймай, лише потім продавай (2)</i>	<i>Прежде чем хвалить трофей, ты сперва им завладей (2)</i>
<i>Caution is the parent of safety</i>	<i>Обережний – від горя незалежний (3)</i>	<i>Осторожность минует оплошность (3)</i>
<i>Cheek brings success</i>	<i>Відвагу проявити – слави накосити (3)</i>	<i>Смелость проявить – славы накосят (3)</i>
<i>Clothes make the man</i>	<i>Одежина красить людину (3)</i>	<i>Одѣжка красит Серѣжку (3)</i>
<i>Coming events cast their shadows before them</i>	<i>Що невдовзі насуває, тінь зловісну відкидає (3)</i>	<i>Что в дальнейшем наступает, тень грядущую бросает (3)</i>
<i>Company in distress makes sorrow less</i>	<i>Юрбою й із левом не втратите спокою (2)</i>	<i>Толпой и с медведем в бой (2)</i>
<i>Confession is the first step to repentance</i>	<i>Провину ти не визнаєш – ніде прощення не знайдеш (3)</i>	<i>Свою вину не признаешь – снисхожденья не найдешь (3)</i>
<i>Constant dropping wears the stone</i>	<i>Упертість проявляти – перешкоди здолати (2)</i>	<i>Упрямо наступать – победу одержат (2)</i>

Продовження таблиці Б.1

1	2	3
<i>Conversation makes one what he is</i>	<i>Розмовляти – людину пізнавати (3)</i>	<i>Разговор – одёжке наперекор (3)</i>
<i>Cooks are not to be taught in their own kitchen</i>	<i>Кухаря ти не повчай, як готують суп і чай (2)</i>	<i>Крестьянина не учи, как разжечь огонь в печи (2)</i>
<i>Creditors have better memories than debtors</i>	<i>Гріх за борг спішиє лише морг (2)</i>	<i>На долги напоминания пылки (3)</i>
<i>Crows do not pick crow's eye</i>	<i>Вовк свого кривного брата не зачепить для відплати (2)</i>	<i>Волк вовсю родного брата не заденет для расплаты (2)</i>
<i>Curiosity killed a cat</i>	<i>Усюдищуций довгий ніс звалить дружбу під укіс (2)</i>	<i>Любопытный длинный нос свалит дружбу под откос (2)</i>
<i>Death is the grand leveler</i>	<i>Смерті бали людей усіх зрівняли (3)</i>	<i>Смерти баллы людей всех уравнили (3)</i>
<i>Death pays all debts</i>	<i>Помирати – усі борги списати (3)</i>	<i>Умирать – долги вовсю списать (3)</i>
<i>Delays are dangerous</i>	<i>Зволікати – справу зруйнувати (3)</i>	<i>Промедлить – дело завалить (3)</i>
<i>Deliver your words not by number but by weight</i>	<i>За справу взявся – не кажи, що зламався (2)</i>	<i>За дело взялся – не говори, что сломался (2)</i>

Продовження таблиці Б.1

1	2	3
<i>Desperate diseases must have desperate cures</i>	<i>Яке запитання мати, так і відповідати (2)</i>	<i>Как получают, так и отвечать (2)</i>
<i>Devil may get in by the keyhole, but the door won't let him out</i>	<i>На спокусу поведися – і в безодню провалися (2)</i>	<i>Произвол соблазну дай – и не выпустит за край (2)</i>
<i>Do in Rome as Romans do</i>	<i>У кожній сім'ї закони свої (2)</i>	<i>Каждая хата уставом чревата (2)</i>
<i>Do not change horses in midstream</i>	<i>Не тоді косу точити, як траву пора косити (2)</i>	<i>Не тогда косу точить, как траву пора косить (2)</i>
<i>Do not count your chickens before they are hatched</i>	<i>Спершу зайця ти ввіймай, лише потім продавай (2)</i>	<i>Прежде чем хвалить трофей, ты сперва им завладей (2)</i>
<i>Do not cross the bridges before you come to them</i>	<i>Спить біда – не турбувати, ходить – час її приспати (2)</i>	<i>Нет беды – не паникуй, есть беда – её кантуй (2)</i>
<i>Do not have thy cloak to make when it begins to rain</i>	<i>Не тоді косу точити, як траву пора косити (2)</i>	<i>Не тогда косу точить, как траву пора косить (2)</i>
<i>Do not make fish of one and flesh of another</i>	<i>Справедливе ставлення – до всіх прагнення (1)</i>	<i>Справедливое отношение ко всем без исключения (1)</i>

Продовження таблиці Б.1

1	2	3
<i>Do not put all your eggs in one basket</i>	<i>Міру завжди варто знати, коли пора ризикувати (2)</i>	<i>Меру нужно соблюдать, когда решаешь рисковать (2)</i>
<i>Do not trouble trouble until trouble troubles you</i>	<i>Спить біда – не турбувати, ходить – час її приспати (2)</i>	<i>Нет беды – не паникуй, есть беда – её кантуй (2)</i>
<i>Do not wait for dead men's shoes</i>	<i>На чужу булку не розкривай шкатулку (2)</i>	<i>На чужую булку не разевай шкатулку (2)</i>
<i>Drunken days have all their tomorrows</i>	<i>П'яний щодуху стрибає, проспиться – сльози витирає (2)</i>	<i>Пьяному всю скакать, проспится – слёзы утирать (2)</i>
<i>Early start makes easy stages</i>	<i>Швидший старт – більший фарт (3)</i>	<i>Раньше придёшь – раньше уйдёшь (2)</i>
<i>End crowns the work</i>	<i>Результат – справи адвокат (2)</i>	<i>Результат – дела адвокат (2)</i>
<i>Envy has no holiday</i>	<i>Заздрить до чужого щастя напасний (2)</i>	<i>Завидовать – со злостью парировать (2)</i>
<i>Every bird likes its own nest</i>	<i>Кожній птиці своїм гніздом хвалиться (3)</i>	<i>Каждой птице своим гнездом хвалиться (3)</i>
<i>Everybody's business is nobody's business</i>	<i>У семи нянок Іллюшко лишився без пелюшок (2)</i>	<i>У семи няnek ребёнок остался без пелёнок (2)</i>

Продовження таблиці Б.1

1	2	3
<i>Every country has its customs</i>	<i>У кожній сім'ї закони свої (2)</i>	<i>Каждая хата уставом чревата (2)</i>
<i>Every heart knows its own bitterness</i>	<i>У кожному серці горе знайдеться (3)</i>	<i>Каждая хата своим горем богата (2)</i>
<i>Every man has his faults</i>	<i>У кожного Колі свій плюс та недолік (2)</i>	<i>В каждом Иване плюсы да изъяны (2)</i>
<i>Every man to his taste</i>	<i>На колір і смак не кожен мастак (3)</i>	<i>О вкусах знатоки не найдутся велики (3)</i>
<i>Everything comes to him who waits</i>	<i>Умінням чекати можна гори здолати (3)</i>	<i>Умеешь ждать – сможешь всё одержать (3)</i>
<i>Everything is good in its season</i>	<i>Усякий кенгуру знай свою пору (2)</i>	<i>Всякий кенгуру знай свою пору (2)</i>
<i>Every why has a wherefore</i>	<i>На кожне «чому» є своє «тому» (4)</i>	<i>На каждое «зачем» имеется «затем» (4)</i>
<i>Experience is the mother of wisdom</i>	<i>Досвіду струна в мудрості міцна (3)</i>	<i>Опыта струна в мудрости прочна (3)</i>
<i>Experience keeps no school, she teaches her pupils singly</i>	<i>Досвіду набратися – краще, ніж повчатися (3)</i>	<i>В опыте учение лучше наставления (3)</i>
<i>Fair and softly go far in a day</i>	<i>Дій тихо: менше буде лиха (3)</i>	<i>Действуй тихо: меньше будет лиха (3)</i>

Продовження таблиці Б.1

1	2	3
<i>Fear breeds terror</i>	<i>Страх навіює крах (3)</i>	<i>Страх внушает крах (3)</i>
<i>Fine feathers make fine friends</i>	<i>Одежина красить людину (2)</i>	<i>Одѣжка красит Серѣжку (2)</i>
<i>Fine words dress ill deeds</i>	<i>У тихому озерці сто чортів знайдеться (2)</i>	<i>В тихом пруду сто чертей найду (2)</i>
<i>First catch your hare</i>	<i>Спершу зайця ти ввіймай, лише потім продавай (3)</i>	<i>Прежде чем хвалить трофей, ты сперва им завладей (2)</i>
<i>First come, first served</i>	<i>Швидший старт – більший фарт (3)</i>	<i>Опоздать – шанс потерять (2)</i>
<i>First think then speak</i>	<i>Слово вилетить – не птиця: уіймати не згодиться (2)</i>	<i>Слово вылетит – не птица: поймать обратно не годится (2)</i>
<i>Fools make feasts and wise men eat them</i>	<i>Дурні люблять сперечатися, а розумні – домовлятися (2)</i>	<i>О добыче спорят дураки, умный её делит на куски (2)</i>
<i>Fools never know when they are well</i>	<i>Міри тримання – для дурнів не бажання (3)</i>	<i>Знание мер – дураку не в пример (3)</i>
<i>Fools should not have chapping sticks</i>	<i>Дурневі навіть гнучий цвях доручати повний страх (2)</i>	<i>Дураку и молоток в руки дать совсем не впрок (2)</i>

Продовження таблиці Б.1

1	2	3
<i>Forewarned, forearmed</i>	<i>Попереджати – від безнадії рятувати (3)</i>	<i>Предупреждение – от безысходности спасение (3)</i>
<i>Fortune is good to him who knows how to make good use of her</i>	<i>Нагоду впустив – щастя загубив (3)</i>	<i>Счастье тому улыбається, кто за него впрягается (4)</i>
<i>Four eyes see more than two</i>	<i>Більше голів – більше умів (2)</i>	<i>Больше голов – больше умов (2)</i>
<i>Geese with geese, and women with women</i>	<i>Звіру та птиці дружить не годиться (2)</i>	<i>Слон и муха не сойдутся по духу (2)</i>
<i>He who pays the piper calls the tune</i>	<i>Плати – і командуєш ти (2)</i>	<i>Деньги вперёд – командовать черёд (2)</i>
<i>Idleness is the mother of all evil</i>	<i>Руки склав – ваду набав (3)</i>	<i>Руки сложил – изъян породил (3)</i>
<i>Keep a thing seven years and you will find a use for it</i>	<i>Усяка дрібниця в будинку згодиться (3)</i>	<i>Всякая нитка в хозяйстве навскидку (3)</i>
<i>Kings have long arms</i>	<i>У короля руки, як петля (2)</i>	<i>У королей руки подлинней (5)</i>

Продовження таблиці Б.1

1	2	3
<i>Laws are like cobwebs which may catch small flies, but let wasps and hornets break through</i>	Закон, як павутина: джміль проскоче, а муха застрягне (4)	Закон, как паутина: имель проскочит, а муха увязнет (4)
<i>Like carpenter, like chips</i>	Яка криниця, така й водиця (2)	Какой ученик, такой и дневник (2)
<i>Love is neither bought nor sold</i>	Кохання – не пай: ціну не називай (2)	Любовь – не пай: цену не называй (2)
<i>Love will creep where it may not go</i>	Смерть для кохання подолати не запитання (2)	Для любви преграды нет – обогнёт и целый свет (2)
<i>Never offer to teach fish to swim</i>	Кухаря ти не повчай, як готують суп і чай (2)	Крестьянина не учи, как разжечь огонь в печи (2)
<i>One rotten apple decays the bushel</i>	Ягода гнила в миску протекла (3)	Ягода гниёт – всё дерево умрёт (2)
<i>Out of debt, out of danger</i>	Борги сплатив – як гори звалив (2)	Долг уплатил – как горы свалил (2)
<i>Patience is a plaster for all sores</i>	Терпіння й час лікують нас (3)	Терпение – всему лечение (5)

Продовження таблиці Б.1

1	2	3
<i>People throw stones only at trees with fruit on them</i>	<i>На кожне «чому» є своє «тому» (2)</i>	<i>На каждое «зачем» имеется «затем» (2)</i>
<i>Perseverance performs greater works than strength</i>	<i>Упертість проявляти – перешкоди здолати (3)</i>	<i>Упрямо наступать – победу одержать (3)</i>
<i>Pride comes before a fall</i>	<i>Гордися, та з трону не звалися (3)</i>	<i>Гордись, да с трона не свались (3)</i>
<i>Pride goes before and shame follows after</i>	<i>Гордися, та з трону не звалися (3)</i>	<i>Гордись, да с трона не свались (3)</i>
<i>Promise is debt</i>	<i>За справу взявся – не кажи, що зламався (3)</i>	<i>За дело взялся – не говори, что сломался (3)</i>
<i>Promise little, but do much</i>	<i>Обіцянку в міру дай, а про справу добре дбай (3)</i>	<i>Меньше словом обещай, больше делом подтверждай (4)</i>
<i>Put not your finger between the bark and the tree</i>	<i>Гризуться на подвір'ї пси – не суньте ви свої носи (2)</i>	<i>Во дворе сцепились псы – ты не суй свои носы (2)</i>
<i>Scratch my back and I will scratch yours</i>	<i>Дружба в службу (2)</i>	<i>Дружба в службу (2)</i>
<i>The bird that can sing and will not sing must be made to sing</i>	<i>Умієш, але без охоти, – примусять до блювоти (2)</i>	<i>Умеешь, но нет охоты, – заставят влооть до рвоты (2)</i>

Продовження таблиці Б.1

1	2	3
<i>The cat shuts its eyes when stealing cream</i>	Спокусу побачу – очі втрачу (2)	Соблазн увидать – глаза потеряют (2)
<i>The cobbler must stick to his last</i>	Усякій птиці знай, де сидиться (2)	Всяк воробей чересчур не наглей (2)
<i>The course of true love never did run smooth</i>	Шлях єдиного кохання насуває хвилювання (2)	И любви единый путь нагоняет страх да жуть (2)
<i>The devil is not so black as he is painted</i>	Не такі страшні чорти, як їх малюєш ти (4)	Не таков свирепый враг, как его рисует страх (4)
<i>The devil knows many things because he is old</i>	Старий лис знає хист (2)	Старая птица знает, как гнездится (2)
<i>The first step is the only difficulty</i>	Лише перший крок, як зловісний пророк (2)	Лишь первый шаг, как страшный враг (2)
<i>The fool doth think he is wise, but the wise man knows to be a fool</i>	Розумний урок вивчає у строк, а дурня ніколи не вчить чуже слово (4)	Умному мысля приходит опосля, а дурак всё равно попадёт в просак (4)
<i>The fox may grow grey, but never good</i>	На грішника звички лише смерть знайде затички (2)	На грешника привычки лишь смерть найдёт затычки (2)

Продовження таблиці Б.1

1	2	3
<i>The furthest way is the nearest way home</i>	<i>Дій тихо – менше буде лиха (2)</i>	<i>Действуй тихо – меньше будет лиха (2)</i>
<i>The king's cheese goes half away in parings</i>	<i>На «казенний» пиріг не один носоріг (2)</i>	<i>На «казённый» пирог не один носорог (2)</i>
<i>There is a crook in the lot of everyone</i>	<i>Життя прожити – не роки лічити (2)</i>	<i>Жизнь повидать – не года посчитать (2)</i>
<i>There is more than one way to kill a cat</i>	<i>До мети вершини є не одна драбина (2)</i>	<i>К пику цели несут не одни качели (2)</i>
<i>There is one good wife in the country, and every man thinks he has her</i>	<i>Із нареченою побрався: із кращою не зустрічався (3)</i>	<i>В жёны суженую взял: лучше милой не сыскал (3)</i>
<i>There is safety in numbers</i>	<i>Юрбою й із левом не втратите спокою (2)</i>	<i>Толпой и с медведем в бой (2)</i>
<i>The voice of the people is the voice of God</i>	<i>Народна воля, як Божя доля (3)</i>	<i>Народная воля, как Божья доля (3)</i>
<i>The wise man enjoys his little whilst, the fool seeks more</i>	<i>Розумний міру знає, а дурень більшого жадає (4)</i>	<i>Умному мера – урок, а глупому – не потолок (4)</i>

Продовження таблиці Б.1

1	2	3
<i>They must hunger in winter that will not work in summer</i>	<i>Улітку в полі зволікати – узимку в голоді вмирати (3)</i>	<i>Летом лень изволит – голод зимою мозолит (3)</i>
<i>We never know the value of water till the well is dry</i>	<i>Маю – забуваю, втрачу – зарідаю (2)</i>	<i>Имею – не жалею, теряю – рыдаю (2)</i>
<i>Wisdom is the better part of valour</i>	<i>Мудрості струна на війні міцна (2)</i>	<i>Мудрости струна на войне прочна (2)</i>
<i>Wit bought is better than wit taught</i>	<i>Досвіду набратися – краще, ніж повчатися (4)</i>	<i>В опыте учение лучше наставления (4)</i>

Навчальне видання

**Степанов Віталій Валерійович,
Баранова Світлана Володимирівна,
Близнюк Альона Сергіївна**

**АДЕКВАТНИЙ
ПЕРЕКЛАД
АНГЛІЙСЬКИХ
ПРИСЛІВ'ІВ**

Навчальний посібник

Художнє оформлення обкладинки І. К. Рогози, Р. Д. Алдошина
Редактор О. В. Федяй
Комп'ютерне верстання В. В. Степанова

Формат 60×84/16. Ум. друк. арк. 9,07. Обл.-вид. арк. 8,74. Тираж 300 пр. Зам. №

Видавець і виготовлювач
Сумський державний університет,
вул. Римського-Корсакова, 2, м. Суми, 40007
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3062 від 17.12.2007.